

HAKEMLİ MAKALE

GÜNEY KORE'DE KENDİNE ÖZGÜ DEMOKRATİK BAŞKANLIK SİSTEMİ*

Dr.Öğretim Üyesi Adnan KÜÇÜK**

ÖZET

Güney Kore'nin ilk kurucu Anayasası 1948 tarihli Anayasa'dır. Bu Anayasa ile ilk demokratik başkanlık sistemi kurulmuştur. Fakat Haziran 1950'de Kore Savaşı'nın patlak vermesinden sonraki dönemde, Başkan Rhee, 1960 yılına kadarki görev süresi esnasında otoriter uygulamalar gerçekleştirmiştir. 1960, 1962, 1972 ve 1980 Cumhuriyet Anayasa'ları yapılmasına rağmen, demokratik başkanlık sistemi yerleştirememiş, bu dönemlerde hep otoriter uygulamalar gerçekleşmiştir. 1987 yılında, toplumsal baskıların da bir neticesi olarak Altıncı Cumhuriyet Anayasası'nın kabul edilmesi ile birlikte demokratik başkanlık sistemine geçilmiştir. 1987 Anayasası'nda, önceki Anayasa'lara kıyasla Başkan'ın yetkilerinde önemli kısıntılara gidilmiştir. Fakat uygulamada karşılaşılan güçlü başkanlık uygulamaları ve Başkan'ların çoğunun yolsuzluklara bulaşmış olmaları, bu Anayasa'ya yönelik de revizyon talepleri güncelliğini korumuştur. Anayasa değişikliğinin muhtevası konusunda geniş toplumsal ve siyasî çevrelerde yeterli mutabakat sağlanamadığı için, 42 yıl geçtiği halde, 1987 Anayasası'nda gerekli değişiklikler yapılamamıştır. Diğer yandan, bu Anayasa döneminde yapılan hukukî düzenleme ve fiilî uygulamalarla, demokratik başkanlığın konsolide olmasına yönelik önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Başkanlık sistemi, yarı-başkanlık sistemi, bölünmüş hükümet, otoriter rejim, saf başkanlık sistemi, kohabitasyon.*

* Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 09.08.2019

Kabul Edildiği Tarih: 23.10.2019

** Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı.

E-Mail: adnankucuk@kku.edu.tr

ORCID-ID: 0000-0003-3755-3189

PEER-REVIEWED ARTICLE

SOUTH KOREA'S SPECIFIC DEMOCRATIC PRESIDENTIAL SYSTEM

ABSTRACT

South Korea's first founding Constitution was the 1948 Constitution. With this Constitution, the first democratic presidential system was established. But in the period after the outbreak of the Korean War in June 1950, President Rhee carried out authoritarian practices during his tenure until 1960. Although the Republican Constitutions were made in 1960, 1962, 1972 and 1980, the democratic presidential system could not be established and authoritarian practices were realized in these periods. In 1987, with the adoption of the Constitution of the Sixth Republic as a result of social pressures, a democratic presidential system was introduced. In the 1987 Constitution, the President's authority was significantly reduced compared to previous constitutions. However, the strong presidential practices encountered in practice and the fact that most of the Presidents have been involved in corruption, these vision demands for this Constitution have been kept up to date. Since the content of the constitutional amendment could not be reached in sufficient social and political circles, the necessary amendments could not be made in the 1987 Constitution, even after 42 years. On the other hand, significant progress has been made towards consolidating the democratic presidency through legal arrangements and de facto implementations made during this constitutional period.

Keywords: *Presidential system, semi-presidential system, divided government, authoritarian regime, pure presidential system, cohabitation.*

GİRİŞ

Türkiye'de başkanlık sistemine yönelik görüşler beyan edilirken, genellikle ABD'deki sistem ölçüt alınmakta, bu yapılırken, diğer ülkelerdeki başkanlık sistemlerine ya hiç referans yapılmamakta ya da istisnaen ABD harici ülkeler gündeme geldiğinde Latin Amerika ülkeleri hatırlanmaktadır. Latin Amerika ülkeleri ile alakalı algılar ise genellikle olumsuz yöndedir. Çoğu yazar, bu Ülkelerdeki başkanlık sisteminden “başkanlı sistem”, “delegasyoncu rejim²”, “hybrid (melez) rejim³” olarak söz etmekte ve ABD haricinde, başkanlık sisteminin saf haliyle uygulandığı ülkenin olmadığından bahsetmektedirler. Oysa bu yöndeki değerlendirmelerin, son yıllarda isabetli olmadığı, yapılan bazı araştırmalara göre, bazı Latin Amerika ülkelerinin demokratikleşme standardı konusunda ABD ile yarışır düzeyde oldukları görülmektedir⁴.

Doktrinde bazı yazarlar, herhangi bir ülkeyi ölçüt almaksızın, “saf başkanlık sistemi (pure presidential system)”nin⁵ gereklerine dair belirlemeler yapmaktadırlar. Bu belirlemeler, başkanlık sistemi uygulamaları açısından ölçüt teşkil etmektedir.

¹ Erdoğan TEZİÇ, “Başkanlık Rejimini Anlamak”, *Yeni Türkiye*, Y. 9, S. 51, Mart-Nisan 2013, s. 367.

² Ergun ÖZBUDUN, *Türk Anayasa Hukuku*, 17. B., Yetkin y., Ankara, 2017, s. 327-329.

³ Abdurrahman EREN, “İtirazım Var Başkanlık Sistemine”, *Yeni Türkiye*, Y. 9, S. 51, Mart-Nisan 2013, s. 699.

⁴ The Economist Intelligence Unit tarafından 2017 yılı için hazırlanan demokratikleşme İndeksine göre, 21 Latin Amerika Ülkesinden 13'ünün (Kosta Rika, Şili, Panama, Arjantin, Brezilya, Surinam, Kolombiya, Dominik Cumhuriyeti, Peru, El Salvador, Meksika, Paraguay, Ekvator), ABD (7.85) ve diğer bazı Batı Avrupa ülkeleri (İtalya: 7.98; Portekiz: 7.84; Fransa: 7.80; Belçika: 7.78; Kıbrıs: 7.59; Yunanistan: 7.29) ile kusurlu demokrasi grubunda yer almaları, demokratikleşme bağlamında önemli bir gelişmedir. Bu indekse göre, 8.12 puanla tam demokrasi olarak nitelenen Uruguay ve 7.88 puanla Kosta Rika (kusurlu demokrasi), ABD'den yukarı sıralarda yer alırken, Şili 7.84, Panama 7.08 puanla ABD'ye yakın sıralarda yer almaktadır. “Democracy Around the Regions in 2017”, *The Economist Intelligence United Limited*, s. 20, 22, 24, https://pages.eiu.com/rs/753-RIQ-438/images/Democracy_Index_2017.pdf, (ET: 11.11.2018); Adnan KÜÇÜK, *ABD ve Latin Amerika Ülkelerinde Başkanlık Sistemi ve Uygulamaları*, Adres y., Ankara, 2019, s. 487-490.

⁵ Giovanni SARTORİ, *Karşılaştırmalı Anayasa Mühendisliği*, (Çev: Ergun ÖZBUDUN), Yetkin y., Ankara, 1997, s. 115; Matthew Soberg SHUGART, “Of Presidents And Parliaments”, *East European Constitutional Review*, Vol. 2, No. 1, Winter 1993, s. 30; André KROUWEL, “Measuring Presidentialism of Central and East European Countries”, Working Papers Political Science No. 02/2003, Amsterdam, August 2003, s. 3-8, <https://pdfs.semanticscholar.org/e283/238dda0aeddcbccf53c6a1f6df2ff4d4298b.pdf>, (ET: 31.07.2019);

Anayasa hukuku ve siyaset bilimi literatüründe genellikle parlamenter sistemlerden kuvvetlerin “yumuşak” ayrılığı ya da “*kuvvetlerin işbirliği*” şeklinde söz edilirken, başkanlık sisteminden “sert kuvvetler ayrılığı” nitelemesi ile bütünleşik olarak bahsedilir⁶. Başkanlık sistemi, anayasal planda sahici manada *kuvvetler ayrılığı* ve *kuvvetlerin birbirlerine karşı bağımsızlığı* ilkelerine dayanır⁷. Saf başkanlık sisteminin özü, karşılıklı bağımsızlıktır⁸. Başkanlık sisteminde, kuvvetler ayrılığı ilkesi bağlamında, yasama, yürütme ve yargı kuvvetleri, hem *işlevsel*, hem de *organik* açıdan birbirlerinden ayrılmışlardır⁹. Kuvvetlerin “*işlevsel ayrılığı*”na göre, bir hukukî işlev olarak yasama ile yürütme birbirinden tamamen bağımsızdır¹⁰. *Kuvvetlerin organik ayrılığına göre ise*, yasama, yürütme ve yargı işlevleri, ayrı ayrı organlar tarafından yerine getirilirler. Bu organların, birbirinden ayrı ve bağımsız olmaları gerekir¹¹.

Kuvvetlerin organik ayrılığının iki yönü mevcuttur: *Birincisi “kuvvetlerin kaynağında (menşesinde) ayrılığı”, ikincisi “kuvvetlerin devam ve bekasında ayrılığı”dır*¹². Kuvvetlerin devam ve bekasında ayrılığı ilkesi kapsamında, yasama organı, başkanı azledemez, başkan da yasama meclisini feshedemez. Kuvvetlerin kaynağında ayrılığı ilkesine göre başkan, yasamanın içinden çıkmaz, mevcudiyetini yasamanın iradesine

José Antonio CHEIBUB, “Minority Presidents, Deadlock Situations, and the Survival of Presidential Democracies”, s. 2-35, <https://pdfs.semanticscholar.org/3e60/78d9159c50050d79babebf798df041aa59ca.pdf>, (ET: 01.08.2019); Alfred STEPAN & Cindy SKACH, “Constitutional Frameworks and Democratic Consolidation”, *Parliamentarism Versus Presidentialism in World Politics*, Vol. 46, No. 1, October, 1993, s. 3-4, http://www.brooklyn.cuny.edu/web/aca_socialsciences_polisci/150422_IA_Comps_StepanSkachParliamentary-V-Presidential.pdf, (ET: 31.07.2019); Nur ULUŞAHİN, *Anayasal Bir Tercih Olarak Başkanlık Sistemi*, Yetkin y., Ankara, 1999., s. 29-30; KÜÇÜK, *age.*, s. 26-30.

⁶ Erdoğan TEZİÇ, *Anayasa Hukuku*, 17. B., Beta y., İstanbul, 2004, s. 483; Kemal GÖZLER, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları*, Ekin y., Bursa, 2010, s. 242.

⁷ Mehmet TURHAN, *Hükümet Sistemleri ve 1982 Anayasası*, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi y., Diyarbakır, 1989, s. 32.

⁸ CHEIBUB, *Minority Presidents, Deadlock Situations, and the Survival of Presidential Democracies*.

⁹ Gülgün ERDOĞAN TOSUN & Tanju TOSUN, *Başkanlık ve Yarı Başkanlık Sistemleri*, Alfa y., İstanbul, 1999, s. 57.

¹⁰ KÜÇÜK, *age.*, s. 25.

¹¹ Mustafa ERDOĞAN, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Hukuk y., Ankara, 2017, s. 209.

¹² ULUŞAHİN, *age.* s. 32.

borçlu değildir¹³. Cheibub'a göre, halk tarafından seçilen başkanların ve yasama organlarının sabit görev süreleri vardır¹⁴.

Doktrinde bazı yazarlar başkanlık sisteminin aslı ve talî gerekleri şeklinde bir ayırım yapmaktadırlar¹⁵. Saf başkanlık sisteminin aslı gerekleri şu şekilde sıralanabilir.

(1) Hem başkanın hem de yasamanın, belli bir dönem için (2-6 yıl aralığı) doğrudan ya da doğrudan benzeri bir yöntemle halk tarafından seçilmesi. Halkın başkanı doğrudan seçtiği durumlarda, halk, verdiği oylarla doğrudan başkanı seçmektedir¹⁶. *Başkan'ın doğrudan benzeri bir usulle halk tarafından seçilmesi*, iki şekilde olur. *Birincisi*, ABD'de olduğu gibi Başkan *iki dereceli seçimle* belirlenir¹⁷. *İkincisi*, ABD, Arjantin ve Allende öncesi Şili'de olduğu gibi, başkan adaylarından birisinin seçimlerde geçerli oyların mutlak çoğunluğunu alamadığı durumlarda, seçimlerde en çok oyu alan aday Meclis tarafından başkan seçilir¹⁸.

(2) Yürütmenin yasamanın güvenine dayanmaması. Başkanlık sisteminin temel belirleyici ölçütlerden biri de "belli bir dönem için seçilen yürütmenin, yasamanın güvenine dayanmaması"dır. Yürütmenin, yasamanın güvenine dayanmamasının iki veçhesi vardır. *Birincisi*, yürütmede görev yapan başkan, başkan yardımcısı ve bakanların, göreve başlarken, yasamanın onayına tabi olmamasıdır. *İkincisi*, başkan, başkan yardımcısı ve bakanların, parlamenter sistemlerdeki gensoru mekanizmasına benzer şekilde, siyasi sorumluluk kapsamında görevlerinin sona erdirilmemesidir. Birincisinde, "kuvvetlerin kaynağında", ikincisinde de "kuvvetlerin devam ve bekasında" ayrılığı söz konusudur¹⁹.

(3) Yürütmenin tek kişiden oluşması. Başkanlık sisteminin aslı özelliklerinden biri de "yürütmenin tek başlı (monist)" olmasıdır. Bu sistemde,

¹³ *İbid.*, s. 31-32.

¹⁴ CHEIBUB, *Minority Presidents, Deadlock Situations, and the Survival of Presidential Democracies*.

¹⁵ Arend LİJPHART, *Çağdaş Demokrasiler*, (Çev.: ÖZBUDUN, Ergun & ONULDURAN, Ersin), Türk Demokrasi Vakfı ve Siyasi İlimler Derneği Ortak y., Ankara, 1989, s. 44-45.

¹⁶ *İbid.*, s. 44-45, 47-48; Atilla ÖZER, *Anayasa Hukuku*, 8. B., Turhan Kitabevi, Ankara, 2017, s. 185-188; KÜÇÜK, *age.*, s. 31.

¹⁷ ERDOĞAN TOSUN & TOSUN, *age.*, s. 59; SARTORİ, *age.*, s. 115.

¹⁸ ULUŞAHİN, *age.*, s. 35-36.

¹⁹ KÜÇÜK, *age.*, s. 34.

yürütme yetkisi başkana aittir. Bu vesileyle, anayasal olarak “tek kişilik” bir yürütme organının varlığı söz konusudur²⁰. Başkan, sahip olduğu yürütme yetkisinin bir kısmını bizzat kendisi doğrudan, bir kısmını da kendisinin yetkilendirdiği bakanlarla birlikte kullanır. Bakanların, başkanın iradesinden bağımsız olarak sahip oldukları yürütme yetkileri mevcut değildir²¹. “Yürütme yetkisinin tek kişiye ait olması”nın bir neticesi olarak saf başkanlık sisteminde başkanın yürütme yetkisini paylaştığı ya da müşterek kullandığı bir kabine başkanı (başbakan) olmadığı için, hukukî ve siyasî bakımdan yürütmenin asıl yetkilisi başkandır²². Bazı Latin Amerika ülkelerinde mevcut olan hükümet başkanlığı (başbakanlık) makamı, saf başkanlık sisteminden sapma teşkil edecektir²³.

Saf başkanlık sisteminin talî gerekleri ise şu şekilde sıralanabilir²⁴:

(1) Başkan'ın yasama organını fesih yetkisinin mevcut olmaması. Kuvvetlerin “karşılıklı olarak bağımsızlığı” ve “kuvvetlerin devam ve bekasında ayrılığı” ilkelerinin bir gereği olarak, başkan “fesih” yoluyla yasama meclisini dağıtarak görev süresini kısaltamaz²⁵. Fakat başkanlık sisteminin uygulanmakta olduğu bazı Latin Amerika ülkelerinde, başkanlık sisteminin talî bir gereği olan bu ilkedan sapılarak, başkanların fesih yetkisi ile mücehhez kılındığı görülmektedir²⁶. Saf başkanlık sisteminin talî gereklerinden birinden sapmayı teşkil eden bu durum, geniş manada başkanlık sistemi-içi sapma olarak değerlendirilmekte ve bu sebeple de bu devlet geniş manada başkanlık sisteminin sınırları içinde kalmaya devam etmektedir²⁷.

(2) Aynı kişinin hem yasamada, hem de yürütmeye görev alamaması. Başkanlık sisteminin tatbik edildiği ülkelerin büyük ekseriyetinde, “*bağdaşmazlık kuralı*” ve yasama

²⁰ ULUŞAHİN, *age.*, s. 41; GÖZLER, *age.*, s. 231; TURHAN, *age.*, s. 41.

²¹ KÜÇÜK, *age.*, s. 40.

²² TEZİÇ, *Anayasa Hukuku*, s. 511; GÖZLER, *age.*, s. 232.

²³ ULUŞAHİN, *age.*, s. 49; Giovanni SARTORI, *Comparative Constitutional Engineering: An Inquiry Into Structures, Incentives and Outcomes*, New York University Press, Washington Sququare: New York, 1994, s. 84, https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-349-22861-4_5, (ET: 02.10.2017).

²⁴ ÖZER, *age.*, s. 164.

²⁵ Mustafa ERDOĞAN, *Anayasal Demokrasi*, 12. B., Siyasal Kitabevi, Ankara, 2015, s. 454.

²⁶ ERDOĞAN TOSUN & TOSUN, *age.*, s. 57.

²⁷ SARTORI, *age.*, s. 118; ULUŞAHİN, *age.*, s. 39, 182, 188-196.

ve yürütmenin birbirinden ayrılığının mantikî bir neticesi olarak, başkan ve bakanlar da dâhil olmak üzere bir kişi, aynı anda hem yasama, hem de yürütme organında yer alamamaktadır²⁸.

(3) Yasama ve yürütmenin birbirlerinin yetki alanına müdahale etmemeleri. Buna göre, başkan ve bakanlar, yasama organı tarafından yürütülen, başta kanunların görüşülerek kabul edilmesi olmak üzere, yasama faaliyetlerine katılamaz, yasama organının toplantılarında konuşma yapamaz, görüş beyan edemez, yasamada yapılan oylamalarda oy kullanamaz, kanun önerisinde bulunamaz, Meclis'in toplanmasını engelleyemez, tatile sokamaz, Meclisi toplantıya çağıramaz, Meclis de yürütme organı tarafından yürütülen faaliyetlere katılamaz, yürütme organının yerine geçerek yürütme işlemi mahiyetinde kararlar alamaz ve bunları tatbik edemez²⁹. Her ne kadar bazı Latin Amerika ülkelerinde, burada belirtilenlerle uyumlu olmayan uygulamalar mevcut ise de, bu tür uygulamalar başkanlık sisteminin tali gereklerinden birisinden sapma mahiyetinde olduğu için, bu tür sapmaların, söz konusu hükümet sistemlerini, geniş manada başkanlık sisteminin haricine çıkardığı söylenemez³⁰.

Başkanlık sistemi uygulamalarında, ABD de dâhil olmak üzere hiçbir ülkedeki başkanlık sistemi birbirinin aynısı değildir. ABD'deki başkanlık sisteminin de, saf başkanlık sisteminin gerekleri ile birebir uyumlu olmadığı görülür. Dolayısıyla, her bir ülkedeki başkanlık sistemi, saf başkanlık sistemi ölçütünde, kendine özgü özelliklere sahiptir³¹.

Amerika Kitası haricinde yer alan ve başkanlık sistemini uygulayan ülkelerden biri de Güney Kore'dir. 1948 yılından beri sürekli revize edilen Güney Kore'deki başkanlık modeli, diğer ülkelerden değişen ölçülerde farklılık arz etmektedir. Bu farklılıkların bir kısmı parlamenter sistemlere mahsus bazı kurumların kabul edilmesi, bazıları da başkanlık sisteminin uygulamalarındaki farklılıklar yönündendir. Güney Kore de, geçmiş yıllarda (1948-1988 yılları arası)

²⁸ ERDOĞAN, *Anayasal Demokrasi*, s. 454.

²⁹ TEZİÇ, *Anayasa Hukuku*, s. 512; ULUŞAHİN, *age.*, s. 51.

³⁰ KÜÇÜK, *age.*, s. 44, s. 44-45.

³¹ Dünya genelinde başkanlık sistemi uygulamalarındaki kendine özgü özellikler için bkz. *İbid.*, s. 287-309.

muhtelif kereler yaşanan askerî darbeler sebebiyle Latin Amerika ülkeleri ile Türkiye'ye benzerlik arz etmektedir³². Bu ülkede yaşanan askerî darbeler sonrasında 1987'den itibaren demokratik başkanlık modeli yerleşiklik kazanmıştır. Bu makalede, bu ülkedeki hükümet sisteminin kurumsal yapısı, tarihî gelişim içerisinde yaşanan değişim ve dönüşümlerle bütünlük içerisinde incelenecektir.

I. Güney Kore'de Başkanlık Sistemi

A. Güney Kore'deki Başkanlık Sisteminin Tarihi Gelişimi

Güney Kore'de başkanlık sisteminin uygulanmaya başlama tarihi 1948 yılına kadar uzanmaktadır. Fakat 1948 yılından itibaren günümüze kadarki uygulamalarda bir yeknesaklık yoktur; sürekli değişiklikler olmuştur. Bu değişikliklerin birçoğu, ya askerî yönetimlere ya da sivil Başkan'ların değişen ölçülerde otoriter uygulamalarına sahne olduğu için, başkanlık rejimi, 1948 yılından bu yana sürekli tartışmaların odağında yer almıştır.

Güney Kore'de ilk Anayasa 1948 yılında yapılmıştır. Hükümet sisteminin şekillenmesini de etkileyen bu Anayasayı, 1960, 1962, 1972, 1980 ve 1987 Cumhuriyet Anayasaları izlemiştir. Şu anda yürürlükteki Anayasa, 1987'nin Ekim ayında yapılan referandumla kabul edilip 1988 yılında yürürlüğe giren Anayasadır³³.

1. 1948 Tarihli Cumhuriyetin İlk Kurucu Anayasası

İlk kurucu Anayasa 1948 Anayasası'dır. Anayasa, 10.05.1948'de yapılan seçimlerle oluşturulan "Kore Kurucu Meclisi"nde³⁴ oybirliği ile kabul edildi. 15.07.1948 günü yapılan halkoyuna sunularak yeterli çoğunlukla kabul edilen

³² Seonhwa KIM, "Reforming South Korea's 'Imperial Presidency'", *Institute For Security & Development Policy*, Policy Brief, No. 205, (October 10, 2017), s. 1, <http://isdpeu/content/uploads/2017/10/2017-kim-reforming-south-koreas-imperial-presidency.pdf>, (ET: 12.06.2019).

³³ Meral UĞUR, "Güney Kore: Tarih ve Sistem", <http://www.foreignpolicy.org.tr/arkaplan/ocak05/tr/aykon3.htm>, (ET: 03.04.2018).

³⁴ KIM, *Reforming South Korea's "Imperial Presidency"*, s. 1.

Anayasa, 17.08.1948 günü yürürlüğe girdi³⁵. Bu Anayasayla, Güney Kore'de ilk kez demokratik yönetim sistemi benimsendi³⁶.

1948 Anayasası'nın ilk metninde, Başkan'ın Millet Meclisi tarafından seçildiği bir hükümet sistemi kuruldu³⁷. Bu Anayasa'da, her ne kadar başkanın Millet Meclisi tarafından seçilmesi saf başkanlık sisteminin aslı gerekleri ile çelişse de, doktrinde, yürütme yetkisinin başkanda toplanmış olması ve diğer hükümet sistemlerinden daha başka farklılıklar sebebiyle, başkanlık sisteminin benimsendiği belirtilmiştir³⁸. Bu dönemde seçilen ilk Başkan Syngman Rhee, hem Devlet Başkanı, hem de hükümet başkanı olarak görev yaptı. Başkan'ın yanında bir de başkan yardımcısı vardı³⁹. 07.07.1952 tarihinde yapılan Anayasa değişikliği ile başkan ve

³⁵ "The Constitution of the Republic of Korea", https://www.much.go.kr/en/contents.do?fid=03&cid=03_14, (ET: 16.06.2019); Chaihark HAHM & Sung Ho KIM, "To Make 'We the People': Constitutional Founding in Postwar Japan and South Korea", *International Journal of Constitutional Law*, Vol. 8, Issue 4, October 2010, s. 802-803, <https://academic.oup.com/icon/article/8/4/800/667104> (ET: 22.06.2019).

³⁶ HAHM & KIM, agm., s. 830.

³⁷ Adam ABEBE & Erika ARBAN & Tom Gerald DALY, "Symposium: Editors' Introduction: South Korea at a Crossroads Reflecting on Constitutional Change", *IACL-AIDC BLOG*, (June 14, 2018), <https://blog-iacl-aidc.org/blog/2018/6/13/editors-introduction-south-korea-at-a-crossroads-reflecting-on-constitutional-change-77wn8>, (ET: 16.06.2019); "Constitutional History of Republic of Korea", *IDEA Constitutionnet*, <http://constitutionnet.org/country/republic-korea>, (ET: 22.06.2019).

³⁸ Sung Deuk HAHM & Uk HEO, "South Korea: Park Geun-hye's Leadership and South Korean Democracy", *Journal of Asian and African Studies*, August 2017, s. 9, https://www.researchgate.net/publication/319048942_The_First_Female_President_in_South_Korea_Park_Geun-hye's_Leadership_and_South_Korean_Democracy, (ET: 15.06.2019); Jung Hwa LEE, "A Study on the Party System in South Korea after Democratization", *The University of Michigan* 2016, s. 4-5, https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/120745/junghwal_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (ET: 13.06.2019); Chaihark HAHM, "The Allure of Semi-Presidentialism in Korea", *From Big Bang To Incrementalism: Choices and Challenges in Constitution Building*, (Jointly organised by International IDEA and the Constitution Transformation Network Hosted by Department of Political Science, University of the Philippines Diliman) Manila, the Philippines, 3-4 October, 2017, s. 2, https://law.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0010/2536534/Korea-Hahm.pdf, (ET: 13.06.2019).

³⁹ Aurel CROISSANT, "Electoral Politics in South Korea", *Electoral Politics in Southeast and East Asia*, (Edt: Aurel CROISSANT & Gabi BRUNS & Marei JOHN) Library of the Friedrich-Ebert-Stiftung, 2002, s. 235, <https://library.fes.de/pdf-files/iez/01361008.pdf>, (ET: 12.06.2019).

başkan yardımcısının doğrudan halk tarafından seçilmesi usulü benimsendi⁴⁰. Bu değişiklikle hükümet sistemi başkanlık sisteminin gerekleri ile daha uyumlu hale geldi.

1948 Anayasası'nın ilk metnine göre, tek meclisli bir yasama söz konusu idi. 07.07.1952 tarihli Anayasa değişikliği ile yasama organı iki meclisli hale getirildi⁴¹. 1948 Anayasası'nın ilk metninde, Başkan'ın görev süresi dört yıldır ve bir kişinin en fazla iki dönem Başkan seçilmesi öngörülmüştü. 1952 Anayasa Değişikliği ile bir kişinin en fazla iki dönem Başkan seçilmesini öngören anayasal hüküm kaldırıldı⁴². 29.11.1954'de yapılan Anayasa değişikliği⁴³ ile bir kişinin en fazla iki kez Başkan seçilebilmesini öngören anayasal sınırlama yeniden getirildi ve ilk başkanın bu hükme tabi olmadığı belirtilerek⁴⁴, ikinci kez seçilen ilk başkanın (Rhee) daha sonraki yıllarda tekrardan başkan seçilebilmesinin önü açılmış oldu⁴⁵. Bu sınırlamanın kalkması üzerine, Rhee, 1956'da üçüncü, 1960'ta dördüncü kez Başkan seçildi⁴⁶. Rhee, iktidarını sürdürebilmek için, bütün başkanlık ve Millet Meclisi

⁴⁰ David MOON, "Hybrid Constitutionalism to Mainstream Human Rights in a Unified Korea", Queen's University Kingston, Ontario, Canada, September, 2013, s. 55, https://qspace.library.queensu.ca/bitstream/handle/1974/8388/Moon_David_201309_LLM.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (ET: 25.06.2019); ABEBE & ARBAN & DALY, agm.; Constitutional History of Republic of Korea; Park Won-SON, "Democratization in Korea and Its Influence on the Constitution", *The Research School of Pacific and Asia Studies (RSPAS)*, Australian National University, s. 2, <https://core.ac.uk/download/pdf/156615919.pdf>, (ET: 22.06.2019).

⁴¹ ABEBE & ARBAN & DALY, agm.; SON, agm., s. 2; MOON, agm, s. 55; Constitutional History of Republic of Korea.

⁴² HAHM & HEO, agm., s. 9; The Constitution of the Republic of Korea.

⁴³ SON, agm., s. 2; Eunji YANG, "The Story of Korean Democracy", *Echoes: Democracy*, Y. 2012, s. 15, <http://mikebrandon.me/Echoes/Korea/Echoes%20book%202%20Democracy.pdf>, (ET: 25.06.2019); Constitutional History of Republic of Korea; MOON, agm., s. 73.

⁴⁴ CROISSANT, agm., s. 237; The Constitution of the Republic of Korea; SON, agm., s. 2.

⁴⁵ HAHM & KIM, agm, s. 823-824; YANG, agm., s. 14-5; The Constitution of the Republic of Korea; SON, agm., s. 2; MOON, agm, s. 55-56, 73; Constitutional History of Republic of Korea.

⁴⁶ "History", *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/place/South-Korea/Economic-and-social-developments>, (ET: 16.06.2019).

seçimlerinde, bazı kereler kitlesel protestolara da yol açan seçim hilelerini yapmaktan kaçınmadı⁴⁷.

Haziran 1950'de Kore Savaşı'nın patlak vermesinden sonraki dönemde, Rhee, 1960 yılına kadarki görev süresi esnasında, seçim hileleri ve tutarsız anayasa değişiklikleriyle birlikte muhalefete yönelik aşırı baskıcı uygulamalar yaptı⁴⁸.

2. 1960 İkinci Cumhuriyet Anayasası Dönemi

1960 yılında meydana gelen yaygın seçim hilelerine tepki gösteren talebelerle, geniş halk kesimlerinin yoğun ve yaygın protesto gösterileri neticesinde, Başkan Rhee, seçim hileleri yardımıyla kazandığı başkanlık seçimlerinden 6 gün sonra başkanlık görevinden uzaklaşarak Havai'ye kaçmak zorunda kaldı⁴⁹.

İkinci Cumhuriyet Anayasası, 15.06.1960'ta kabul edildi⁵⁰. 1960 Anayasası'nda, parlamenter hükümet sistemi benimsendi⁵¹. Bu Anayasa'da, parlamenter sistemle uyumlu olarak, Cumhurbaşkanı ve başbakan'ın başkanlığında bakanlar kurulundan teşekkül eden iki başlı yürütme söz konusu idi. 1960 Anayasası ile, 1948 Anayasasının ilk metninde Başkan'da temerküz eden yetki ve güçler, başbakanlığa kaydırıldı⁵² ve Cumhurbaşkanı'nın yetkileri sembolik hale getirildi⁵³.

⁴⁷ HAHM & HEO, agm, s. 9; CROISSANT, agm, s. 235.

⁴⁸ CROISSANT, agm., s. 235; Young-Tae JUNG, "Democracy And Election After Democratization in South Korea", *Identity, Culture and Politics*, Vol. 10, No. 2, 2009, s. 33, file:///C:/Users/Ak%C3%BC%C3%A7%C3%BCK/Downloads/Jung_Young-Tae.pdf, (ET: 13.06.2019); Sun Kwang-BAE, "South Korean Politics in Transition: Democratization, Elections, and the Voters", *Regime Change and Regime Maintenance in Asia and the Pacific*, (Department of Political and Social Change, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University), 1997, s. 2, http://pacificinstitute.anu.edu.au/sites/default/files/resources-links/PSC_Regime_WP_20.pdf, (ET: 15.06.2019).

⁴⁹ JUNG, agm., s. 33; HAHM & HEO, agm, s. 9; YANG, agm., s. 17-18; CROISSANT, agm., s. 235; History, *Encyclopedia Britannica*.

⁵⁰ CROISSANT, agm., s. 235; The Constitution of the Republic of Korea.

⁵¹ HAHM, The Allure of Semi-Presidentialism in Korea, s. 2; LEE, A Study on the Party System in South Korea after Democratization, s. 4-5; The Constitution of the Republic of Korea; KIM, Reforming South Korea's "Imperial Presidency", s. 1; ABEBE & ARBAN & DALY, agm.

⁵² History, *Encyclopedia Britannica*.

⁵³ CROISSANT, agm., s. 235.

1960 Anayasası ile seçim komisyonu, anayasa komisyonu, kabine, iki meclisli yasama, Yüksek Adalet Mahkemesi, il valilerinin seçimlerle belirlenmesi ve insan haklarının korunmasına yönelik açık hükümlere yer verilmesi gibi sistemik totaliterliği engellemek maksadına yönelik çeşitli kurumların oluşturulduğu belirtilmiştir⁵⁴.

3. 1962 Üçüncü Cumhuriyet Anayasası Dönemi

1960 Anayasası'nın uygulandığı dönemde, başbakan Chang Myon hükümeti (1960-1961) zamanında, hem devlet idaresinde yaygın şekilde yolsuzluklar sebebiyle yozlaşmalar meydana geldi, hem hükümet halkın siyasî ve iktisadî taleplerini karşılamak ve yönetmek noktalarından aciz kaldı⁵⁵, hem de başbakan Myon'un savunma bütçesini kısmak istediğini kamuoyuna deklare etmesi sebebiyle, orduda görev yapan bazı subaylar, demokratik rejimi destekleme konusunda isteksiz davranmaya başladılar⁵⁶. 1960 Anayasa'sı döneminde, büyüyen istikrarsızlıklar ve öğrencilerin Kuzey Kore'yle diyalog kurulması yönünde artan gösterileri ve baskıları üzerine, 16.05.1961'de, Tümgeneral Park Chung-hee liderliğinde Millî Yeniden Yapılanma Yüksek Kurulu (SCNR), bir darbeyle yönetimi devraldı⁵⁷. SCNR, bütün ülkede sıkıyönetim ilan etti, Anayasa'yı askıya aldı ve Anayasa ile aynı güce sahip âcil durum kanununu çıkardı. 26.11.1962'de kabul edilen Üçüncü Cumhuriyet Anayasası 17.12.1962 günü yapılan referandumda kabul edilerek yürürlüğe girdi⁵⁸. 1961 yılında, General Park da dâhil olmak üzere SCNR'de görevli bazı subaylar, askerî görevlerinden istifa ederek siyasî hayatta sivil görünümlü politikacı kimliği ile yer aldılar⁵⁹.

⁵⁴ MOON, agm., s. 55-56; CROISSANT, agm., s. 236.

⁵⁵ JUNG, agm., s. 33.

⁵⁶ CROISSANT, agm., s. 235.

⁵⁷ İbid., s. 235; HAHM & HEO, agm., s. 9; HAHM, *The Allure of Semi-Presidentialism in Korea*, s. 2; KIM, *Reforming South Korea's 'Imperial Presidency*, s. 1; BAE, agm., s. 2; JUNG, agm., s. 33; *History, Encyclopædia Britannica*.

⁵⁸ CROISSANT, agm., s. 235; JUNG, agm., s. 33; SON, agm., s. 2.

⁵⁹ JUNG, agm., s. 33; CROISSANT, agm., s. 235.

1962 Anayasasında, parlamenter yönetime son verilerek, başkanlık sistemi, tekrardan benimsendi⁶⁰. Anayasa'ya göre, Başkan, 4 yıl görev yapmak üzere doğrudan halk tarafından seçilir⁶¹. Bir kişi en fazla iki dönem Başkan seçilebilir. Başkan Park'ın üçüncü dönem tekrardan seçilebilmesini sağlayabilmek için, Anayasa, 21.10.1969'da değiştirildi⁶². Anayasa'da tek meclisli parlamento yapılanması kabul edildi⁶³.

Bu Anayasa döneminde, sivil politikacı kimliğine bürünen Park, Ekim 1963'te halk tarafından Başkan seçildi⁶⁴. 1963'ten 1972'ye kadar, sivil kimliğe bürünen Başkan Park ve Demokratik Cumhuriyetçi Parti, iktidar görevlerini üst üste üç kez yerine getirdiler⁶⁵.

4. 1972 Dördüncü Cumhuriyet Anayasası Dönemi

Başkan Park, 1971 yılında yapılan başkanlık seçimlerinde, Kim Dae-jung'u büyük seçim hileleri yaparak mağlup etti ve üçüncü kez Başkan seçildi⁶⁶. Başkan'ın genel seçimler yoluyla doğrudan halk tarafından seçilmesini öngören 1962 Anayasası uyarınca yapılacak bir sonraki seçimleri kazanamayacağından korkan Park, sıkıyönetim ilan etti, parlamentoyu feshetti, siyasî partileri ve faaliyetleri yasakladı ve 1962 Anayasası'nı Ekim 1972'de askıya aldı⁶⁷. Dördüncü Cumhuriyet Anayasası olan meşhur Yushin (reform) Anayasası, 21.11.1972 günü yapılan referandumla kabul edilerek yürürlüğe girdi⁶⁸. Bu Anayasa döneminde de başkanlık sistemi muhafaza edildi. Anayasayla, bir kişiye sınırsız bir şekilde başkan seçilebilme imkânı sağlandı⁶⁹.

⁶⁰ HAHM, *The Allure of Semi-Presidentialism in Korea*, s. 2; HAHM & HEO, agm., s. 9; JUNG, agm., s. 33; KIM, *Reforming South Korea's Imperial Presidency*, s. 1; CROISSANT, agm., s. 235-236; SON, agm., s. 2.

⁶¹ JUNG, agm., s. 33-34.

⁶² ABEBE & ARBAN & DALY, agm.; SON, agm., s. 2.

⁶³ *The Constitution of the Republic of Korea*; SON, agm., s. 2.

⁶⁴ JUNG, agm., s. 33; CROISSANT, agm., s. 235.

⁶⁵ BAE, agm., s. 2.

⁶⁶ CROISSANT, agm., s. 236.

⁶⁷ SON, agm., s. 3; CROISSANT, agm., s. 236; JUNG, agm., s. 33-34.

⁶⁸ JUNG, agm., s. 33-34; CROISSANT, agm., s. 236; MOON, agm., s. 56.

⁶⁹ JUNG, agm., s. 33-34; MOON, agm., s. 56; History, *Encyclopedia Britannica*.

Başkanın, doğrudan halk tarafından seçilmesi usulü terk edildi ve bunun yerine, Millî Birleşme Konferansı⁷⁹ tarafından doğrudan benzeri bir usulle seçilmesi kuralı benimsendi⁷¹. Başkanın görev süresi 4 yıldan 6 yıla çıkarıldı⁷². Park, 1972 Anayasası döneminde, Millî Birleşme Konferansı tarafından, herhangi bir muhalefetle karşılaşmaksızın iki kez daha (1973 ve 1978) başkan seçildi⁷³.

Bu Anayasayla Başkan'a, Millet Meclisi'ni feshetmek, âcil durum karnameleri yoluyla özel önlemleri yürürlüğe koymak gibi olağanüstü güç ve yetkiler verildi. Meclis'in hükümetle ilgili soruşturma yapma hakkı kısıtlandı⁷⁴. Bu hükümler sebebiyle, netice itibarıyla, Millet Meclisi'nin gücü, özellikle yürütme organı üzerindeki yasama denetiminin etkisizleştirilmesi yoluyla önemli ölçüde zayıflatıldı⁷⁵. Bu Anayasayla, haklara ilişkin kanunlarda öngörülenlere ek kısıtlamalar yapabilmeye yetkisi ile yürütmenin diğer şubelerine ait bazı yetkiler Başkan'a devredilerek, Başkan, neredeyse sınırsız güçlere sahip hale getirildi⁷⁶.

5. 1980 Beşinci Cumhuriyet Anayasası Dönemi

Başkan Park'ın Kore Merkezi İstihbarat Dairesi Başkanı Kim Jai-kyu tarafından öldürülmesinden sonra, Choi Kyu-Hah, 06.12.1979 günü Millî Birleşme Konferansı tarafından Başkan seçildi⁷⁷. Tümgeneral Chun Doo-hwan liderliğindeki yeni bir askeri grup, 12.12.1979'da askerî darbe yoluyla yönetimi devraldı⁷⁸. Askerî cunta yönetimi, âcil durum ilan etti, Millet Meclisini feshetti ve bütün siyasî partileri ve faaliyetleri yasakladı, basına yönelik kısıtlamalar getirdi, bazı üniversiteleri

⁷⁹ CROISSANT, agm., s. 236.

⁷¹ JUNG, agm., s. 33-34; ABEBE & ARBAN & DALY, agm.; SON, agm., s. 3.

⁷² MOON, agm., s. 56; History, *Encyclopedia Britannica*.

⁷³ CROISSANT, agm., s. 236; MOON, agm., s. 56.

⁷⁴ SON, agm., s. 3.

⁷⁵ JUNG, agm., s. 34.

⁷⁶ MOON, agm., s. 56; LEE, A Study on the Party System in South Korea after Democratization, s. 7-8.

⁷⁷ CROISSANT, agm., s. 236-237.

⁷⁸ İbid., s. 236; JUNG, agm., s. 34.

kapattı⁷⁹. Cunta lideri Chun, 27.08.1980 günü Millî Birleşme Konferansı tarafından başkan seçildi⁸⁰. Cunta yönetimi, yüzlerce masum insanın katledilmesi yoluyla Gwangju ayaklanmasını ve diğer halk protestolarını acımasızca bastırdı. Bu hadiseler ortamında, âcil durum uygulamalarının devam ettiği dönemde, Beşinci Cumhuriyet Anayasası hazırlandı ve 27.10.1980'de yapılan referandumla kabul edildi⁸¹. Bu Anayasa'ya göre, bir kişi başkanlık görevine 7 yıl süreyle görev yapmak üzere, en fazla bir dönem Başkan seçilebilir⁸². Anayasa'da, başkana, Millet Meclisi'ni dağıtma, âcil durum kararnamelemleri yoluyla olağanüstü tedbirler alma ve Millet Meclisi'ne kanun önerisi sunma gibi güçlü yetkiler verildi⁸³. Başkanın Millî Seçim Konferansı tarafından seçilmesi usulü, Chun Doo-hwan'ın seçilmesini kolaylaştırmak amacıyla, bu Anayasa'da da korundu⁸⁴. Chun Doo-hwan, Şubat 1981'de, 1980 Anayasasına göre kurulan Seçim Komitesi (electoral committee) tarafından başkan olarak seçildi ve 7 yıl boyunca otoriter yönetimi sürdürdü⁸⁵.

6. 1987 Altıncı Cumhuriyet Anayasası Dönemi

Güney Kore'de, 1987 Anayasası ile hem demokrasiye geçildi, hem de başkanlık rejimi revize edildi. Başkanlık sisteminin demokrasi zemininde günümüze kadar gelişindeki, bazı aksamalara rağmen genel itibarıyla başarılı performans sergilemesinin anlaşılabilmesi için Kore'de 1987 ve 1988 yıllarında demokrasiye geçişin nasıl gerçekleştiğinin bilinmesi gerekir.

Başkan Chun, 1987 yılına gelindiğinde, Anayasa değişikliği tartışmalarının yapılmasını yasakladı. Bu karar, muhalefetin ve halkın geniş ve etkili kesimlerinin

⁷⁹ CROISSANT, agm., s. 236; MOON, agm., s. 56.

⁸⁰ CROISSANT, agm., s. 237; MOON, agm., s. 56.

⁸¹ JUNG, agm., s. 34; ABEBE & ARBAN & DALY, agm.; Jenny S. MARTINEZ, "Inherent Executive Power: A Comparative Perspective", *The Yale Law Journal*, Vol. 115, Issue 9, Y. 2006, s. 2502, <https://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=5044&context=yj>, (ET: 27.06.2019); CROISSANT, agm., s. 236.

⁸² JUNG, agm., s. 34.

⁸³ İbid., s. 34; ABEBE & ARBAN & DALY, agm.

⁸⁴ HAHM, *The Allure of Semi-Presidentialism in Korea*, s. 2.

⁸⁵ CROISSANT, agm., s. 236; LEE, *A Study on the Party System in South Korea after Democratization*, s. 8; BAE, agm., s. 2.

demokratik reformların yapılması yönündeki taleplerini yoğunlaştırdı⁸⁶. Başkan Chun da, anayasal manevralar yoluyla görev süresini uzatma çabalarına girişti. Ancak, bu dönemde uygulanan bazı politikalar, kitlesel protestoları tetikledi. Güçlü kitlesel direnişlerle karşılaşan Chun, bu sefer yöntem değiştirerek, kendisine halef olacak kişiyi destekleyerek, onu geri planda sevk ve idare etme yolunu tercih etti. Muhalefet partileri ve sivil toplumun büyük ekseriyeti, bu yöndeki çabaları kabul etmedi ve bunun yerine mevcut Anayasa'nın revize edilmesi yönünde zorlamalarda bulunmaya başladılar⁸⁷. Chun'un görev süresinin dolması yaklaştıkça, yönetime yönelik kitlesel tepkilerde artışlar meydana geldi⁸⁸. Bu yoğun ve yaygın protestolar karşısında Chun hükümeti yenik düştü. Toplumdan gelen bu yoğun tepkiler sebebiyle, iktidardaki Demokratik Adalet Partisi adayı Roh Tae-woo, muhalefetin tüm taleplerini kabul ederek 29 Haziran Deklarasyonunu hazırladı. Muhalefetin de tasvip ettiği Haziran Deklarasyonu, iktidardaki partinin muhalefetle uzlaşarak demokrasiye geçilebilmesi yolunu araladı⁸⁹.

Haziran Deklarasyonu ile uyumlu olarak, muhalefetle de uzlaşma içerisinde hazırlanan Anayasa önerisi, 18.09.1987 tarihinde Millet Meclisi'ne sunuldu. Altıncı Cumhuriyeti kuran Anayasa, 27.10.1987'de düzenlenen referandumda toplam oyların %93'ü tarafından kabul edildikten sonra, 25.02.1988'de yürürlüğe girdirildi⁹⁰. Bu Anayasa, Kore Anayasa tarihinde hükümet ile muhalefet arasında tesis edilen işbirliği ve mutabakat neticesinde kabul edilmiş ilk Anayasadır⁹¹. Altıncı Cumhuriyet Anayasası'yla yönetim sistemi esaslı bir şekilde değiştirildi ve uzun süren otoriter yönetim sonrasında ülkede çok partili demokratik siyasî sisteme geçilerek, temsili demokrasi için yeni bir kurumsal yapı tesis edildi⁹².

⁸⁶ HAHM, *The Allure of Semi-Presidentialism in Korea*, s. 2.

⁸⁷ JUNG, *agm.*, s. 34.

⁸⁸ KIM, *Reforming South Korea's 'Imperial Presidency*, s. 1.

⁸⁹ JUNG, *agm.*, s. 34; LEE, *A Study on the Party System in South Korea after Democratization*, s. 9.

⁹⁰ CROISSANT, *agm.*, s. 236; *Constitutional History of Republic of Korea*.

⁹¹ ABEBE & ARBAN & DALY, *agm*; MARTINEZ, *agm.*, s. 2502.

⁹² Doh Chull SHIN & Chong-Min PARK, "The Mass Public and Democratic Politics in South Korea: Exploring the Subjective World of Democratization in Flux", *Asian Barometer*, (Working Paper Series:

II. Güney Kore'de 1987 Anayasası İle Öngörülen Başkanlık Sistemi

A. Yürütme Organı

1. Başkan'ın Seçimi

Güney Kore'de 1987 yılından önceki 40 yıllık dönemde, Başkan'ın seçilmesi için muhtelif usuller benimsenmişti⁹³. 1987 Anayasası'na göre, başkan, doğrudan halk tarafından seçilir⁹⁴. Önceki yıllarda başkanın görev süresi 4 ile 7 yıl arasında değişmekte idi. Ayrıca, bir kişinin, bazı dönemlerde en fazla bir, bazı dönemlerde en fazla iki, bazı dönemlerde en fazla üç kez, bazı dönemlerde de dönem sınırlaması olmaksızın seçilmesi usulü benimsenmişti. 1987 Anayasasına göre, başkan, 5 yıllık bir dönem için seçilir. Bir kişi bir dönemden fazla başkan seçilemez⁹⁵. Başkanın en fazla bir dönem için seçilmesi yönündeki uygulama, başkan olacak kişinin yürütme gücünü tek başına uzunca bir süre elinde tutmasına mani olmaya yönelik güvence sağlayıcı bir önlem olarak düşünülmüştür⁹⁶.

No.15),Taipei, 2003, s. 6,
<http://www.asianbarometer.org/publications/77c4c98a128d99ad75610decdd187ae4d.pdf>, (ET: 13.06.2019); UĞUR, agm.

⁹³ Syngman Rhee, 20.07.1948'de Millet Meclisi, 05.08.1952, 15.05.1956 ve 15.03.1960 yıllarında doğrudan halk tarafından seçildi. Yun Po-sun, 12.08.1960 günü Millet Meclisi tarafından seçildi. Park Chung-hee, 15.10.1963, 03.05.1967 ve 27.04.1971 tarihlerinde doğrudan halk tarafından, 23.12.1972 ve 06.07.1978 tarihlerinde Millî Birleşme Konferansı (NCU) tarafından seçildi. Choi Kyu-hah, 06.12.1979 tarihlerinde NCU ve Chun Doo-hwan 27.08.1980 ve 25.02.1981 tarihinde seçim koleji tarafından seçildi. CROISSANT, agm. s. 236-237.

⁹⁴ KIM, Reforming South Korea's 'Imperial Presidency, s. 1.

⁹⁵ "Korea (Republic of)'s Constitution of 1948 with Amendments through 1987", md. 67, 70, https://www.constituteproject.org/constitution/Republic_of_Korea_1987.pdf?lang=en, (ET: 17.06.2019); SHIN & PARK, agm., s. 6, Luke BUTCHER, "The Effectiveness of Early Voting – A Case Study of the Republic of Korea", *Draft Paper for the ECPR General Conference*, Oslo, Norway, 6-9 September 2017, s. 7, <http://www.electoralmanagement.com/wp-content/uploads/2017/01/Luke-Butcher-The-Effectiveness-of-Early-Voting-A-Case-Study-of-the-Republic-of-Korea-ECPR-Conference.pdf>, (ET: 25.12.2016).

⁹⁶ Yasin AYDOĞDU, "Güney Kore'de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler", *Türkiye Adalet Akademisi D.*, Y. 8, S. 31, Temmuz 2017, s. 709; "Kore Kültür ve Enformasyon Ajansı", *Kore Gerçeği*, (Çev.: Nana LEE), Kore, Kültür, Spor ve Turizm Bakanlığı, Seul, 2011, s. 193, file:///C:/Users/Ak%C3%BC%C3%A7%C3%BCK/Downloads/2011_facts_tur.pdf, (ET: 11.09.2017).

Başkan'ın görevinde bir boşalma olması veya Başkan seçilen kişinin ölmesi veya bir mahkeme kararı ile veya bir başka sebeple görevinin sona ermesi halinde 60 günlük süre içerisinde yeni başkanlık seçimleri yapılır (AY. md. 68).

Başkan, “tek turlu basit çoğunluk sistemine” göre seçilir. “Seçim yarışını önde bitiren yarışı kazanır” ya da “en önde gelen yarışı kazanır” anlamlarına gelen “First-past-the post” deyimini, Güney Kore'deki başkanlık seçimlerinde uygulanan sistemi tasvir etmek için de kullanılmaktadır⁹⁷. Seçimlerde geçerli oyların en çoğunu alan aday başkan seçilir. Şayet ilk turda iki veya daha fazla aday eşit oranda oy alırsa, seçimler Meclis'te milletvekillerinin çoğunluğunun katılımıyla yenilenir. Bu seçimde en fazla oy alan aday Başkan seçilir. Başkanlık için bir tek adayın seçimlere girmesi halinde, söz konusu adayın, seçilebilmesi için geçerli oyların en az üçte birini alması gerekmektedir (AY. md. 67/2, 3).

2. Yürütme: Başkan ve Yürütme Teşkilatı

Yürütme yetkisi, ABD'de olduğu gibi Başkan'ın şahsına değil, Başkan'ın başkanlığındaki yürütme organına verilmiştir (AY. md. 66/4). Bu düzenleme, her ne kadar doktrinde bazı yazarlar tarafından “saf başkanlık” sisteminin bir gereği olarak kabul edilen “tek kişilik yürütme”⁹⁸ ilkesi ile uyumlu değil ise de, Sartori tarafından belirlenen başkanlık sisteminin gerekleri ile uyumludur. Monist yürütme yapısı içerisinde “tek kişilik yürütme” belirlemesine itiraz eden Sartori'ye göre, başkanlık sisteminde başkan, atadığı hükümete başkanlık eden ve onu yöneten kişidir⁹⁹. Buna göre başkan, yürütme yetkisini kabine üyeleri ile birlikte kullanır. Burada yürütme yetkisi, Başkan ile hükümet arasında paylaşılmıştır.

Güney Kore'deki başkanlık sisteminin, başta ABD olmak üzere diğer ülkelerdeki başkanlık sistemlerinden farklılık arz eden kendine mahsus bazı yapısal

⁹⁷ Yasin AYDOĞDU, *Seçim Sistemleri ve Türkiye*, Adalet y., Ankara, 2015, s. 54-56; AYDOĞDU, Güney Kore'de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler, s. 710; BUTCHER, *agm.*, s. 7.

⁹⁸ ULUŞAHİN, *age.*, s. 41; GÖZLER, *age.*, s. 231; TURHAN, *age.*, s. 41; ÖZER, *age.*, s. 164.

⁹⁹ SARTORI, *age.*, s. 84.

özellikleri mevcuttur¹⁰⁰. Gerek saf başkanlık sisteminin gerekleri ile gerekse diğer ülkelerdeki başkanlık sistemi uygulamaları ile uyumlu olmayan bu özelliklere sırası geldikçe temas edilecektir.

Başkan, yürütme yetkisini, “Devlet Konseyi” olarak ifade edilen Kabine üyesi bakanlarla birlikte kullanır. Kabine, başkanın başkanlığında, başbakan ve sayısı 30’dan fazla ve 15’ten de az olmayan diğer Kabine üyelerinden oluşmaktadır (AY. md. 88). Kabine’nin seçimle iş başına gelen tek üyesi başkanıdır¹⁰¹. Bakanlıkların kuruluş, organizasyon ve işlevleri kanunla belirlenir (AY. md. 96). Hükümetin Kuruluşu Hakkındaki Kanuna göre, her bakanlıkta, bir Bakan ve en az bir tane Bakan Yardımcısı vardır¹⁰². Bu ülkede başkan yardımcılığı yoktur¹⁰³. Başkan yardımcılığı görevi başbakan tarafından yerine getirilir¹⁰⁴.

Güney Kore’de, bir de, klasik başkanlık sistemlerinde mevcut olmamakla birlikte, başkanlık sisteminin uygulandığı bazı Latin Amerika Ülkelerindeki uygulamalara¹⁰⁵ benzer şekilde “başbakan (Prime Minister)” bulunmaktadır (AY. md. 86/1). Bu, Güney Kore’de tatbik edilen başkanlık sistemini ABD’ndeki başkanlık sisteminden farklı kılan ve görünüş itibarıyla parlamenter sistemle benzerlik arz eden bir kurumdur¹⁰⁶. Anayasa’da, her ne kadar “Başbakan, Başkan tarafından atanır” (md. 86/1) hükmü var ise de, bu hükümde “sadece bir tane Başbakan” atanacağına

¹⁰⁰ AYDOĞDU, Güney Kore’de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler, s. 709.

¹⁰¹ İbid., s. 709.

¹⁰² “Government Organization Act of South Korea”, https://en.wikisource.org/wiki/Government_Organization_Act_of_South_Korea, (ET: 30.06.2019).

¹⁰³ AYDOĞDU, Güney Kore’de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler, s. 709.

¹⁰⁴ “Güney Kore: Tarih ve Sistem”, <http://www.foreignpolicy.org.tr/arkaplan/ocak05/tr/aykon3.htm>, (ET: 25.12.2016).

¹⁰⁵ Arjantin’de Yürütme içerisinde Başkan ve Başkan Yardımcısı Yanında bir de Kabine Başkanı mevcuttur. “Constitution Of The Argentine Nation”, md. 101, 102, http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=282508, (ET: 09.09.2017). Peru’da yürütme organı; Başkan, 2 Başkan Yardımcısı, Kabine Başkanı ve 18 bakandan teşekkül eder. Başkan, Kabine Başkanı’nı atar ve görevden alır. “Peru’s Constitution of 1993 with Amendments Through 2009”, md. 122, https://www.constituteproject.org/constitution/Peru_2009.pdf, (ET: 08.01.2017).

¹⁰⁶ “Güney Kore’nin Siyasî Görünümü”, <http://www.mfa.gov.tr/guney-kore-siyasi-gorunumu.tr.mfa>, (ET: 25.12.2016).

dair açık bir hüküm yoktur. Nitekim Başkan Park Geun-hye, biri ekonomi yönetimi ile alakalı, diğeri de toplum, eğitim ve kültür ile alakalı koordinasyon görevlerini icra etmek üzere iki tane Başbakan atamıştır¹⁰⁷.

Başkan'ın başbakanı atama kararı Millet Meclisi'nin onayına tabidir (AY. md. 86/1)¹⁰⁸. Başkan'ın başbakanlığa atama kararı için Meclis'te yapılan onaylama işleminin rolünün göz ardı edilmemesi gerekir. Özellikle bölünmüş hükümetler döneminde Meclis'in, Başbakanlığa atama işleminin onaylanması kararının alınmasında etkinliği artmaktadır. Özellikle Başkanla Millet Meclisi'ndeki çoğunluğa sahip partiler arasında gerilim yaşandığı dönemlerde, bazı kereler, Başbakan atanması kararları hakkında, Meclis'in onay vermesi kolay olmamıştır. Nitekim başkan Park Geun-hye'nin, başbakanlık için yapmış olduğu üç atama işlemi, Millet Meclisi'nde yapılan onaylama görüşmelerinde onaylanmamıştır¹⁰⁹.

Güney Kore'deki başkanlık sistemi, başkan ve hükümet başkanı olarak görev yapan başbakanla birlikte, iki başlılık özelliğini haiz olmayan, ikili bir yürütme yapısına sahiptir¹¹⁰.

Anayasa'da, başbakanın, mutlaka Millet Meclisi üyeleri arasından atanacağını öngören bir hüküm mevcut değildir. Bu vesileyle başkan, Millet Meclisi üyelerinden birini başbakan olarak atayabileceği gibi, Millet Meclisi üyesi olmayan birini de başbakan olarak atayabilir¹¹¹. Başbakan, başkana yardım eder ve yürütme bakanlarını başkanın emir ve talimatlarına göre yönlendirir (AY. md. 86/2). Hükümetin Kuruluşu Hakkındaki Kanuna göre, başbakan, merkezi yönetim kurumlarının başkanlarını başkanın emir ve talimatlarına göre yönetir ve denetler.

¹⁰⁷ Thomas KALINOWSKI & Sang-young RHYU & Aurel CROISSANT (Koordinatör), *South Korea Report (Sustainable Governance Indicators 2017)*, s. 34, http://www.sgi-network.org/docs/2017/country/SGI2017_South_Korea.pdf, (ET: 12.06.2019).

¹⁰⁸ ABEBE & ARBAN & DALY, agm.; *Constitutional History of Republic of Korea*; AYDOĞDU, *Güney Kore'de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler*, s. 712.

¹⁰⁹ KALINOWSKI & RHYU & CROISSANT, *age.*, s. 40.

¹¹⁰ *İbid.*, s. 34; MOON, agm., s. 57.

¹¹¹ TETSİAD, "Güney Kore Ülke Raporu", s. 9, http://www.tetsiad.org/files/downloads/bilgi_bankasi/ulke_raporlari/Guney%20Kore%20Ulke%20Raporu.pdf; "Güney Kore", https://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCney_Kore, (ET.: 25.12.2016).

Merkezî yönetim kurumları başkanları tarafından verilen herhangi bir emir veya idarî tasarruf, kanun dışı veya haksız olduğunun tespit edilmesi halinde, başbakan tarafından askıya alınabilir veya iptal edilebilir (md. 16).

Kabine üyeleri ve yürütme bakanlıklarının başkanları, başbakanın önerisi üzerine başkan tarafından atanırlar (AY. md. 87/1, 94). Başbakan, kabine üyesi olan bakanların veya yürütme bakanlıklarının başkanlarının atanmasını önerme yetkisine sahip olmakla birlikte, bu konuda son söz başkana aittir. Başbakan tarafından verilen bazı özel işleri yürütmek üzere başbakan yardımcılarını da atanır¹²². Başbakan yardımcılarını da kabine üyesidir ve başbakanın önerisi üzerine başkan tarafından atanır. Başbakan haricindeki kabine üyelerinin atanmasına ilişkin işlemin Millet Meclisi'nin onayına tabi olduğuna dair Anayasada hüküm yoktur. Bu vesileyle kabine üyelerinin atanması işlemi hakkında Millet Meclisi'nde onaylama işlemi yapılmamıştır¹²³. Bu uygulamanın, her ne kadar ABD'deki başkanlık sisteminden farklı ise de, başkanlık sisteminin temel gereklerinden biri olan "kuvvetlerin kaynağında ayrılığı" ilkesi ile uyumlu olduğu söylenebilir¹²⁴.

Millet Meclisi ve başbakan, başkana kabine üyelerinin görevden alınmasını önerebilirler (AY. md. 87/3, 63). Bu yöndeki öneri, tavsiye niteliğinde olduğu için başkan açısından bağlayıcı değildir¹²⁵. Bu, klasik başkanlık sisteminde görülmeyen bir uygulama şeklidir. Mesela ABD'de, Güney Kore'deki uygulamalardan farklı olarak Kongre, başkana bakanların görevden alınmasını öneremez, bakanları başkan kendi inisiyatifi ile görevden alır.

Başkan, kabine üyelerini, konjonktürel şartlara bağlı olarak kolaylıkla değiştirebilmektedir. Kabine üyesi bir bakanın ortalama görev süresinin son 20 yılda

¹²² ABEBE & ARBAN & DALY, agm.; Constitutional History of Republic of Korea.

¹²³ "South Korea President Park Names Kim Byong-Joon as PM", (November 2, 2016), <https://www.aljazeera.com/news/2016/11/south-korea-president-park-names-kim-byong-joon-pm-161102051729259.html>, (ET: 03.06.2019).

¹²⁴ SARTORI, *age.*, s. 84; SARTORI, *age.*, s. 114; KÜÇÜK, *age.*, 34.

¹²⁵ ABEBE & ARBAN & DALY, agm.

sürekli olarak düştüğü görülmektedir. Lee Myung-bak yönetimi altında, bakanların ortalama görev süresi yaklaşık bir yıldır¹⁶.

Kabine, yürütme organının yetki alanına giren önemli politikalar hakkında müzakerelerin yapıldığı, çözüm önerilerinin geliştirildiği yürütme içindeki en yüksek organdır¹⁷. Kabine üyeleri, Devlet işlerinin yürütülmesinde Başkan'a yardım eder ve kabine üyeleri olarak, Devlet işleri konusunda müzakereler yaparlar (AY. md. 87). Kabine'de müzakere edilecek hususlar şu şekilde sıralanabilir: Devlet işlerine ilişkin temel planlar ve yürütme alanına ilişkin genel politikalar; savaş ilanı, barışın sona erdirilmesi ve dış politika ile ilgili diğer önemli konular; Anayasa değişikliği taslakları; millî referandum önerileri; kanun önerileri ve önerilen başkanlık karamameleri; bütçeler, hesapların uzlaştırılması, devlet mülklerinin elden çıkarılmasına ilişkin temel planlar; devletin finansal yükümlülüğü ile ilgili sözleşmeler ve diğer önemli mali konular; başkan tarafından çıkarılan âcil durum emirleri ve âcil durum malî ve iktisadî emirleri; âcil durum ilanı ve sona erdirilmesi; önemli askerî meseleler; Millet Meclisi'nin olağanüstü toplanmasının talep edilmesi; yüksek hâkim ve savcıların atanması işlemleri; önemli üst düzey görevlilerin atama karamamelerinin (müşterek) imzalanması; Onur Ödülü verilmesi; cezaların affedilmesi, hafifletilmesi ve kaybedilmiş hakların iade edilmesi; bakanlıkların yetki alanlarının tayin ve tespit edilmesi; yürütme alanına ilişkin yetkilendirmeler ve tahsisatlarla alakalı temel planlar; Devlet işlerinin idaresinin değerlendirilmesi ve analizi; her bir bakanlığın önemli politikalarının oluşturulması ve koordinasyonu; bir siyasî parti hakkında kapatma davası açılması meselesi; yürüme organına gönderilen yürütme politikalarına ilişkin dilekçelerin incelenmesi; Savunma Genel Sekreteri, Genel Kurmay Başkanı, silahlı hizmetlerle alakalı Genel Sekreter, millî üniversitelerin rektörleri, büyükelçiler ve diğer kamu görevlileri ve Devlet tarafından işletilen önemli Devlet teşebbüslerinin yöneticilerinin atanması ve başkan, başbakan

¹⁶ KALINOWSKI & RHYU & CROISSANT, *age.*, s. 39.

¹⁷ "Briefing Report Sister City Donghae, South Korea", August 16, 2018, s. 5, <https://www.cityoffederalway.com/sites/default/files/Documents/Department/ED/FINAL%20Briefing%20Report%20Donghae.pdf>, (ET.: 28.06.2019).

veya kabine üyeleri tarafından gündeme getirilen diğer hususlar (AY. md. 89). Burada, yürütmenin yetki alanına giren hemen hemen bütün konuların kabinede müzakere edilebileceği söylenebilir.

Kabine başkanı başkandır, başbakan, kabinenin başkan yardımcısıdır (AY. md. 88). Başkan'ın kabine toplantılarına katılmadığı zamanlarda, kabineye O'nun namına başbakan başkanlık eder¹¹⁸. Başkan'ın dilediği hemen her konu kabinede görüşülebilir ve bu toplantılarda görüşülerek karara bağlanan tüm maddeleri Başkan istediği gibi iade edebilir¹¹⁹.

Yürütme içinde en belirleyici merci başkandır. Her ne kadar başbakanlığa atama işlemi Millet Meclisi'nin onayına tabi ise de, başbakan, görevini başkana sadık bir şekilde yerine getirir¹²⁰. Bu vesileyle, başbakanın yönetim içerisindeki rolü oldukça zayıftır¹²¹. Benzer durum, diğer kabine üyeleri için de geçerlidir. Başkan tarafından Meclis'in onayına tabi olmaksızın atanan kabine üyesi bakanlar, başkanın sıkı kontrolü altında hareket ederler¹²² ve sadece başkana karşı sorumlu oldukları için, başkanın iradesinden bağımsız icraatları olamaz. Bakanlar, siyasî özelliklerden ziyade, teknokrat özelliklere sahiptirler¹²³. Bakanların, başkanın inisiyatif karşısında özerklikleri ve siyasî etkileri çok zayıftır. Meselelerin büyük çoğunluğu kabine toplantılarından önce bakanlıklar ile başkan arasında çözüldüğü ve çoğu stratejik kararlar başkan tarafından alındığı için, kabine toplantıları, daha ziyade bilgi alışverişi amacına hizmet etmekle sınırlı kalır¹²⁴. Bu şekilde halledilmeyen meseleler,

¹¹⁸ Briefing Report Sister City Donghae, South Korea, s. 5.

¹¹⁹ KALINOWSKI & RHYU & CROISSANT, *age.*, s. 34.

¹²⁰ Seong-Ho LIM, "Neither Gridlock nor Moderation, but Administrative Recharge: The Irony of Divided Government in South Korea", *The Korean Journal of International Relations*, Vol. 45, No. 5, 2005, s. 244-245, http://kaisnet.or.kr/resource/download/3_10.pdf, (ET: 01.07.2019).

¹²¹ AYDOĞDU, Güney Kore'de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler, s. 713.

¹²² LIM, *agm.*, s. 245.

¹²³ Taner DURMAZ, "Kore Cumhuriyeti Ülke Raporu-2016 'The Republic Of Korea Report' I", (10.01.2016), s. 10, http://www.academia.edu/30193090/KORE_CUMHUR%C4%B0YET%C4%B0_RAPORU_-2016_1_THE_REPUBLIC_OF_KOREA_REPORT_, (ET: 15.12.2017); AYDOĞDU, Güney Kore'de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler, s. 713; Nebi MİŞ & Ali ASLAN & M. Erkut AYVAZ & Hazal DURAN, *Dünyada Başkanlık Sistemi Uygulamaları (Rapor)*, 2. B., SETA y., Ankara, 2016, s. 49.

¹²⁴ KALINOWSKI & RHYU & CROISSANT, *age.*, s. 35.

kabinede müzakere edilir. Kabineyi başkan temsil eder. Diğer kabine üyeleri, başkanın görevlerini yerine getirmesi konusunda ona yardımcı olma pozisyonunda oldukları için, yürütmenin tek yetkili ve sorumlusu başkandır¹²⁵. Bu vesileyle, bütün bakanlar, yürütme faaliyetlerini, başkanın politikalarına ve kanunlara uygun olarak yerine getirmek zorundadırlar ve bu kapsamda yapmış oldukları işlem ve fiillerin başkanın politikalarına ve kanunlara uygunluğundan dolayı başkana karşı siyasî olarak sorumludurlar¹²⁶.

Başbakan, kabine üyeleri veya hükümet temsilcileri, Meclis toplantılarına veya Meclis bünyesinde faaliyet gösteren Komisyonların toplantılarına katılabilirler ve devlet idaresi hakkında rapor verebilirler veya görüş bildirebilir ve kendilerine yöneltilen soruları cevaplayabilirler (AY. md. 62).

3. Parti Disiplini

Esasen parlamenter sistemin karakteristik özelliklerinden biri de, güçlü parti disiplini. Bütün başkanlık sistemlerinde geçerli olmasa da, ABD'deki başkanlık sistemi uygulamalarında, parti disiplini en zayıf konumdadır, bir diğer ifadeyle sıkı parti disiplini yoktur. Parti birliğinin parlamenter sistemlerdekine benzer şekilde güçlü olmadığı ülkelerde, politikacılar, yasama faaliyetlerinde kısmen de olsa partilerinden bağımsız şekilde bireysel tutumlar sergileyebilmekte, isterlerse kısmen merkezci pozisyonda bulunabilecek kadar bir miktar bağımsızlığa sahip olabilmekte¹²⁷, parti disiplini zayıfladığı ölçüde milletvekillerinin bağımsızlıkları artmaktadır. Parti birliğinin ve disiplininin olduğu ülkelerdeki politikacılar, üyesi oldukları partilerinden bağımsız bir tutum arayışıyla, güçlü parti disiplininin çizgisi haricine çıkarak siyasî hayatını riske edici mahiyette oy kullanmaya cesaret edemezler.

Güney Kore'de her ne kadar çoğu kereler, rakip partiler arasında "merkezci politika" söylemleri dillendirilse de, esasen bu yöndeki söylemler çoğu zaman

¹²⁵ AYDOĞDU, Güney Kore'de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler, s. 709.

¹²⁶ KALINOWSKI & RHYU & CROISSANT, *age.*, s. 40.

¹²⁷ LIM, *agm.*, s. 241.

aldatmalardan ibarettir. Genellikle partizanlığın hâkim olduğu Güney Kore'de demokratik ılımlılık nadiren rastlanılan bir durumdur. Bu vesileyle Güney Kore, kuvvetler arasındaki ılımlı ilişkilerin gerçekleşme ihtimalinin en az olduğu ülkelerden biridir¹²⁸. Güney Kore'de, parti liderlerinin parti disiplininin uygulanabilmesi için çok az yetkileri olduğu halde, Millet Meclisi'ndeki partilerin nispeten disiplinli oldukları görülüyor¹²⁹. Dolayısıyla, siyasî partiler, Meclis'teki üyelerini disipline etmeye çalışıyorlar. Parti disiplini, Millet Meclisi'ndeki parti gruplarına üye olan milletvekillerinin oy kullanma davranışlarında etkili olmaktadır¹³⁰. Bu durum, ana siyasi partilerin üyelerinin tercihlerindeki yüksek heterojenliğe ve bazı Millet Meclisi üyeleri tek isimli tek turlu basit çoğunluk sistemine göre seçilmiş olmasına rağmen böyle olmaktadır¹³¹. Fakat bu ülkede parti disiplininin her zaman aynı düzeyde olmadığı, konjonktürel şartlara bağlı olarak bazı kereler katlaşıırken, bazı kereler esneme olduğu da belirtilmiştir¹³².

4. Güney Kore'de Başkanlık Hükümeti Sistemi

Güney Kore'de, başkanlık sisteminin ilk kez kabul edildiği 1948 Anayasası'nın yürürlüğe girdiği zamanlarda, yönetim sistemi ile alakalı getirilen eleştiriler kapsamında, başkanların, Millet Meclisini, parti disiplini yoluyla, kendi siyasî eğiliminde olan partili milletvekilleri üzerinde sahip olduğu otorite vasıtasıyla,

¹²⁸ LIM, agm., s. 241.

¹²⁹ Han Soo LEE & Hee MIN & Jungkun SEO, "Legislative Response to Constituents' Interests in New Democracies: The 18th National Assembly and Income Inequality in Korea", *Government and Opposition*, Vol. 53, Issue 2, April 2018, s. 5, http://politics.khu.ac.kr/home/khpolitics/www/img/prof/GO_online_version_08.15.16.pdf, (ET: 04.07.2019).

¹³⁰ Hae Won JUN & Simon HIX, "The Meaning of Conflict in the Korean National Assembly", *Political Science and Political Economy Working Paper*, No. 4/2006, s. 5-6, 20, <http://www.lse.ac.uk/government/Assets/Documents/pdf/research-groups/pspe/working-papers/PSPE-WP4-06.pdf>, (ET: 04.07.2019); Simon HIX & Hae-Won JUN, "Party Behaviour In The Parliamentary Arena The Case of the Korean National Assembly", *Party Politics*, Vol. 15, No. 6, November 2009, s. 674, 688, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.512.2243&rep=rep1&type=pdf>, (ET: 04.07.2019).

¹³¹ JUN & HIX, agm., s. 20.

¹³² LEE & MIN & SEO, agm., s. 5-6.

mutlak bir şekilde kontrol etme imkânına sahip oldukları, başkan tarafından yapılan partizanca atamalar sebebiyle yargıda tarafsızlığın sağlanamadığı, Kongre'nin ve savcılarının soruşturma yetkilerinin etkisiz kaldığı ve dolayısıyla yürütmeye yönelik düzgün ve etkili şekilde işleyen bir denetim sisteminin bulunmadığı dile getirilmiştir¹³³. Benzer eleştiriler takip eden yıllarda da yoğun bir şekilde sürmüştür.

1987 Güney Kore Anayasası'nda bir başkan ve bir de başbakan öngörüldüğü için, ilk bakışta yarı-başkanlık sistemi söz konusu imiş gibi görünse de, bu ülkedeki hükümet sistemi "yarı başkanlık hükümeti sistemi" değil "başkanlık sistemi"dir¹³⁴. Yarı-başkanlık sisteminde başbakan, yasama Meclisi üyesidir. Güney Kore'de ise başbakan, yasama Meclisi üyesi olan ya da olmayan kişiler arasından başkan tarafından atanır. Başbakan, sahip olduğu pozisyonu, sadece Başkan'a karşı borçludur. Yarı başkanlık sisteminde başbakanın, bakanların ve kabinenin bireysel ve kolektif olarak siyasî sorumlulukları yasama Meclisi'ne karşıdır. Bakanların ayrıca Cumhurbaşkanına karşı siyasî sorumlulukları da vardır. Güney Kore'de ise Başbakan'ın, bakanların ve kabinenin yasama Meclisi'ne karşı bireysel ya da kolektif siyasî sorumlulukları yoktur¹³⁵. Parlamenter ya da yarı-başkanlık hükümet sistemlerinde, yasama seçimleri, yasama üyelerinin seçilmesi kadar, kimin başbakan olarak seçileceği açısından da önemlidir. Güney Kore'de ise başbakan, Millet Meclisi üyesi olmayanlar arasından da seçildiği için, yasama seçimlerinin başbakanın belirlenmesi konusunda etkinliği yoktur¹³⁶.

Her ne kadar, yürütme namına yapılan işlemlerde ve alınan kararlarda, hem başkanın, hem başbakanın, hem de bakanların iştiraki söz konusu ise de¹³⁷, başbakanın, bakanların ve kabinenin, yarı-başkanlık sisteminde olduğu gibi, başkanın politikalarından bağımsız bir hükümet politikaları mevcut değildir. Güney

¹³³ KIM, Reforming South Korea's 'Imperial Presidency', s. 1-2.

¹³⁴ "Internet Appendix to 'Political Uncertainty and Corporate Investment Cycles'", s. 6, https://afajof.org/wp-content/uploads/files/supplements/IA-Political_Uncertainty_an.pdf, (ET: 29.06.2019).

¹³⁵ HAHM, The Allure of Semi-Presidentialism in Korea, s. 1.

¹³⁶ Internet Appendix to "Political Uncertainty and Corporate Investment Cycles", s. 7.

¹³⁷ İbid., s. 6.

Kore'de başbakan, Millet Meclisi'nin temsilcisi olmadığı, Millet Meclisi'ne karşı siyasî sorumluluğu bulunmadığı için, yarı-başkanlık sistemine benzer şekilde bir iki başlı yürütme durumu söz konusu değildir¹³⁸.

Güney Kore'deki hükümet sistemine dair değerlendirmeler kapsamında, 1987 Anayasası ile benimsenen başkanlık sisteminin, bazı yönlerden ABD'deki başkanlık sisteminden farklılık arz ettiği görülmektedir. Güney Kore'deki hükümet sistemi, başbakanlık kurumunun mevcut olması, yürütmenin kolejyal yapıya sahip olması, karşı imza kuralının olması, bakanların ve üst düzey atamaların Millet Meclisi'nin onayına tabi olmaması, Millet Meclisi'nin başkana, başbakan ve bakanların görevden alınması önerisinde bulunabilmesi gibi, ABD'deki başkanlık modeli uygulamalarından farklı bazı özellikleri bünyesinde barındırmakta olduğu için, bu ülkedeki hükümet sisteminin, başta Latin Amerika uygulamalarında olduğu gibi, kendine özgü (nev-i şahsına münhasır) bir başkanlık hükümeti sistemi olma özelliğine sahip olduğu söylenebilir.

5. Başkan'ın Partilerle Olan İlişkisi

Güney Kore'de formel olarak partili başkanlık sistemi mevcut değildir. Başkanlığa aday olacak kişi, eğer siyasî parti üyeliği veya milletvekilliği gibi herhangi bir siyasî partiye aidiyeti mevcutsa, seçimlerden en az bir yıl önce bu siyasî aidiyet ilişkisini sona erdirmek zorundadır¹³⁹. Bu bağlamda, başkanın seçimlerde tarafsız kalması mecburiyetinin mevcut olduğu belirtilmiştir¹⁴⁰. Güney Kore'de başkan Rho, Şubat 2004'te, Uri Partisi'ne karşı sert siyasî tarafgirlik içeren konuşmalar yaptı. Bu konuşmalar sebebiyle, Millet Meclisi'nde, Rho hakkında, siyasi tarafsızlık

¹³⁸ Hahm CHAIBONG, "South Korea's Miraculous Democracy ", *Journal of Democracy*, Vol. 19, No. 3, July 2008, s. 1, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/reprints/2008/RAND_RP1370.pdf , (ET: 13.06.2019).

¹³⁹ Güney Kore.

¹⁴⁰ Soon-yang KIM, "The Veto Point Politics of the Presidential Impeachment in South Korea: An Analysis of the Parliamentary Impeachment against President Rho Moo-hyun", *The Korean Social Science Journal*, Vol. 39, No. 2, Y. 2012, s. 86, <https://pdfs.semanticscholar.org/befd/708552ea30721df83f9785cea26550f87945.pdf>, (ET: 06.07.2019).

yükümlülüğünü ihlal etmesi ve ortaklarının siyasi yolsuzlukları gerekçe gösterilerek 12 Mart 2004'te suçlama kararı alındı. AYM, 14 Mayıs 2004 günü, Millet Meclisi'nde alınan suçlama kararını reddetti¹⁴¹. Her ne kadar Anayasa'da başkanın siyasî tarafsızlığı öngörülmekte ise de, güçlü bir siyasî parti yapılanması ve parti aidiyeti ilişkisi mevcut olduğu için, başkanın, resmî olarak üyeliğinden ayrılmış olduğu partisiyle ilişkisi gayrı-resmî olarak güçlü bir şekillerde devam etmektedir¹⁴².

6. Başkanlığa Vekâlet

Başkanlık makamının boşalması veya Başkan'ın herhangi bir sebeple görevini yerine getirebilecek durumda olmaması hallerinde, başbakan veya kabine üyeleri, kanunla belirlenen öncelik sırasına göre başkana vekâlet ederler (AY. md. 71). Hükümetin Kuruluşu Hakkında Kanun'a göre, başkanın herhangi bir sebeple resmî görevlerini yerine getirememesi durumunda, başbakan, vekâleten başkan olarak görev yapar. Hem başkanın, hem de başbakanın herhangi bir sebeple görevlerini yerine getirememeleri durumunda, kabine üyeleri, Hükümetin Kuruluşu Hakkında Kanununun 22. maddesinde belirtilen sıra ile başkanlığa vekâlet ederler¹⁴³. Burada, Başkan'a vekâlet edenlerden hiçbirisi seçimle belirlenmiş değildir.

7. Karşı İmza Kuralı ve Bakanların Görev Alanındaki Yetkileri

Başkan'ın her türlü işlemleri yazılı olarak yapılır, başbakan ve ilgili kabine üyeleri tarafından imzalanır (AY. md. 82). Burada ABD'de mevcut olmayan "karşı imza" kuralının benimsendiği görülmektedir. Bakanlar görevlerini başkana mutlak bağlı olarak icra ettikleri için, başkanın politikalarına sadakatle bağlı olmaya mecburdurlar. Bu sebeple, her ne kadar karşı imza kuralı benimsenmişse de, başkanın bir konuda karar alınmasını istediği durumlarda, başbakan ve bakanların direnç göstermeleri söz konusu olmamaktadır.

¹⁴¹ KIM, The Veto Point Politics of the Presidential Impeachment in South Korea: An Analysis of the Parliamentary Impeachment against President Rho Moo-hyun, s. 86.

¹⁴² MİŞ & ASLAN & AYVAZ & DURAN, *age.*, s. 65.

¹⁴³ Government Organization Act of South Korea, md. 12.

8. Başkan'ın Sahip Olduğu Yetkiler

Başkan'ın anayasal olarak sahip olduğu yetkilere önce genel hatları ile temas ettikten sonra düzenleyici işlem yapma ve âcil durum ilan etme yetkilerini ayrıca izah edeceğiz.

a) Başkan'ın Anayasal Olarak Sahip Olduğu Bazı Yetkiler

Anayasa'ya göre başkan, Devlet Başkanıdır ve Devleti dış devletler karşısında temsil eder. Başkan, Devletin ve Anayasa'nın bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü ve sürekliliğini korumakla, ülkenin huzur ve sükûnunu temine etmekle görevli ve yükümlüdür (AY. md. 66).

Her ne kadar Anayasa'da yürütme yetkisinin Başkan'ın başkanlığındaki yürütme organına ait olduğu belirtilmişse de, yürütme yetkisinin büyük ölçüde Başkan'da temerküz ettiği¹⁴⁴, Başkan'ın, aynı zamanda yürütmenin başı¹⁴⁵ ve tartışmasız bir şekilde sahibi olduğu ifade edilmiştir¹⁴⁶. Başkan'ın sahip olduğu bazı anayasal yetkiler şunlardır: Başkan'ın, milli savunma, diplomasi, Kore yarımadasının birleştirilmesi hedefi doğrultusunda politikaların geliştirilmesi ve milletin kaderini ilgilendirecek siyasî kararların, gerekli gördüğü durumlara ilişkin konuların referanduma sunulması gibi yetkileri vardır (AY. md. 72). Başkan, milletler arası anlaşmaları imzalayarak onaylar, yabancı devletlerin büyükelçilerini akredite ederek kabul eder, Devleti temsilen diğer ülkelerde görev yapacak büyükelçileri atar, yetkilendirir ve görevlerine son verir; savaş ilan eder ve barışa karar verir (AY. md. 73). Başkan, Anayasa ve kanunların öngördüğü şartlar altında, Silahlı Kuvvetlere başkomutanlık eder (AY. md. 74).

Başkan, üst düzey bürokratları ve kamu görevlilerini, Anayasa ve kanunlarda öngörülen şartlar çerçevesinde atar ve görevden alır (AY. md. 78); kanunların öngördüğü şartlar çerçevesinde cezaları affedebilir, azaltabilir ve haklara yönelik

¹⁴⁴ KALINOWSKI & RHYU & CROISSANT, *age.*, s. 34.

¹⁴⁵ Güney Kore'nin Siyasî Görünümü.

¹⁴⁶ Osman CAN, "Bir Başkanlık Sistemi Örneği Güney Kore", *Star Gzt.*, 16.05.2012; "Güney Kore: Tarih ve Sistem", <http://www.foreignpolicy.org.tr/arkaplan/ocak05/tr/aykon3.htm>, (ET: 25.12.2016).

iyileştirmeler yapabilir. Başkan, Millet Meclisi'nin izniyle genel af ilan edilebilir (AY. md. 79). Başkan, kanunların öngördüğü şartlarda madalya ve diğer şeref nişanlarını verir (AY. md. 80); Millet Meclisi'ne katılabilir, görüşlerini yazılı mesajla ifade edebilir (AY. md. 81). Anayasa'da Başkan'a Millet Meclisi'ni feshetme yetkisi veren bir hüküm yoktur¹⁴⁷.

Başkan'ın Millet Meclisi'ne kanun önerisi verme yetkisi vardır¹⁴⁸. Yürütmeden gelen kanun önerilerinin hazırlanmasından yetkili bakanlık sorumludur. Yetkili bakanlık, kanun önerisinin hazırlanmasından önce ilgili diğer bakanlıklarla istişarelerde bulunduktan sonra, kanun önerisi taslağını şekillendirir ve bu taslağı inceleme yapmak üzere yasama bakanlığına sunar. Yasama bakanlığı, bu taslağın Anayasaya uygunluğunu gözden geçirir, öneri ile alakalı politika konusunda ilgili bakanlıklar arasında mutabakatın mevcut olup olmadığını teyit eder ve ilgili bakanlıklar arasında herhangi bir uyuşmazlığın mevcut olması durumunda, bu tür anlaşmazlıkların koordinasyonu sağlayarak uyuşmazlığın giderilmesine yönelik görüşlerini sunar¹⁴⁹. Yasama bakanlığı tarafından gözden geçirilen kanun önerisi taslağı, kabinede müzakere edildikten sonra, başkan tarafından imzalanarak Millet Meclisi'ne sunulur¹⁵⁰.

Başkan'ın siyasî eğilimi ile Millet Meclisi'ndeki çoğunluğun aynı eğilimde olduğu dönemlerle, Millet Meclisi'nde başkanın siyasî eğiliminde olmayanlar çoğunlukta olmakla birlikte, bu çoğunluğun vetoyu aşmaya yetmediği ya da vetoyu aşabilecek çoğunluk sağlansa da, vetodan sonra kanuna hayır deme konusunda aralarında uzlaşının sağlanamadığı dönemlerde, yürütmenin, yasama faaliyetlerinin yerine getirilmesinde Millet Meclisi'nden daha aktif olduğu görülmektedir¹⁵¹.

¹⁴⁷ Constitutional History of Republic of Korea.

¹⁴⁸ MİŞ & ASLAN & AYVAZ & DURAN, *age.*, s. 61; "Investment Climate Statement", <https://2016.export.gov/southkorea/doingbusinessinskorea/investmentclimatestatement/index.asp>, (ET: 01.07.2019).

¹⁴⁹ "Overview of Legislation System of the Republic of Korea", (05/08/2003), <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/APCITY/UNPAN011552.pdf>, (ET: 28.06.2019).

¹⁵⁰ İbid.

¹⁵¹ İbid.

b. Yürütmenin Düzenleyici İşlem Yapma Yetkisi

Güney Kore Anayasası'nda, sınırları belli anayasal kurallar çerçevesinde yürütme organına kanun altı düzenleyici işlemler yapma yetkisi verilmiştir¹⁵². Yürütme içerisinde, hem başkanın, hem de başbakan, bakanlar ve diğer yönetim organlarının düzenleyici işlem yapma yetkileri mevcuttur. Bu kapsamda yapılan idarî mevzuat, başkanlık kararnamelerini, başbakanlık yönetmeliklerini ve bakanlıkların yönetmeliklerini ve idari kuralları içerir¹⁵³.

Yürütme tarafından yapılan düzenleyici işlemlerden birisi başkanlık kararnamesidir. Başkan tarafından çıkarılan başkanlık kararnamelerinin iki türü bulunmaktadır. *Birincisi*, yetkilendirme kanununa istinaden çıkarılan Başkanlık kararnameleri, *ikincisi*, kanunun uygulanmasını göstermek üzere çıkarılan başkanlık kararnameleridir¹⁵⁴. Başkan, Meclis tarafından çıkarılan yetki kanunuyla kendisine verilen yetkiye istinaden, söz konusu yetki kanununda kapsamı özel olarak tanımlanmış konuları veya bir kanunun yürürlüğüne ilişkin olarak uygulanmasını göstermek için gerekli olan diğer hususları, kabinede müzakere edildikten sonra, başkanlık kararnamesi ile düzenleyebilir (AY. md. 75).

Bir kanun ve başkanlık kararnamesi ile verilen yetkiler kapsamında ve bu kanun ve kararname ile tahsis edilen konular veya herhangi bir kanun ve başkanlık kararnamesinin uygulanmasının gösterilmesi maksadıyla veya başbakanın veya yürütme bakanlığının kendi yetki alanına giren konular, başbakan veya her bir yürütme bakanlığı başkanı tarafından, başbakanlık yönetmeliği veya bakanlık yönetmeliği ile düzenlenebilir (AY. md. 95). Başbakanlık yönetmeliği, bakanlık yönetmeliği ile aynı seviyededir¹⁵⁵.

Direktif, tüzük veya duyuru olarak adlandırılan idari kurallar, bir idarî kurumun yetkililerine görev tahsis etmek veya daha yüksek bir idarî organın, daha düşük bir idarî organın yetkilileri tarafından gerçekleştirilen görevleri

¹⁵² İbid.; Investment Climate Statement; MİŞ & ASLAN & AYVAZ & DURAN, *age.*, s. 61.

¹⁵³ "Korean Legislative System and Procedures", *National Law Information Center*, <http://www.law.go.kr/LSW/eng/engAbout.do?menuId=3>, (ET: 30.06.2019).

¹⁵⁴ İbid.

¹⁵⁵ İbid.; Overview of Legislation System of the Republic of Korea.

yönlendirmesine ve denetlemesine veya bu görevleri yerine getirmek için standartlar belirlemesine izin vermek amacıyla yapılır. Her ne kadar prensip olarak, bu şekilde belirlenen idarî kurallar, halk veya mahkemeler açısından bağlayıcı değil ise de, pratik uygulamada, idarî organın iç işleyişi ile alakalı olarak yapılan bu tür kurallar, halkı etkilediği ve makul oldukları sürece mahkemeler açısından bağlayıcılık özelliği kazanmaktadır¹⁵⁶.

Başkanlık kararnameleri, kanunlardan üstün ya da eş değerde değildir. Başkanlık kararnameleri, Anayasa ve kanunlara aykırı olamaz, bunlarla kanunlar değiştirilemez¹⁵⁷. Başkanlık kararnameleri dışında kalan kanun altı normlar, Anayasaya, kanunlara ve başkanlık kararnamelerine aykırı olamaz. Bir kanunun anayasaya aykırı olup olmadığı meselesi, somut norm denetimi kapsamında AYM'ye itiraz yoluyla yapılan müracaat neticesinde AYM tarafından ve kanun altı normların Anayasa ya da kanuna aykırı olup olmadığı sorunu ise Yüksek Mahkeme tarafından incelenerek karara bağlanır (AY. md. 107, 111)¹⁵⁸.

Başkanlık kararnameleri ile başbakanlık ve bakanlık yönetmelikleri ile bağlayıcılık özelliğini haiz idarî kurallar Resmi Gazete'de yayımlanarak ilan edilir¹⁵⁹. İdari kuralların, hiyerarşik olarak daha yüksek normlara ve düzenlemelere aykırı olup olmadığının gözden geçirilmesi için her altı ayda bir Yasama Bakanlığına sunulması gerekir. Yasama bakanı, ilgili bakanlığa uygunsuz idarî kuralları gözden geçirmesini önerebilir¹⁶⁰.

c) Acil Durum İlanı ve Acil Durum Kararları

Güney Kore'de, toplumsal kargaşa şeklinde bir iç karışıklığın, dışarıdan gelecek tehditlere maruz kalma şeklinde ortaya çıkan tehlikenin, tabii felaket veya ağır finansal veya ekonomik krizlerin ortaya çıktığı olağüstü durumlarda, Başkan, millî güvenliği veya kamu barışını ve düzenini korumak maksadıyla, Millet

¹⁵⁶ Overview of Legislation System of the Republic of Korea.

¹⁵⁷ AYDOĞDU, Güney Kore'de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler, s. 711.

¹⁵⁸ Overview of Legislation System of the Republic of Korea; Korean Legislative System and Procedures.

¹⁵⁹ Overview of Legislation System of the Republic of Korea.

¹⁶⁰ İbid.

Meclisi'nin kapalı olduğu zamanlarda Meclis'in toplanmasını bekleyecek kadar zamanın olmadığı durumlarda, millî güvenliğin ve toplumda güven ve barış ortamının oluşması maksadıyla, kanunların öngördüğü asgarî düzeyde gerekli olan malî ve iktisadî faaliyetlerle alakalı âcil tedbirleri alabilir, bu yönde emir ve talimatlar verebilir (AY. md. 76). Başkan, millî güvenliği etkileyen büyük çaplı düşmanlıkların ortaya çıkması halinde, Millet Meclisi'nin derhal toplanmasının mümkün olmadığı durumlarda, milletin bütünlüğünün korunmasının gerekli kıldığı ölçüde, kanunlarda öngörülen emirleri yayımlayabilir. Bu kapsamda alınan tedbirlere ve verilen emirlere ilişkin işlemler Millet Meclisi'nin onayına sunulur (AY. md. 76).

Başkan, askerî bir zorunluluk, savaş, silahlı çatışma ya da benzeri, sıkıyönetim ilanını lüzumlu kılan şartların ortaya çıktığı durumlarda, bu durumların ortaya çıkardığı tehlikelerle baş edebilmek maksadıyla askerî güçler seferber edilerek, kamu güvenliği ve düzeninin korunması amacıyla, kanunun öngördüğü şartlar altında sıkıyönetim ilan edebilir. Sıkıyönetim ilan kararı Millet Meclisi'nin onayına sunulur. Meclis, üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla sıkıyönetim ilan kararını reddedebilir ya da onaylayabilir (AY. md. 77)¹⁶¹.

Başkan, âcil durum ilan edildiği durumlarda, âcil durumun lüzumlu kıldığı hallerde, kanun gücüne sahip "âcil durum yürütme emirleri" ve "âcil durum malî ve ekonomik yürütme emirleri" çıkarma yetkisine sahiptir¹⁶². Çıkarılan acil durum ilan kararı ve âcil durum yürütme emirleri, Resmi Gazetede yayınlanarak ilan edilir. Resmi Gazete'de ilan edilen herhangi bir acil durum yürütme emri derhal uygulanabilir¹⁶³. Başkan tarafından çıkarılan âcil durum yürütme emirleri Millet Meclisi'nin onayına sunulur¹⁶⁴. Âcil durum yürütme emirlerini yürütmenin diğer düzenleyici işlemlerinden farklı kılan iki özellik vardır. (1) Yürütmenin olağan dönemlerde çıkardığı düzenleyici işlemler hiyerarşik olarak kanun gücünde olmadığı halde, âcil durum yürütme emirleri kanun gücündedir. (2) Yürütmenin olağan

¹⁶¹ MARTINEZ, agm., s. 2501; ABEBE & ARBAN & DALY, agm.

¹⁶² Constitutional History of Republic of Korea.

¹⁶³ Overview of Legislation System of the Republic of Korea.

¹⁶⁴ İbid.; MARTINEZ, agm., s. 2501.

dönemlerde çıkardığı düzenleyici işlemlerin Meclis'in onayına sunulma mecburiyeti olmadığı halde, âcil durum yürütme emirlerinin derhal Meclis'in onayına sunulma mecburiyeti vardır.

Âcil durum ilanı kararı ile âcil durum emirlerinin, Meclis'in onayına tabi olmasının, frenleyici ve sınırlayıcı yönde etkiler meydana getirmesinin, bu Anayasa döneminde yaşanan demokratik gelişmelerle bütünlük içerisinde değerlendirilmesi gerekir. Burada, anayasal sınırlayıcı yapının, demokratik kültür ve konsolidasyonla tamamlanması söz konusudur.

9. Bölünmüş Hükümet Dönemleri

Başkanlık sisteminin tatbik edildiği bazı ülkelerde, Yasama Meclisi'ndeki çoğunluğun siyasî eğiliminin başkanın siyasî eğiliminden farklı olduğu "bölünmüş hükümetler" döneminde, yasama-yürütme arasında gerilimler, bazı kereler çatışmalar söz konusu olabilmektedir. Her ne kadar, kendine mahsus bazı özellikler sebebiyle ABD'de bölünmüş hükümetler döneminde yaşanan gerilimlerde sistem tıkanma noktasına ulaşmasa da, parti disiplininin ve partiler arasında katı ideolojik farklılıkların olduğu, uzlaşma kültürünün gelişmediği çoğu Latin Amerika ülkelerinde, bölünmüş hükümetler döneminde, yasama ve yürütme arasında yaşanan çatışmalar sebebiyle çoğu kereler sistemin kilitlendiği, bazı kereler yasama ve yürütmenin durma noktasına geldiği¹⁶⁵, bazı durumlarda sistemin tıkanıdığı¹⁶⁶, bazı ülkelerde bu dönemlerin, yürütme organını (başkan) "ülkeyi karamamelerle yönetmek" şeklinde

¹⁶⁵ J. Mark PAYNE, "Balancing Executive and Legislative Prerogatives: The Role of Constitutional and Party-Based Factors", *Democracies in Development*, (Edt.: J. Mark PAYNE & Daniel G., ZOVATTO & Mercedes Mateo DÍAZ), Harvard University, Washington, 2007, s. 116, <https://publications.iadb.org/bitstream/handle/11319/441/Democracies%20in%20Development.pdf?sequence=2>, (ET: 07.04.2018); Jose Antonio CHEIBUB, *Presidentialism, Parliamentarism, and Democracy*, Cambridge University Press, Cambridge, 2007, s. 16, http://fdjpkc.fudan.edu.cn/_upload/article/files/10/bd/dd6bb622400a8cccedde721a4568/8a90b72d-e5bf-477b-aad7-34154990497b.pdf, (ET: 21.05.2018).

¹⁶⁶ Fabrice LEHOUCQ, "Constitutional Design And Democratic Performance In Latin America", (December 15, 2005), s. 5-6, <http://lanic.utexas.edu/project/etext/llilas/vrj/lehoucq.pdf>, (ET: 19.07.2018).

farklı alternatif yollar aramaya sevk ettiği¹⁶⁷, fesih ve azil mekanizmaları mevcut olmadığı için, karşılıklı inatlaşmaların seçimlere kadar devam edecek olmasının, siyasî aktörleri Anayasa dışı çözümlere müracaat etmeye teşvik edici yönde etkiler meydana getirdiği belirtilmiştir¹⁶⁸. Başkanlık sisteminin uygulandığı ve parti disiplininin mevcut olduğu Güney Kore'de de bölünmüş hükümet uygulamalarının ne tür sonuçlara sebep olduğunun belirlenmesi, hükümet sisteminin işlerliği bağlamında önem arz etmektedir.

Güney Kore'de 1987'de demokrasiye geçildikten sonra bazı dönemlerde bölünmüş hükümetler ortaya çıktı. Bu dönemlerde Koreli seçmenler, genellikle Başkan'ı bir partiden seçtikleri halde, Millet Meclisi'nde başkana muhalif başka bir partiye ya da partilere çoğunluğu verdiler. Bazı kereler bölünmüş hükümetler döneminde suni olarak "birleşik hükümet" in¹⁶⁹ üretilmesi için seçim sonrasında yoğun çabalar sarf edildi. Başkan'la aynı siyasî eğilimde olan parti ya da partililer, muhalif yasama Meclisi üyelerinin Başkan'ın siyasî eğilimindeki kampa girmeleri için sık sık yoğun çabalar sarf ettiler; bazen parlamentoda Başkan'ın siyasî eğilimi yönünde çoğunluğun sağlanabilmesi için daha az üyeye sahip partilerle siyasî koalisyonlar kurdular. Buna göre, bazı yıllarda seçimler sonrasında bölünmüş hükümetlerle birleşik hükümetler arasında dönüşümler yaşandı¹⁷⁰.

Güney Kore'deki bölünmüş hükümet uygulamaları ile ABD'deki uygulamalar farklılık arz etmektedir. Bu farklılık sebebiyle Güney Kore uygulaması bölünmüş hükümetlere olan bakış açısını değiştirmiştir. ABD'deki uygulamalar

¹⁶⁷ PAYNE, agm., s. 116; CHEIBUB, *Presidentialism, Parliamentarism, and Democracy*, s. 16.

¹⁶⁸ CHEIBUB, *Presidentialism, Parliamentarism, and Democracy*, s. 16.

¹⁶⁹ "Birleşik hükümet", tek meclisli yasama organında, Meclisteki çoğunlukla Başkan'ın aynı siyasî eğilime sahip olduğu, iki Meclisli yasama organında, her iki meclisteki çoğunlukla Başkan'ın aynı siyasî eğilime sahip olduğu durumlarda birleşik hükümetin varlığından söz edilir. ABD'de olduğu gibi, Başkan'ın partisinin hem Senato'da hem de Temsilciler Meclisi'nde çoğunluğa sahip olduğu durumlarda, birleşik hükümetin varlığı söz konusudur. Frank BAUMGARTNER & Sylvain BROUARD & Emiliano GROSSMAN, Sébastien LAZARDEUX & Jonathan MOODY, "Divided Government, Legislative Productivity, and Policy Change in the USA and France", *Governance*, Wiley, Vol. 26, Issue 4, Y. 2013, s. 424, <https://hal-sciencespo.archives-ouvertes.fr/hal-01053724/document>, (ET: 07.07.2019).

¹⁷⁰ LIM, agm., s. 240.

ekseninde yürütülen bölünmüş hükümetler hakkındaki tartışmaların, büyük ölçüde, ya “yasama-yürütme ilişkilerinin kilitlenmesi” ya da “bu ilişkilerdeki ılımlılık” üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Buna alternatif olabilecek seçenekler çok az ilgi görmüştür. Güney Kore örneği, bölünmüş hükümetler dönemine ilişkin “tıkanma” veya “ılımlılık” tartışmalarının sınırlarının aşıldığını gösteriyor. Bu ülkede bölünmüş hükümet uygulamaları neticesinde, Meclis ve başkan arasında, ne ılımlılık, ne de sistemin kilitlenmesi durumu ortaya çıkmakta; bunun yerine yönetişimin diğer bölgelerinde değişikliklerin yapılması durumu ortaya çıkmaktadır. Bu ülkede bölünmüş hükümet söz konusu olduğunda, yasama dışında kalan yürütme alanı, yasamaya dayalı bir kilitlenme veya ılımlılık şeklindeki ikili çatallaşma dışında kalacak şekilde aktif hale getirilmektedir¹⁷¹.

Bölünmüş hükümetler döneminde idarenin güçlü bir konuma sahip olması evrensel bir olgu değildir. Parti disiplininin ve yasama-yürütme ilişkilerinde partizan bir yapının mevcut olduğu Güney Kore’de bölünmüş hükümetler döneminde, yasama-yürütme ilişkilerinde sistemin işlerliğinin sağlanmasının temelini “güçlendirilmiş yürütme” teşkil etmektedir. Güney Kore’de bölünmüş partizan hükümetler döneminde yürütmenin güçlü konuma sahip olmasını sağlayan şartlar şu şekilde sıralanabilir: (1) Artan yürütme ve idarî politika yükünün yürütülebilmesi için güçlü bir idare aygıtı mevcuttur. (2) Başkan, idarî birimler üzerinde baskın bir etkiye sahip olduğu için, kendisine karşı partizanca engelleyici tutumlar sergileyen Meclis’le karşılaştığında, kolayca idarî politikalar oluşturma yoluna gidebilmektedir. (3) Yasama Meclisi, başkanın idarî politika yapımına yönelik uygulamalarını kontrol edebilmek veya önleyebilmek için etkin siyasî güce sahip değildir. Bölünmüş hükümetler zamanında, yürütmenin, idarî politika oluşturma noktasında güçlü hale gelebilmesi konusunda kanun koyucunun etkilerinden büyük ölçüde yalıtılmış olması sebebiyle, devletin yürütme aygıtı, yasamaya bağlı olmaksızın politika oluşturma noktasından kendine yeter hale gelmiştir¹⁷².

¹⁷¹ İbid., s. 233.

¹⁷² İbid., s. 233, 242.

Güney Kore'de, başkana karşı olan partililerin parlamentoda çoğunluğa sahip olduğu bölünmüş hükümetler döneminde, başkanla yasama arasında yaşanan gerilim ortamında, Başkan, sahip olduğu anayasal yetki ve gücü sayesinde, yasama Meclisi tarafından sergilenen meydan okumalar karşısında çaresizlik içinde kalmamakta, yasamanın başkandan gelen yasama önerilerine karşı direnç gösterdiği durumlarda, düzenleyici işlemler yapmak suretiyle yasamanın direncini bertaraf edebilmekte; bu yolla, ihtiyacı olan hukukî düzenlemeleri yapabilmektedir. Güçlü yürütme, bölünmüş hükümetler döneminde, yasamaya fazla muhtaç olmaksızın yürütme görevini icra edebilmektedir¹⁷³.

Bölünmüş hükümetler döneminde, Güney Kore'de Millet Meclisi üyelerinin partizan ve kurumsal çatışmanın seviyesini yükselterek yasama meseleleri konusunda daha aktif ve iddialı hale gelmeleri, yürütme tarafındaki aktörleri, yönetim için temel bir mekanizma olarak idarî politika oluşturma kapasitelerinin güçlendirilmesi yönünde motive etmektedir. Yürütmenin daha güçlü hale geldiği bölünmüş hükümetler döneminde, başkanlık kararnamelerinde, başbakanlık ve bakanlık yönetmeliklerinde, icra kararlarında ve diğer idari düzenlemelerde nispeten bir artış yaşanmıştır¹⁷⁴.

Güney Kore'de Mayıs 1988-Şubat 2003 arasında "birleşik hükümet"lerle "bölünmüş hükümet"ler zamanında, çıkarılan yasama ve yürütme işlemlerine yönelik bir araştırma yapılmıştır. Mayıs 1988 ile Şubat 2003 arasında Meclis tarafından çıkarılan kanunlarla Başkan tarafından çıkarılan başkanlık kararnamelerinin sayısı şu şekildedir: Bölünmüş hükümetler: kanunlar: 165; başkanlık kararnameleri: 355; başkanlık kararnamelerinin kanunlara oranı: 2,151'dir. Birleşik hükümetler: Kanunlar: 207; başkanlık kararnameleri: 379; başkanlık kararnamelerinin kanunlara oranı: 1,830. Bölünmüş hükümetler zamanında kanunî düzenlemelerin sayısı, birleşik hükümetler zamanına kıyasla daha azdır; bu vesileyle bölünmüş hükümetler dönemde yasamanın üretkenliği nispeten azalmıştır¹⁷⁵.

¹⁷³ İbid., s. 241-242.

¹⁷⁴ İbid., s. 232-233.

¹⁷⁵ İbid., s. 244.

Bölünmüş hükümetler döneminde yürütmeden gelen kanun önerilerinin Meclis'te kabul edilme oranı, birleşik hükümet dönemlerine kıyasla azalmıştır. Fakat aralarında çok aşırı fark yoktur. Bölünmüş hükümetler döneminde, yürütmeden gelen kanun önerilerinin kanunlaşma oranı %85.8 iken, birleşik hükümetler döneminde bu oran %88.4'tür. Bölünmüş hükümetler döneminde, yasama organından gelen kanun önerilerinin kanunlaşma oranı %40.6 iken, Birleşik hükümetler döneminde bu oran %47.2'dir¹⁷⁶.

Bu araştırmaya göre, parti disiplinine ve yasama yürütme arasındaki partizan ilişkilere rağmen, birleşik hükümetler dönemi ile bölünmüş hükümetler dönemi arasında, kanunlaştırma ve yürütmenin düzenleyici işlem çıkarma rakamları arasında ciddi farklılıklar yoktur. Her ne kadar birleşik hükümetler zamanında, hem kanunî düzenlemelerin, hem de başkanlık kararnamelerinin sayısı artmakta ise de, kanunların sayısındaki artış, hem sayısal, hem de oransal olarak başkanlık kararnamelerinin sayısından daha fazladır. Kanunî düzenlemeler, yasama Meclisi'nde görüşülerek kabul edildikten sonra başkan tarafından yayımlandığı için, kanun önerisi üzerinde yasama ve yürütmenin mutabık olmaları, kanunî düzenlemelerin kabulünde kolaylaştırıcı yönde etki meydana getirmektedir. Bu mutabakatın mevcut olmadığı durumlarda ise, kanunî düzenlemelerin kabul edilerek yürürlüğe girdirilmesi nispeten zorlaşmaktadır¹⁷⁷. Her ne kadar, bölünmüş hükümetler zamanında çıkarılan başkanlık kararnamelerinin sayısı, birleşik hükümetler zamanında çıkarılan başkanlık kararnamelerinin sayısından az ise de, bu ikisi arasındaki fark, bu iki dönemde çıkarılan kanunların sayısı arasındaki farka kıyasla daha azdır. Bu vesileyle yürütmenin düzenleyici işlemleri bölünmüş hükümetler zamanında kanunlara kıyasla daha az etkilenmektedir¹⁷⁸.

Burada ilginç olan bir netice de, esasen bölünmüş hükümetler zamanında başkanlık kararnamelerinin birleşik hükümetlere kıyasla daha fazla olması beklenirken, neticenin aksi yönde olmasıdır. Bu sonuca göre, başkan, birleşik

¹⁷⁶ İbid., s. 246.

¹⁷⁷ İbid., s. 244.

¹⁷⁸ İbid., s. 244.

hükümet döneminde de bölünmüş hükümet döneminde de güçlü konumunu korumaktadır. Kore'de bu şekilde ortaya çıkan uygulamalar, bölünmüş hükümetler döneminde yürütmenin düzenleyici işlemlerinde aşırı artışların yaşandığı bazı Latin Amerika ülkelerindeki pratiklerden esashi şekilde farklı olmaktadır.

10. Başkan ve Kabine Üyelerinin İmpeachment Kapsamında Sorumluluğu

Anayasaya göre, başkan, Millet Meclisi'ni feshedemediği gibi, başkanın da, Millet Meclisi'ne karşı doğrudan bir siyasî sorumluluğu yoktur. Başkan, görevi esnasında ayaklanma (isyan, ihtilal vb.) ya da vatana ihanet suçları dışındaki suçlardan dolayı suçlanamaz (AY. md. 84). Başkan, başbakan, kabine üyeleri, yürütme bakanlıklarının başkanları, AYM üyeleri, hâkimler, Milli Seçim Komisyonu üyeleri, Denetim ve Teftiş Kurulu başkanı ve üyeleri ve kanunla tayin edilen diğer kamu görevlileri hakkında, resmî görevleri yerine getirirken Anayasa'yı veya diğer kanunları ihlal etikleri iddiası ile Millet Meclisi'nde, impeachment usulü kapsamında suçlama yapılmasına karar verilebilir (AY. md. 65/1). Anayasa'nın 65/1. maddesinde belirtilen kişiler hakkında görevden alma prosedürü iki evreden oluşur: (1) Millet Meclisi'nde suçlama kararının alınması, (2) AYM'de görevden alma kararının verilmesi¹⁷⁹.

Anayasa'nın 65/1. fıkrada belirtilen Başkan dışındaki diğer kişiler hakkında, suçlama önerisi Millet Meclisi'nin üye tamsayısının üçte birinden fazlası tarafından yapılır ve suçlama kararı üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu ile alınır (AY. md. 65/2). Başkan hakkında suçlama önerisi, Millet Meclisi'nin üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu ile yapılır, suçlama kararı üye tamsayısının en az üçte iki ve daha fazlasının oyu ile alınır (AY. md. 65/2). Hakkında impeachment usulü kapsamında suçlama önergesi verilmiş olan ve Anayasanın 65/1. fıkrasında belirtilenler arasında yer alan herhangi bir kişinin, suçlama kararı kapsamında O kişi hakkında AYM tarafından yapılan yargılama neticesinde hüküm verilmeye kadar, sahip olduğu

¹⁷⁹ KIM, The Veto Point Politics of the Presidential Impeachment in South Korea: An Analysis of the Parliamentary Impeachment against President Rho Moo-hyun, s. 86-87; Rodrigo González QUINTERO, "Judicial Review in the Republic of Korea: an Introduction", *Revista de Derecho*, Universidad del Norte, No. 34, Y. 2010, s. 12, <http://www.scielo.org.co/pdf/dere/n34/n34a02.pdf>, (ET: 09.07.2019).

anayasal yetkilerini kullanması askıya alınır (AY. md. 65/3)¹⁸⁰. Bu durumda, başbakan, yargılama sonuna kadar başkanın yerine vekâleten başkanlık görevini yürütür. Millet Meclisi tarafından yapılan suçlama üzerine, görevden alma yargılaması, AYM tarafından yapılır (AY. md. 111/1(-2), 113/1). AYM, yaptığı yargılama neticesinde, suçlamayı haklı bulduğu takdirde, yargılanan kişilerin görevine son verir. Suçlama üzerine AYM tarafından verilen karar, görevden uzaklaştırma kararından daha ağır olamaz. Bu hüküm, suçlanan kişiyi hukukî veya cezaî sorumluluktan muaf tutmaz ve görevden uzaklaştırılan kişi beş yıl süreyle kamu görevi yapamaz (AY. md. 65/4)¹⁸¹.

Millet Meclisi tarafından alınan suçlama kararı, başkanın görevini daimî olarak sonlandırmadığı için, başkanın Millet Meclisi'ne karşı siyasî sorumluluğu söz konusu değildir. Başkan'ın görevine son verme kararını sadece AYM verebilir. Salt siyasî sebeplerle, başkanın görev süresi dolmadan Meclis tarafından görevden alınması mümkün değildir¹⁸².

Burada, AYM tarafından yürütülen yargılama sadece görevden alma kararının verilmesine yöneliktir. Bu yargılama cezaî ya da hukukî bir yargılama değildir. Şayet cezaî ya da hukukî sorumluluğu lüzumlu kılan bulgular ve deliller mevcut ise bu kişiler genel mahkemelerde yargılanırlar. Bu yargılama neticesinde suçlu bulunmaları halinde haklarında cezaî mahkûmiyet ya da hukuki sorumluluk yönünde kararlar verilir. Nitekim Güney Kore Devlet Başkanı Park Geun-hye hakkında, Millet Meclisi'nde suçlama kararı alındı. Suçlama kararı üzerine dosya AYM'ye intikal etti¹⁸³. AYM, 10.03.2017 günü Park'ın görevine son verdi¹⁸⁴. AYM

¹⁸⁰ QUINTERO, agm., s. 12.

¹⁸¹ İbid., s. 12.

¹⁸² AYDOĞDU, Güney Kore'de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler, s. 712.

¹⁸³ Lee TAEHO, "Korea's Candlelight Revolution and Participatory Democracy", *Asia Leadership Fellow Program e-magazine*, issue 1, http://alfpnetwork.net/en/e-magazine001_06/, (ET: 06.07.2019).

¹⁸⁴ TAEHO, agm.

tarafından verilen bu karardan sonra, Park tutuklandı ve ceza mahkemesinde yargılandı¹⁸⁵ ve yapılan yargılama neticesinde 24 yıl hapis cezasına mahkûm oldu¹⁸⁶.

B. Yasama Organı

1. Yasama Yetkisi ve Millet Meclisi Üyelerinin Belirlenmesi

Anayasa'ya göre, yasama yetkisi Millet Meclisi'ne aittir. Millet Meclisi, başkanlık sisteminin tatbik edildiği diğer bazı ülkelerden¹⁸⁷ farklı olarak tek Meclislidir (AY. md. 40)¹⁸⁸.

Anayasa'ya göre, Millet Meclisi, halk tarafından, genel, eşit, doğrudan ve gizli oyla seçilen üyelerden teşekkül etmektedir. Başkanlık seçimleri 5 yılda bir (AY. md. 70), Millet Meclisi seçimleri 4 yılda bir yapılmaktadır (AY. md. 42)¹⁸⁹. Burada her iki organın seçimleri, farklı tarihlerde yapılmaktadır. Her iki organın görev sürelerinin farklı olması ve her ikisinin seçimlerinin de farklı tarihlerde yapılacak olması, bölünmüş hükümet ihtimalini artırmaktadır.

Anayasaya göre, Millet Meclisi'nin üye sayısı 200'den az olmayacak şekilde Kanunla belirlenir (md. 41/2). Millet Meclisi'nin üye sayısı kanunla 300¹⁹⁰ olarak

¹⁸⁵ Heo UK & Seongyi YUN, "South Korea in 2017: Presidential Impeachment and Security Volatility", *Asian Survey*, Vol. 58, No. 1, February 2018, s. 65-66, file:///C:/Users/Ak%C3%BC%C3%A7%C3%BCK/Downloads/AsianSurvey2018.pdf, (ET: 06.07.2019); HAHM & HEO, agm., s. 1-2.

¹⁸⁶ "South Korea: Former President Park Geun-hye Sentenced to 24 Years in Jail", (April 6, 2018), <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/06/former-south-korea-president-park-geun-hye-guilty-of-corruption>, (ET: 06.07.2019); TAEHO, agm.

¹⁸⁷ Başkanlık sisteminin tatbik edildiği ABD (AY. md. 1), Uruguay (AY. md. 83, 84), Arjantin (AY. md. 44), Brezilya (AY. md. 44), Şili (AY. md. 46) ve Meksika'da Yasama Meclisi iki Meclislidir. KÜÇÜK, *age.*, s. 295.

¹⁸⁸ 1948 Anayasasının ilk metninde tek meclisli bir Yasama Meclisi mevcuttu. 1952 Anayasa değişikliği ile Yasama Meclisi iki Meclisli bir hale geldi. ABEBE & ARBAN & DALY, agm.; SON, agm., s. 2; MOON, agm., s. 55. 1962 Anayasası ile tekrardan tek Meclisli bir Yasama Meclisi sistemine dönüldü. The Constitution of the Republic of Korea; SORDAN, agm., s. 2.

¹⁸⁹ BUTCHER, agm., s. 7.

¹⁹⁰ Millet Meclisi'nin 03.03.2016 tarihinden önce üye sayısı 299 idi. 03.03.2016 Tarih ve 14073 Numaralı Kanunla, Kamu Resmî Seçim Kanunu'nunda yapılan değişiklikle, Millet Meclisi üye sayısı 300 olarak belirlenmiştir. "Public Official Election Act", md. 21/1, http://www.nec.go.kr/engvote_2013/05_resourcecenter/02_01.jsp, (ET: 08.07.2019); CHAIBONG, agm., s.

belirlenmiştir. Anayasa’da seçim sistemine ilişkin hükme de yer verilmiştir. Anayasa’ya göre, Millet Meclisi üyelerinin seçim bölgeleri, nispi temsil ve Millet Meclisi seçimlerine ilişkin diğer hususlar kanunla belirlenir (md. 41/3). Anayasa’daki bu hükme rağmen yasama Meclisi üyelerinin, salt nispi temsil seçim sistemi yerine, iki tür seçim sisteminin bir arada tatbik edildiği “karma sistem”le belirlenmesi usulü benimsenmiştir¹⁹¹. Birisi tek isimli tek turlu basit çoğunluk sistemi, diğeri nispi temsil seçim sistemidir. Millet Meclisi, mümkün olduğu kadar bölgecilik saikleriyle siyasi iradeyi bloke etmesin ve ülkenin tamamını temsil etsin diye, ağırlıklı olarak (253 Millet Meclisi üyesi) her bir seçim çevresinden bir milletvekilinin seçildiği¹⁹² tek isimli tek turlu basit çoğunluk sistemi ile seçilen üyelerden oluşmaktadır¹⁹³. Millet Meclisi’nin 47 üyesi de Ülkenin bütününe tek bir seçim bölgesi kabul edildiği¹⁹⁴ millî düzeyde uygulanan kapalı listeli nispi temsil seçim sistemi ile, partilerin ülke genelinde aldıkları oy oranı esas alınarak, en az %3 veya daha fazla oy almış partiler veya tek isimli tek turlu basit çoğunluk sistemine göre beş veya daha fazla sandalye alan partiler arasında paylaştırılmaktadır¹⁹⁵. Millet Meclisi üyelerinin %84’ü tek isimli tek turlu basit çoğunluk sistemi ile tayin edildiği ve bu sistem genellikle büyük partiler lehine sonuçlar doğurmaya müsait olduğu için, bu sistemde, bölünmüş

128; Kyle POPE & Adam Pepin-HALL, “Can South Korea Enact Electoral Reform in Time”, *The Diplomat*, (April 2, 2019), <https://thediplomat.com/2019/04/can-south-korea-enact-electoral-reform-in-time/>, (ET: 25.06.2019); 2016 seçimlerinde 300 üyeli Millet Meclisi’nde milletvekillerinin Partilere dağılımı şu şekildedir: Saenuri Party: 122; Minjoo Party of Korea: 123; People’s Party: 38; Justice Party: 6; Independents (bağımsızlar): 11. Timothy S. RICH, “Explaining the Success of the People’s Party: An Analysis of South Korea’s 2016 Legislative Elections”, *Asian Politics & Policy*, Vol. 11, Issue 1, Y. 2019, s. 28, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/aspp.12432>, (ET: 25.06.2019); ABEBE & ARBAN & DALY, agm.

¹⁹¹ BUTCHER, agm., s. 7; RICH, agm., s. 28; POPE & HALL, agm..

¹⁹² Public Official Election Act, md. 21, 22.

¹⁹³ “National Assembly Elections”, http://www.nec.go.kr/engvote_2013/02_elections/01_04.jsp, (ET: 08.07.2019).

¹⁹⁴ Public Official Election Act, md. 20.

¹⁹⁵ Public Official Election Act, md. 189/1; National Assembly Elections; BUTCHER, agm., s. 7; POPE & HALL, agm.; MIŞ & ASLAN & AYVAZ & DURAN, *age.*, s. 72-73; DURMAZ, agm., s. 9.

hükümet durumunun yaşanma ihtimalinin zayıf olduğu belirtilmiştir¹⁹⁶. Fakat bu ihtimale binaen, yine de özellikle çok partili yapının da¹⁹⁷ etkisiyle bazı dönemlerde bölünmüş hükümet dönemlerinin ortaya çıktığına şahit olunmuştur.

Mevcut seçim sisteminin, büyük partilere Millet Meclisi'nde orantısız sayıda sandalye sağladığı, Mecliste temsil imkânı bulmayan küçük partilerin seslerinin genellikle ihmal edildiği baskın bir parti sistemine yol açtığı, temsil gücü yüksek ve etkili olan bir Millet Meclisi'ne, halkın daha fazla güven duyacağı, kamuoyu yoklamalarına göre, mevcut seçim sistemi sebebiyle, vatandaşların Millet Meclisi'ne duyduğu güvenin, kamu kurumları arasında en düşük seviyede olduğu gerekçesi ile seçim sistemine yönelik eleştiriler getirilmiştir¹⁹⁸.

Başkanlık sisteminin demokratik devlet özelliğini haiz olabilmesinin zaruri gereklerinden biri de, seçimlerin düzenli, hür, serbest ve hilesiz yapılmasıdır. Tüm seçim işleri bağımsız bir anayasal organ olan Millî Seçim Komisyonu tarafından yönetilmektedir¹⁹⁹. Milli Seçim Komisyonu, Başkan tarafından atanan üç, Millet Meclisi tarafından seçilen üç ve Yüksek Mahkeme Başsavcısı tarafından atanan üç üyeden oluşur (AY. md. 114). Seçim Komisyonu Kanununa göre, seçimlerin ve referandumların âdil yönetiminden ve siyasi partilerle ilgili işlerin denetlenmesinden Milli Seçim Komisyonu Sorumludur²⁰⁰.

2. Millet Meclisinin Toplanması ve Faaliyetleri

Millet Meclisi, kanunla öngörülen şekilde her yıl olağan oturumlarını yapar. Meclis'in düzenli oturumlarının süresi yüz günü ve olağanüstü oturumları otuz günü geçmeyecek şekilde yapılır. Millet Meclisi'ni olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi

¹⁹⁶ CAN, Bir Başkanlık Sistemi Örneği Güney Kore.

¹⁹⁷ 1988 seçimlerinde 5, 1992'de 4, 1996'da 5, 2000'de 8, 2004'de 10, 2008'de 12 parti Millet Meclisi'ne temsilci göndermiş, ayrıca 2008'de 25 bağımsız milletvekili Millet Meclisi'ne seçilmiştir. JUNG, agm., s. 37.

¹⁹⁸ KİM, Reforming South Korea's 'Imperial Presidency', s. 2.

¹⁹⁹ KALINOWSKI & RHYU & CROISSANT, *age.*, s. 20.

²⁰⁰ "Election Commission Act", md. 1, 3, https://elaw.klri.re.kr/eng_mobile/viewer.do?hseq=37417&type=part&key=3, (ET: 08.07.2019).

başkan ve Millet Meclisi üye tamsayısının dörtte biri ve daha fazlasına aittir (AY. md. 47).

İmpeachment usulü kapsamında suçlama kararı, Başbakan ve bakanların görevden alınması için Başkan'a öneride bulunma kararı gibi Anayasa ya da kanunda özellikle belirtilenlerin dışında, Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun katılımı ve katılanların salt çoğunluğunun oyu ile karar verir (AY. md. 49).

Millet Meclisi üyeleri, aynı zamanda kanunî olarak başka bir görev üstlenemezler (AY. md. 43). Bu hüküm icabı, bir kişi hem yasamada hem de yürütme ya da yargıda görev alamaz. Bu hüküm, başkanlık sisteminin talî gereklerinden biri olan "bir kişinin, hem yasamada, hem de yürütmede görev alamaması" ilkesi ile uyumludur.

Güney Kore'de kanun önerisi, hem Millet Meclisi üyeleri, hem de yürütme organı (başkan) tarafından verilebilir (AY. md. 52). Bir kanun önerisi en az 10 milletvekilinin imzası ile Millet Meclisine sunulur²⁰¹. Benzer hükümler, Bazı Latin Amerika ülkelerinde de mevcuttur²⁰². Bu hüküm kapsamında başkanın kanun önerisinde bulunma yetkisine sahip olmasının fonksiyonlar ayrılığı ile uyumluluğunun mevcut olmadığı söylenebilir.

Başkanlık sisteminin temel gereklerinden biri olan fonksiyonlar ayrılığı ilkesi icabı, dışarıdan atanan başbakan ve bakanların, Millet Meclisi'nde yasama faaliyetlerine katılma yetkilerinin olmaması gerekir²⁰³. Güney Kore'de Başbakan, kabine üyeleri (bakanlar), Millet Meclisi toplantılarına ya da komitelerine katılabilirler, devlet yönetimi hakkında raporlar hazırlayabilirler, görüşlerini dile getirebilirler ya da buralarda kendilerine yöneltilen soruları cevaplayabilirler. Fakat bunlar yasama faaliyetleri yürütülürken oy kullanamazlar, yasama işlemleri hakkında kürsüde konuşamazlar. Sadece Millet Meclisi veya komiteleri tarafından

²⁰¹ Overview of Legislation System of the Republic of Korea.

²⁰² Venezuela (AY. md. 204), Uruguay (âciliyet arz eden durumlarda) (AY. md. 168), Peru (AY. md. 107), Brezilya (AY. md. 60), Arjantin (AY. md. 77), Meksika (AY. md. 71), Şili (AY. md. 65) ve Kostarika'da (AY. md. 123, 140) Başkan'ın da kanun önerisinde bulunma yetkisi vardır. KÜÇÜK, *age.*, s. 296-297.

²⁰³ *Ibid.*, s. 25.

talep edildiğinde, başbakan, kabine üyeleri, Millet Meclisi toplantılarına katılırlar, idarenin işleyişi hakkında yasama Meclisi'ne bilgi verirler ve orada kendilerine yöneltilen soruları cevaplarlar (AY. md. 62)²⁰⁴. Buradaki katılım, esasen yasama faaliyetlerinin aktif olarak yönlendirilmesi, kararların alınmasına etki edilmesi boyutuna taşınmadığı müddetçe, fonksiyonlar ayrılığı ilkesi ile bir dereceye kadar uyumlu görülebilir. Nitekim burada sözü edilen katılım türünün de, etkilemeden ziyade bilgi verme ağırlıklı olduğu söylenebilir.

3. Kanunların Veto Edilmesi ve İlanı

Kanun önerileri (bill), Millet Meclisinde kabul edildikten sonra, onaylanmak üzere yürütme organına gönderilir. Başkan, kendisine gönderilen kanun önerisini 15 gün içerisinde ilan eder. Başkan'ın önüne gelen kanun önerisine itirazı varsa, 15 günlük süre içerisinde veto ederek itiraz gerekçelerini de yazılı olarak belirtmek suretiyle kanun önerisini Millet Meclisi'ne iade edebilir ve Meclis'ten bu önerinin yeniden görüşülmesini talep edebilir (AY. md. 53/1,2, 3). Millet Meclisinde kabul edilen kanun önerisi Yürütme'ye gönderilir. Yasama Bakanlığı ve yetkili bakanlık, Meclis tarafından kabul edilen kanun önerisini aldıktan sonra, öneriyi inceler ve Meclis'in kabul ettiği kanun önerisini veto etme yetkisinin kullanılıp kullanılmayacağına dair bir kararın verilmesi için söz konusu tasarıyı Kabine'ye iletir²⁰⁵. Veto kararı, Kabinede müzakere edildikten sonra verilir. Güney Kore'de, Başkan'ın önüne gelen kanun önerilerini kısmî veto etmesi Anayasa'da açıkça men edilmiştir (AY. md. 53/1,2, 3). Millet Meclisi Başkan tarafından iade edilen kanun önerisini yeniden görüşür. Veto yoluyla iade edilen bir kanun önerisinin, Millet Meclisi'nde üye tamsayısının yarısından fazlasının katılımıyla ve katılanların 2/3'nin veya daha fazlasının oyuyla aynen kabul edilmesi halinde, veto aşılmış ve kanun kesinleşmiş olur²⁰⁶; bir diğer ifadeyle kanun önerisi kanunlaşmış olur. Bu durumda artık Başkan'ın önüne gelen ve kesinleşen kanunu tekrardan veto etme yetkisi

²⁰⁴ CAN, Bir Başkanlık Sistemi Örneği Güney Kore.

²⁰⁵ Overview of Legislation System of the Republic of Korea.

²⁰⁶ İbid.

yoktur. Başkan, önüne gelen kanun önerisini 15 gün içerisinde ilan etmediği ya da Millet Meclisine iade etmediği takdirde, kanun önerisi kanunlaşarak kesinleşmiş olur (AY. md. 53/4, 5). Başkan, önüne gelen kanun önerisini, 15 gün içinde yayımlamadığı veya bu süre içinde veto ederek Meclise iade etmediği veya vetodan sonra yeterli çoğunlukla aynen kabul edilerek önüne tekrardan geldiği takdirde, kesinleşmiş olan kanunu 5 gün içinde ilan etmemesi halinde, söz konusu kanun, Millet Meclisi Başkanı tarafından yayımlanarak ilan edilir (AY. md. 53/6).

Birleşik hükümetler zamanında genellikle kanunlar yasama ve yürütmenin mutabakatı ile çıkarıldığı için pek veto durumu vaki olmaz. Bölünmüş hükümetler döneminde ise yasama ile yürütmenin mutabık kalmadığı kanun önerileri Mecliste kabul edilebilir. Bu durumda, Başkan tarafından veto edilen kanun önerilerinin tekrardan yeterli çoğunlukla kabul edilebilmesi için katılanların 2/3'nin sağlanması oldukça zordur. Başkan'la aynı eğilimde olmayan üyelerin sayısı vetonun aşılması için yeterli olsa bile, çok partili bir yapıya²⁰⁷ sahip Güney Kore'de muhaliflerin kendi aralarında uzlaşma sağlamadıkları durumlarda vetonun aşılması güçleşmekte, bu kesimler arasında uzlaşmanın sağlandığı durumlarda ise Başkan'ın veto gücü zayıflamaktadır. Güney Kore'de son durum hariç, yasama faaliyetlerinin, büyük ölçüde yürütmenin belirleyiciliğinde gerçekleşmesi tabii bir durumdur²⁰⁸ ve yürütmenin yasama üzerindeki sahip olduğu veto yetkisi bu dönemlerde aşılamamaktadır. Bu vesileyle, veto yetkisi, Başkan'a, yasamaya karşı etkisizleştirilmesi çok zor bir güç sağlamaktadır.

4. Millet Meclisi'nin Yetkileri

Anayasa'da Millet Meclisi'nin yetkilerine de yer verilmiştir. Burada Millet Meclisi'nin yetkilerinin iki boyutu mevcuttur. Birisi genel, diğeri de özel yetkilendir. Genel yetki, yasama faaliyetlerine ilişkin olanıdır. Anayasaya göre, yasama yetkisi Millet Meclisi'ne aittir. Soyut olarak belirtilen bu yetkinin kapsamı çok geniştir. Bir

²⁰⁷ 1988'de 5 parti, 1992'de 4 parti, 1996'da 5 parti, 2000'de 8 parti, 2004'de 10 parti, 2008'de 12 parti Millet Meclisine temsilci göndermiştir. JUNG, agm., s. 37.

²⁰⁸ Overview of Legislation System of the Republic of Korea.

de, genel yetki haricinde ayrıca belirtilen yetkileri mevcuttur. Burada daha ziyade Millet Meclisi'nin özel olarak belirtilen yetkilerine temas edilecektir.

Millet Meclisi'nin, yüksek devlet memurlarını azletme veya görevden alınmasını teklif etme²⁰⁹, Başbakanı, bakanları ve diğer hükümet yetkililerini, ülke yönetiminin gidişatı hakkında rapor sunmak, belli konularda görüş bildirmek ve soruları cevaplamak üzere Millet Meclisi toplantılarına çağırma yetkisi mevcuttur (AY. md. 62)²¹⁰.

Güney Kore'de Bütçe Kanunu önerisi, yürütme tarafından hazırlanarak Millet Meclisi'ne sunulur. Yürütme organının, Bütçe Kanunu önerisini, Meclise sunması belli bir takvime bağlanmıştır. Bu takvime göre, Bütçe Kanunu önerisi, mâlî yılın başlamasından önceki 90 gün içinde Meclise sunulur. Meclis, mâlî yılın başlangıcından önceki 30 gün içinde Bütçe Kanun önerisini müzakere ederek kabul eder. Bütçe Kanunu önerisi, mâlî yılın başlangıcından önce Meclis'te kabul edilmediği takdirde, ABD'dekinden farklı bir usul benimsenmiştir. ABD'de "hükümetin kapanması (shutdown)"²¹¹ olarak da ifade edilen Federal Bütçe Kanunu önerisinin Kongre'de kabul edilmemesi halinde, Kongre'nin Bütçe Kanununu kabul etmesinin beklenmesinden başka bir usul yoktur. Fakat bu ülkede, hükümetin kapanması, fazla uzun sürmediği için, ciddi manada sorunların yaşanmasına sebep olmayabilmektedir²¹². Güney Kore'de ise, Bütçe Kanunu önerisinin reddedilmesinin maliyetlerinin kısmen de olsa hafifletilmesi maksadıyla, başkanlık sisteminin rasyonelleştirilmesi kapsamında, farklı bir usul benimsenmiştir. Buna göre, Güney Kore'de Bütçe Kanunu önerisinin, mâlî yılın başlangıcından önce Meclis'te kabul edilmemesi halinde, bir önceki mâlî yılın Bütçe Kanununa uygun olarak, yeni Bütçe

²⁰⁹ MİŞ & ASLAN & AYVAZ & DURAN, *age.*, s. 77.

²¹⁰ *Ibid.*, s. 82.

²¹¹ Başkan ve Kongrenin tam yıl veya geçici finansman önlemleri konusunda anlaşmaya varamaması sebebiyle, bazen bu durumdan etkilenen federal hükümet faaliyetlerinin kapatılmasına sebep olmaktadır. "Shutdown of the Federal Government: Causes, Processes, and Effects", *Congressional Research Service*, Updated, (December 10, 2018), <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL34680.pdf>, (ET: 01.03.2019).

²¹² En uzun kapanma, 16.12.1995-06.01.1996 tarihleri arasında 1995 mali yılında 21 gün sürdü. *Ibid.*

Kanunu önerisi Meclis tarafından kabul edilinceye kadar, (1) Anayasa ya da Kanunla kurulan kurum ve kuruluşların bakım ve işletilmesi, (2) kanun tarafından öngörülen zorunlu harcamaların yerine getirilmesi (3) daha önce bütçede onaylanan projelerin sürdürülmesi amaçları ile sınırlı olarak para tahsis edilebilir (AY. md. 54). Bu şekilde yürütmenin uygulayacağı politikalarda büyük ölçüde belirleyici özelliğe sahip olan ve harcamaların kaynağını teşkil eden Bütçe Kanununu kabul etme yetkisi Meclise aittir. Başkan, bütçede kendisine verilen harcama yetkisinin ötesinde bir harcama yapamaz. Bu şekilde, her ne kadar Bütçe Kanununu kabul etmeme yetkisi Millet Meclisi'ne ait ise de, bu hükümle (AY. md. 54), Meclis'in etkinliği kısmen zayıflamaktadır.

Şayet bir mâlî yılı aşan bir süre için ödemelerin yapılması icap ediyorsa, yürütme, mâlî yılı taştan sürede ödemelerin yapılabilmesi için Millet Meclisi'nin onayını almak zorundadır. Yedek fona ihtiyaç hâsıl olduğunda, bu fonun kabulü için de Meclis'in onayına ihtiyaç vardır. Bütçenin değiştirilmesine ihtiyaç duyulduğunda, yürütme ek gözden geçirilmiş bütçe önerisi oluşturarak Meclise sunabilir (AY. md. 55, 56). Meclis bu öneriyi kabul ederek, yürütmenin ihtiyacına cevap vermiş olur. Fakat Meclis bu öneriyi kabul etmediği takdirde, yürütme, Bütçe Kanununun değiştirilmesiyle sağlanacak malî imkânlardan mahrum kalır.

Millet Meclisi, yürütmenin izni olmaksızın, herhangi bir harcama kaleminin toplamını artıramaz veya Yürütme tarafından sunulan bütçede yeni bir harcama kalemi oluşturamaz (AY. md. 57). Yürütme organı, millî tahvil ihraç etmeyi planladığında ya da devletin bütçe haricinde malî yükümlülükleri üstleneceği sözleşmeleri imzaladığında, mutlaka bu işlemleri yapmazdan önce Millet Meclisi'nin onayını alması gerekir (AY. md. 58). Anayasaya göre, vergi türleri ve oranları Millet Meclisi tarafından kanunla tespit edilir (AY. md. 59).

Önemli milletlerarası örgütlerle ilgili antlaşmaların, dostluk antlaşmalarının, ticaret ve seyrüseferle alakalı andlaşmaların, egemenliğin kısıtlanmasına ilişkin andlaşmaların, barış antlaşmalarının, Devlete veya insanlara önemli mâlî yükümlülük yükleyecek antlaşmaların, mevzuat ile ilgili anlaşmaların, karşılıklı yardım veya karşılıklı güvenliği içeren anlaşmaların sonuçlandırılmasına ve

onaylanmasına onay verme yetkisi Meclise aittir. Meclis, savaş ilan etmeye, silahlı kuvvetlerin yabancı devletlere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Güney Kore topraklarında konuşlandırılmasına onay verme hakkına sahiptir (AY. md. 60)²¹³. Başkan burada sözü edilen konularda tek başına karar alarak uygulamaya koyamaz. Özellikle bölünmüş hükümetler döneminde, Meclis'in bu tür işlemlerde etkin olabileceği söylenebilir.

Meclis, kamusal işlerle ilgili incelemeler yapabilir veya belirli kamusal işlerle alakalı bazı meseleleri soruşturabilir, bunlarla alakalı belgelerin kendisine gönderilmesini, konu ile alakalı bilgisi olanlarla görüşülmesini ve bu kişilerin beyanlarının ve bilgilerinin alınmasını isteyebilir (AY. md. 61). Burada, Türkiye'deki Meclis Araştırmasına benzer bir şekilde, Meclis'in bazı kamusal meseleler hakkında doğrudan bilgi edinmesi amaçlanmaktadır.

Meclis'in yetkilerinden biri de, başbakan ve kabine üyelerinin görevden alınması için Başkan'a öneride bulunmaktır (AY. md. 63). Ayrıca, başkanın başbakanlığa atama kararı Millet Meclisi'nin onayına tabidir. Özellikle bölünmüş hükümetler zamanında, Başkan'ın başbakanlığa atama yaparken, Meclis'teki çoğunluğun eğilimlerini dikkate alması icap eder.

Millet Meclisi, kanunlarla çelişmemek şartıyla, müzakere usullerine ve yasama faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin prosedürleri ve kuralları içeren içtüzük kurallarını belirleyebilir. Meclis kendi üyelerine yönelik disiplin işlemlerini yapabilir, şartları oluşmuşsa, herhangi bir denetime tabi olmaksızın, üye tamsayısının üçte iki ve daha fazlasının çoğunluğu ile milletvekillerinin Millet Meclisi üyeliğini sonlandırabilir (AY. md. 64).

Meclis'te, başkan, başbakan, kabine üyeleri, yürütme bakanlıkları başkanları, AYM üyesi hâkimler, diğer mahkemelerde görev yapan hâkimler, Merkez Seçim Yönetim Kurulu üyeleri, Denetim ve Denetim Kurulu üyeleri ve kanunla belirlenen diğer atanmış kamu görevlileri, resmi görevlerinin yerine getirilmesi esnasında, Anayasa ya da diğer kanunları ihlal etmeleri halinde, haklarında, impeachment

²¹³ MARTINEZ, agm., s. 2493-2494.

usulü kapsamında suçlama önerisinde bulunulur ve yapılan görüşmelerden sonra suçlama kararı verilebilir (AY. md. 65).

Başkan'ın, âcil durum ilan kararı ve âcil durum ilan edilen dönemlerde ve sadece âcil durumun lüzumlu kıldığı konularda çıkardığı kanun gücüne sahip âcil durum yürütme emirlerini onaylama yetkisi Millet Meclisine aittir (AY. md. 77)²¹⁴. Başkan'ın âcil durum ilan kararı ve bu dönemde çıkardığı âcil durum yürütme emirleri Millet Meclisi'nin kabulüne bağlı olduğu için, Millet Meclisi'ne rağmen bu yetkiler kullanılamaz.

C. Yargı Fonksiyonu

1. Yargı Teşkilatı

Güney Kore'de yargı yetkisi, hâkimlerden oluşan mahkemeler tarafından kullanılır. Yargı yetkisini haiz olan yargı organı, AYM, Yüksek Mahkeme, Aile Mahkemesi, İdare Mahkemesi, Bölge Mahkemeleri ve diğer alt mahkemelerden oluşmaktadır (AY. md. 101)²¹⁵. Güney Kore'de Yüksek Mahkeme, İstinaf Mahkemesi, Bölge Mahkemesi, Patent Mahkemesi, Aile Mahkemesi ve İdare Mahkemesi olmak üzere altı tür mahkeme vardır²¹⁶.

Güney Kore'de yargı teşkilatında temel olarak üç kademeli mahkeme sistemi mevcuttur²¹⁷. En üst kademede Yüksek Mahkeme (Supreme Court), Yüksek Mahkeme ile ilk derece mahkemeler arasında İstinaf Mahkemeleri (High Courts) yer almaktadır. 5 tane İstinaf Mahkemesi, bir tane de istinaf seviyesinde Patent Mahkemesi vardır. İstinaf Mahkemelerinin altında üçüncü kademede bir tane Aile Mahkemesi, bir tane İdare Mahkemesi, 18 tane Bölge Mahkemesi ve Şube Mahkemeleri görev yapmaktadır²¹⁸. Bölge Mahkemeleri ve Şube Mahkemelerinin

²¹⁴ İbid., s. 2501; ABEBE & ARBAN & DALY, agm..

²¹⁵ Constitutional History of Republic of Korea.

²¹⁶ "Introduction", *Supreme Court of Korea*, <https://eng.scourt.go.kr/eng/judiciary/introduction.jsp>, (ET: 11.07.2019).

²¹⁷ Introduction.

²¹⁸ Woo-Young RHEE, "Judicial Appointment in the Republic of Korea from Democracy Perspectives", *Journal of Korean Law*, Vol. 9, December 2009, s. 56-57.

yetkisi dâhilinde, pratik olarak basit tazminat taleplerinin görüldüğü mahkemeler olarak işlev gören bir dizi Şehir Mahkemeleri ve İlçe Mahkemeleri vardır. Ayrıca kurumsal ve yetki olarak Yüksek Mahkeme ve alt mahkemelerin hiyerarşik yargı düzenine dâhil olmayan bir de AYM mevcuttur²¹⁹.

Hiyerarşik olarak organize edilmiş yargı bürokrasisi, en üstte baş hâkimin yer aldığı, onun altında Yüksek Mahkeme'nin üye hâkimleri ile O'nun altında yer alan ikinci ve üçüncü kademelerdeki mahkemelerde görev yapan hâkimlerin tamamından oluşmaktadır²²⁰.

Yargılamanın ve yargılama faaliyetlerine ilişkin iç düzenlemelerin kuralları kanunla belirlenir (AY. md. 64). Yüksek Mahkeme ve alt mahkemelerin teşkilatlanması, hâkimlerin sahip olmaları gerekli nitelikleri ve vasıfları da kanunla belirlenir (AY. md. 101, 102).

2. Yargı Bağımsızlığına İlişkin Anayasal Kurumsal Yapı

Güney Kore'de, yargı bağımsızlığı, mahkemelerin anayasal ve kanunî olarak üstlenmiş oldukları yargı işlevini layıkıyla yerine getirilmeleri için olmaz gereklerden biridir. Yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı, Anayasa'nın ihlal edilemez ilkelerinden biridir²²¹. Anayasa'ya göre, hâkimler, yargı bağımsızlığının teminat altında olduğu şartlarda, vicdanlarına, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak yargılama faaliyetlerini yürütürler (AY. md. 103). Hâkimlik teminatı kapsamında

file:///C:/Users/Ak%C3%BC%C3%A7%C3%BCK/Downloads/03_Judicial%20Appointment%20in%20the%20Republic%20of%20Korea%20from%20Democracy%20Perspectives_Woo-young%20Rhee.pdf, (ET: 11.07.2019).

²¹⁹ Dai-Kwon CHOI, "The Judicial Functions and Independence in Korea", *LAWASIA Comparative Constitutional Law Standing Committee's 4th Conference on Judicial Independence and the Rule of Law held in Bangkok, Thailand, on May 27th-29th, 1999*, s. 54, <https://pdfs.semanticscholar.org/c46a/2426d4f6b57fe3219027444ebd633fd94142.pdf>, (ET: 11.07.2019); "History", *Supreme Court of Korea*, <https://eng.scourt.go.kr/eng/judiciary/introduction.jsp>, (ET: 11.07.2019).

²²⁰ Constitutional History of Republic of Korea.

²²¹ CHOI, agm., s. 55.

hiçbir hâkimin, impeachment veya hapis cezası veya ağır cezalandırma dışında görevi askıya alınamaz, görevine son verilemez, maaşı düşürülemez veya disiplin cezası dışında herhangi bir olumsuz muameleye maruz bırakılamaz²²². Bir hâkim, resmi görevlerini yerine getiremeyecek derecede ciddî zihnî veya fizikî rahatsızlığa uğraması halinde, kanunlarda öngörülen şartlara göre görevinden emekli olabilir (AY. md. 106). Bu hükümlerle, hâkimler, özlük hakları anayasal koruma altına alınarak, hem teminata kavuşturulmaya, hem de bağımsızlığı güçlendirilmeye çalışılmıştır.

3. Yüksek Mahkeme ve Diğer Mahkemeler

Güney Kore'de Yüksek Mahkeme, 13 hâkimden oluşmaktadır²²³. Yüksek Mahkeme baş hâkimi, Millet Meclisi'nin onayına tabi olarak başkan tarafından atanır. Yüksek Mahkeme'nin üye hâkimleri, baş hâkim'in önerisi, Millet Meclisi'nin onayı ile başkan tarafından atanır. Baş hâkim ve Yüksek Mahkeme'nin üye hâkimleri dışındaki Yüksek Mahkeme'nin alt kademesinde yer alan mahkemelerdeki bütün hâkimler, Yüksek Mahkeme Hâkimleri Konferansının onayıyla Yüksek Mahkeme baş hâkimi tarafından atanırlar (AY. md. 104)²²⁴. Burada, Yüksek Mahkeme ve baş hâkim, Türkiye'deki HSK tarafından icra edilen bazı görevleri de yerine getirmektedir.

Yüksek Mahkeme baş hâkiminin görev süresi 6 yıldır ve sadece bir kereliğine atanır. Üye Hâkimlerin görev süresi 6 yıldır ve kanunda öngörülen şekil şartlarına uygun olarak yeniden atanabilirler (AY. md. 105)²²⁵.

Yüksek Mahkeme baş hâkimi, Yüksek Mahkeme'nin tüm idarî işleri üzerinde genel denetim ve kontrolü sağlar, Yüksek Mahkeme personelini, alt mahkemeleri ve yardımcı kuruluşları, adlî ve idarî işler konusunda yönlendirir ve denetler²²⁶. Baş hâkim, tüm hâkimlerin, hangi mahkemelerde hangi pozisyona gönderileceği

²²² QUINTERO, agm., s. 6; CHOI, agm., s. 55.

²²³ RHEE, agm., s. 59.

²²⁴ Constitutional History of Republic of Korea; CHOI, agm., s. 59.

²²⁵ Constitutional History of Republic of Korea.

²²⁶ "Court Organization Act" (Amended December 27, 2007, Act No. 8794), md. 13, <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/kr/kro28en.pdf>, (ET: 11.07.2019).

konusunda karar vermede kritik öneme sahiptir. Onların yerleştirilmeleri ve terfi işlemleri, baş hâkimin takdirine bağlıdır²²⁷.

Son başvuru yeri mahkemesi olarak kurulan Yüksek Mahkeme, İstinaf Mahkemeleri, Patent Mahkemesi ve Bölge Mahkemelerinin temyiz kurulu tarafından verilen kararları ile Aile Mahkemesi'nin medenî, ceza, idare, patent ve aile ilişkilerine ilişkin davalarda verdikleri kararlar hakkında yapılan temyiz başvurularını, özel şartlar altında, asliye ceza mahkemesi tarafından verilen kararlar hakkında yapılan temyiz müracaatlarını kabul eder. Yüksek Mahkeme, Kore Deniz Güvenliği Mahkemesi tarafından verilen kararları gözden geçirme yetkisine sahiptir ve başkanlık veya Parlamento seçimlerinin geçerliliği konusunda münhasır yargı yetkisi Yüksek Mahkemeye aittir. Yüksek Mahkeme, idarî kuruluşlar ve kurumlar tarafından alınan yürütme emirlerinin, kuralların, düzenlemelerin ve eylemlerin anayasallığını ve kanuniliğini gözden geçirme ve belirleme yetkisine sahiptir²²⁸. Görülmekte olan bir davada, idarî karamamelerin, düzenlemelerin veya faaliyetlerin anayasa veya kanunlara uygun olup olmadığı meselesi söz konusu olduğunda, bunların, anayasaya veya kanunlara uygunluğu meselesini nihaî olarak inceleyerek karara bağlama yetkisi Yüksek Mahkemeye aittir²²⁹. Yüksek Mahkeme, kanun kapsamında, adlî takibat, iç disiplin ve mahkemenin idarî meseleleriyle alakalı kuralların belirlenmesine ilişkin düzenlemeleri yapabilir (AY. md. 108). Güney Kore yargı sisteminde kanunları nihaî olarak yorumlama, karar verme ve uygulama yetkisi Yüksek Mahkemeye aittir²³⁰.

İstinaf Mahkemeleri, yargılama yetkisini üç hâkimden oluşan heyet halinde yürütür. İstinaf Mahkemeleri, üç hâkimli Bölge Mahkemesi heyeti veya Aile Mahkemesi veya İdare Mahkemesi tarafından verilen kararlar hakkındaki temyiz müracaatlarını kabul eder. İstinaf Mahkemeleri ayrıca, Bölge Mahkemesinde veya şube mahkemelerinde görülen ve miktarı 50 milyon Kore Won'unu (yaklaşık 54.000

²²⁷ Constitutional History of Republic of Korea.

²²⁸ RHEE, agm., s. 58-59.

²²⁹ QUINTERO, agm., s. 10.

²³⁰ RHEE, agm., s. 63.

USD) aşan hukukî ihtilaflarda, tek hâkimle verilen kararlar hakkında yapılan temyiz başvurularını kabul eder²³¹.

Üçüncü kademede yargı alanında, Aile Mahkemesi, İdare Mahkemesi, Bölge Mahkemesi ve Şube Mahkemeleri, basit tazminat taleplerinin görüldüğü mahkemeler olarak işlev gören Şehir ve İlçe Mahkemeleri görev yapmaktadır²³². Askerî görevle alakalı ihtilaflar hakkında yargılama yapmak üzere özel yetkilerle mücehhez olan özel mahkemeler statüsüne sahip sıkıyönetim mahkemeleri de kurulabilir. Sıkıyönetim mahkemeleri tarafından verilen kararlara karşı nihaî temyiz mercii Yüksek Mahkeme'dir (AY. md. 110).

Yüksek Mahkeme baş hâkimi ve üye hâkimler dışında kalan ve Yüksek Mahkeme'nin alt kademesinde yer alan mahkemelerdeki hâkimlerin görev süresi 10 yıldır ve kanunda öngörülen şartlar altında yeniden atanabilirler (AY. md. 105)²³³.

Anayasa Mahkemesi

Güney Kore'de Anayasa Mahkemesi (AYM), Anayasanın kabulünden bir sene sonra, Eylül 1988'de Anayasanın üstünlüğünün sağlanması ve temel hak ve hürriyetlerin korunması maksadıyla anayasal sistemin kilit taşı olarak kurulmuştur²³⁴. AYM, dokuz hâkimden oluşmaktadır. Bu üyelerin üçü Yüksek Mahkeme baş hâkiminin önerisi, üçü Millet Meclisi'nin önerisi üzerine Başkan tarafından, diğer üçü de doğrudan Başkan tarafından atanır. AYM Başkanı, Millet Meclisi'nin onayına tabi olarak Başkan tarafından atanır (AY. md. 111)²³⁵. AYM üyelerinin görev süresi 6 yıldır. Üyeler, kanunun öngördüğü şartlar altında yeniden

²³¹ Court Organization Act, md. 26-28; RHEE, agm., s. 59.

²³² RHEE, agm., s. 56-57; CHOI, agm., s. 54; History, *Supreme Court of Korea*.

²³³ Constitutional History of Republic of Korea.

²³⁴ Leo MIZUSHIMA, "South Korea, Developments in South Korean Constitutional Law", 2016 *Global Review of Constitutional Law*, (Edt: Richard ALBERT & Şimon DRUGDA & Pietro FARAGUNA & David LANDAU), Boston College, Boston, 2017, s. 191, https://www.academia.edu/34158994/I_CONnect-Clough_Center_2016_Global_Review_of_Constitutional_Law_Edited_by_Richard_Albert_%C5%Aoimon_Drugda_Pietro_Faraguna_and_David_Landau, (ET:15.06.2019); ABEBE & ARBAN & DALY, agm.

²³⁵ MIZUSHIMA, agm., s. 191-192; Introduction; ABEBE & ARBAN & DALY, agm.

atanabilirler (AY. md. 112). AYM üyelerinin belirlenmesinde, Başkan ve Millet Meclisi ile her ikisinin müşterek iradesi ile belirlenen Yüksek Mahkeme baş hâkiminin iradeleri etkili olmaktadır.

AYM'nin dört tür yetki ve görevi bulunmaktadır. Bunlar, (1) kanunların Anayasaya uygunluğunun denetimi, (2) Anayasa'da belirtilen kişiler hakkında impeachment kapsamında görevden alma işlemi, (3) Anayasa'da belirtilen organlar arasındaki yetki ihtilaflarının giderilmesi ve (4) siyasî partilere ilişkin kapatma davalarını karara bağlamak.

Kanunların Anayasaya uygunluğunu denetleme yetkisi AYM'ye aittir²³⁶. Güney Kore'de AYM'nin "*soyut norm denetimi*" yoluyla kanunların Anayasaya uygunluğunu denetleme yetkisi yoktur²³⁷. AYM, "*itiraz*" yoluyla "*somut norm denetimi*" kapsamında mahkemelerin talepleri üzerine kanunların anayasaya uygunluğunu denetler. Anayasaya göre, görülmekte olan bir davada, uygulanmakta olan bir kanunun anayasaya aykırı olup olmadığı meselesi ortaya çıktığı durumlarda, re'sen ya da taraflardan birinin talebi üzerine, davaya bakmakta olan mahkeme, söz konusu kanunu, itiraz yoluyla AYM'nin önüne getirir. Bu durumda, davaya bakmakta olan mahkeme, "Anayasaya aykırılık" meselesini bir "ön mesele" haline getirir ve AYM'nin, bu konuda vereceği karara kadar davayı erteler ve AYM'den gelecek karara göre önündeki ihtilafı karara bağlar (AY. md. 107)²³⁸. Güney Kore'de, anayasallık denetiminin sadece AYM tarafından yapıldığı Kelsenci özel mahkeme yapılanması benimsenmiştir²³⁹. AYM'nin somut norm denetimi kapsamında bir kanun hükmünün anayasaya aykırı olduğu yönünde karar vermesi halinde, bu kanun, AYM Kanunu uyarınca geçersiz hale gelir ve bu karar, bütün mahkemeler, devlet

²³⁶ QUINTERO, agm., s. 10.

²³⁷ MIZUSHIMA, agm., s. 192.

²³⁸ QUINTERO, agm., s. 10-11; Introduction; Tom GINSBURG, "The Constitutional Court and the Judicialization of Korean Politics", *New Court in Asia*, (Edt: Andrew HARDING, et al.), Routledge, 2009, s. 2,

https://www.researchgate.net/publication/40716564_The_Constitutional_Court_and_the_Judicialization_of_Korean_Politics, (ET: 10.07.2019); LEE, The Past and Future of Constitutional Adjudication in Korea, s. 8.

²³⁹ GINSBURG, agm., s. 2.

kurumları ve yerel yönetimler için bağlayıcı etkiye sahiptir (md. 47)²⁴⁰. Görüldüğü üzere, Anayasa, kanunların anayasaya uygunluğunu belirleme gücünü sadece AYM'ye vermiştir²⁴¹.

AYM, Anayasa ve kanunlarda belirtilen kişiler hakkında impeachment yoluyla yargılama yaparak görevlerini sonlandırma kararı verir (AY. md. 111). İmpeachment yoluyla yargılanan kişiler hakkında mahkûmiyet kararının verilmesi halinde, yargılanan kişilerin görevleri bu mahkûmiyet kararına bağlı olarak sona erer (AY. md. 113).

AYM, kabinede müzakere edildikten sonra, yürütmenin talebi üzerine partilere ilişkin kapatma davalarına da bakar. Temel demokratik düzenin aksine hedefleri veya faaliyetleri bulunan herhangi bir parti için kapatma müracaatı yapılır. Yargılama faaliyeti yürütülürken, ilgili partinin faaliyetleri, AYM tarafından karar verilinceye kadar askıya alınabilir²⁴².

Güney Kore'de AYM, merkezî devlet kurumları arasında, merkezî devlet kurumları ile yerel yönetimler arasında ve yerel yönetim kurumlarının birbirleri arasındaki yetki anlaşmazlıklarını çözümlenerek nihaî olarak karara bağlar (AY. md. 111).

AYM Anayasa şikâyeti başvurularını inceler ve karara bağlar (AY. md. 111)²⁴³. Herhangi bir kişi, anayasayla korunan haklardan herhangi biri, kamu gücünden kaynaklanan bir fiil veya ihmal sebebiyle ihlal edildiği zaman, AYM'ye anayasa şikâyetini içeren dilekçe verebilir²⁴⁴. AYM Kanununa göre, AYM'nin başvuru sahibinin lehine karar vermesi halinde, bu karar diğer tüm mahkemeler de dâhil olmak üzere tüm kamu kurumlarını bağlar (md. 75/1)²⁴⁵.

²⁴⁰ LEE, The Past and Future of Constitutional Adjudication in Korea, s. 8; Introduction; MIZUSHIMA, agm., s. 192; QUINTERO, agm., s. 11.

²⁴¹ LEE, The Past and Future of Constitutional Adjudication in Korea, s. 9.

²⁴² QUINTERO, agm., s. 13.

²⁴³ MOON, agm., s. 57; ABEBE & ARBAN & DALY, agm.; QUINTERO, agm. s. 5, 9.

²⁴⁴ QUINTERO, agm., s. 14; GINSBURG, agm., s. 4; CHOI, agm., s. 54.

²⁴⁵ LEE, The Past and Future of Constitutional Adjudication in Korea, s. 9.

5. AYM Tarafından İcra Edilen Denetim ve Kontrolün Etkinliği

AYM'nin, kurulduğundan bu yana en kritik öneme sahip başarılarından biri de, vatandaşların hak ve hürriyetlerini teminat altına alarak ve kamusal yetkilerin kötüye kullanımını kontrol ederek, anayasal ilkeleri ve değerleri koruma görevini yerine getirmesidir. Anayasallık denetimi yoluyla, geçmiş yıllarda otoriter rejimi sürdürmek veya özel grupların çıkarlarını korumak için bir araç olarak kullanılan kanunlar, AYM tarafından geçersiz hale getirilmektedir. Günümüzde kamuoyunun büyük ekseriyeti, kamusal faaliyetlerin anayasaya uygunluk yönünden incelemesini, bireylerin hak ve hürriyetlerini ve aynı zamanda milletin en üst kanunu olarak Anayasayı korumamanın bir yolu olduğuna inanmaktadır²⁴⁶. Güney Kore AYM'nin, bölgesindeki en etkili AYM olduğu, Asya'da anayasal siyasetin yargısallaşmasında önemli katkılar sağladığı belirtilmiştir. AYM'nin bu etkinliğe sahip olmasındaki en önemli faktörü, literatürde “zor davalar” olarak nitelenen ve kamuoyunun, hem yoğun ilgi gösterdiği, hem de çok büyük etki altına aldığı, AYM'nin, ciddi manada toplumsal baskı altında kaldığı davalarla karşı karşıya kaldığında, onları, tarafsız ve meşru olarak algılanabilecek bir şekilde çözebilen hâkimlerin karar verme ihtiyatlarının etkili olduğu ifade edilmiştir²⁴⁷.

Güney Kore AYM, her ne kadar 1988 yılında kurulduğunda, modern anayasal yargı yetkisinin nitelikli bir şekilde icra edilebilmesi için lüzumlu bilgi ve tecrübelere sınırlı olarak sahip ise de, zaman içinde gelişmiş demokrasiye ve hukukun üstünlüğüne sahip ülkelerdeki anayasallık denetimi kapsamında ortaya çıkan uygulamalar ve zengin içtihadi birikimler, ilk aşamada Kore AYM için istifade edilebilecek önemli kaynakları teşkil etmiştir²⁴⁸.

6. Yargı Organlarının Başkan ve Üyelerinin Belirlenmesinde Demokratiklik

²⁴⁶ İbid., s. 6.

²⁴⁷ GINSBURG, agm., s. 1-2; LEE, The Past and Future of Constitutional Adjudication in Korea, s. 7.

²⁴⁸ LEE, The Past and Future of Constitutional Adjudication in Korea, s. 11.

Yargının, özellikle de AYM ve Yüksek Mahkeme'nin nasıl oluşturulacağı, Güney Kore'nin temsilî demokrasisinde kritik derecede önemli ve sembolik bir anlama sahiptir. Bununla doğrudan ilgili olan diğer özel konular arasında, hâkimler (mahkeme) heyetinde yer almak, hâkim ve baş hâkim olarak görev yapabilmek için lüzumlu olan nitelikler ve bunların aday gösterilmeleri ve atanmaları için geçerli prosedürler yer almaktadır. Güney Kore'de temel kilit meseleyi, çoğulcu toplumun farklı değerlerini ve bakış açılarını temsil edebilecek ve dengeleyecek mahkeme heyeti üyeleri, hâkim ve baş hâkim olarak kimlerin atanacağı ve bu çeşitlilik ve dengenin tesis edilebilmesinin nasıl fiilen uygulamaya yansıtılacağı ile ilgili kurumsal teminatların sağlanabilmesi teşkil etmektedir²⁴⁹.

Güney Kore'de yargının demokratik meşruiyetinin iki türünün mevcudiyetinden söz edilir. *Birincisine* göre, yargı üyelerinin belirlenmesinde halkın iradesinin “dolaylı olarak temsil edilmesi” usulü benimsenmiştir. Bu bağlamda Anayasa'da, hâkimlerin atanması sürecine, üyelerini ve kendisini bizzat halkın seçtiği Millet Meclisi ve Başkan'ın katılımının sağlanması usulü tercih edilmiştir²⁵⁰. Yargıda demokratik meşruiyetin dolaylı olarak sağlanması kapsamında, Yüksek Mahkeme baş hâkiminin, başkan tarafından Millet Meclisi'nin onayına tabi olarak atanması, Yüksek Mahkeme'nin üye hâkimlerinin, baş hâkimin önerisi üzerine ve Millet Meclisi'nin onayı ile Başkan tarafından atanması, diğer geri kalan bütün hâkimlerin, Yüksek Mahkeme Hâkimleri Konferansı'nın onayıyla ile baş hâkim tarafından ataması usulü benimsenmiştir (AY. md. 104). Demokratik meşruiyetin *ikinci* türüne göre, Güney Kore'de, yargı, anayasal demokrasideki vazgeçilmez rolünü, kamuoyuna adalet ve uzmanlık temelinde güven vererek ve halkın güvenini artırarak ve güçlendirerek anayasal meşruiyet temelinde yerine getirir²⁵¹. Yargıda demokratik temsil şartının sağlanması yanında, hem toplumdaki her türlü farklı

²⁴⁹ RHEE, agm., s. 63.

²⁵⁰ İbid., s. 63-64.

²⁵¹ İbid., s. 64-65.

kesimlerin hak ve menfaatlerinin korunması, hem de yargıda çoğulculuğun sağlanması hususu önem arz etmektedir²⁵².

7. Genel Olarak Yargının Performansı

Yüksek Mahkeme altındaki mahkemelerde görev yapan hâkimlerin baş hâkim tarafından atanmaları sebebiyle baş hâkim, atamalarda kilit role sahip olduğu için, yargı bağımsızlığının sağlanmasında önemli işlev görmektedir. Bu atama sisteminin iki tür sonucu olabilir. (1) İdareden gelebilecek her türlü müdahalelere karşı savunma duvarı oluşturarak yasama-yürütme ilişkilerinde dengeleyici işlev görebilir. (2) Başkan'ın, baş hâkimliğe, yürütmedeki görevlilerin etkileşimine açık bir kişiyi ataması durumunda, yargı, yürütmeyi anayasal ve hukukî sınırlar içinde tutan değil, yaptıklarını meşrulaştıran, yasama-yürütme ilişkilerinde dengenin yürütme lehine bozulmasını sağlayan, iktidar muhalefet ilişkilerinde iktidar cenahını koruyarak muhaliflerin zarar görmesine sebep olan işlevler görebilir²⁵³.

Güney Kore'de, bazı kereler yargı bağımsızlığının zarar görmesine sebep olacak fiilî pratiklerin mevcut olduğu belirtilir. Bu ülkede, yargı bağımsızlığına yönelik potansiyel tehditlerin iki kaynağı mevcuttur: (1) baş hâkimin, alt mahkeme hâkimleri üzerindeki atama ve terfi etme gücü, (2) hâkimler için on yıllık görev süresi sonunda yeniden atama işlemi yapılırken kişisel bağların ve sadakatlerin değerlendirmelere esas alınması kültürü²⁵⁴.

Güney Kore'de Yüksek Mahkeme altındaki mahkemelerde 10 yıllık süreyle atanan hâkimler, hem yeniden atanabilmeleri, hem de istedikleri yerlere atanabilmeleri maksadıyla, baş hâkim üzerinde her türlü yollarla etkileme ve onun beğenisini kazanma faaliyetlerine girişebilmektedirler. Atanmak ya da terfi ettirmek istenmediği kanaatinde olan hâkimlerin genellikle istifa ederek avukat oldukları belirtilmektedir. Baş hâkimle aynı eğilimde olmayan hâkimlerin, ya 10 yıllık görev süresinin bitiminden sonra atanmalarının yenilenmediği ya da bunlardan

²⁵² İbid., s. 64.

²⁵³ CHOI, agm., s. 59.

²⁵⁴ İbid., s. 64.

bazılarının, baş hâkim'den farklı eğilimlerini sürdürebilmek için istifa ettikleri görülmüştür²⁵⁵. Bu ortamda, bazı hâkimlerin, yargı bağımsızlığı ile bağdaştırılması zor olan gerekçelerle ve kendi istekleri dikkate alınmaksızın, atma, terfi veya atama işlemlerinin yenilenmesi konularında çeşitli “dezavantajlı” muamelelere maruz kaldıkları görülmüştür²⁵⁶.

Güney Kore’de yargı bağımsızlığını önemli ölçüde etkileyen en önemli faktörlerin, anayasal ve kanunî düzenlemelerden ve kurumsal yapıdan çok, siyasî, toplumsal ve kültürel temelli olduğu üzerinde vurgulama yapılmıştır²⁵⁷. Kore kültüründe, yargının tarafsızlığını etkileyen kültürel ve toplumsal etkenlerin başında “*kişisel bağlar ve sadakatler*” gelmektedir. Bu tür etkileşimler iki şekilde olmaktadır. (1) Hâkimliğe ilk atama, terfi ve yeniden atama işlemleri aşamasında, (2) yargısal faaliyetlerin yerine getirilmesi aşamasında. Hâkimler, gerek ilk atanmalarında, gerek 10 yıllık görev süresinin sonunda yeniden atanmalarında, gerek atama yerlerinin belirlenmesinde, gerekse terfi işlemlerinde, çeşitli etkileşim kanallarıyla, baş hâkim ile iletişim ve etkileşim içerisini girerek, burada sözü edilen işlemlerde haklı olsun ya da olmasın, netice elde etmeye çabalamaktadırlar. Bir hâkim, bir yakınının ya da arkadaşının belli bir şekilde karar vermesini istediğinde, rahatlıkla onların etkisinde kalabilmektedir²⁵⁸.

Hâkimler tarafından, yargı görevinin yerine getirilmesinde, yargı mesleği etiği ve görev duygusu yerine, kişisel bağların etkililiği konusunda Konfüçyüs kültürünün etkili olduğu belirtilir. Konfüçyüs kültürünün iki veçhesi vardır. (1) Kişisel bağlara ve sadakatlere değer verilmesi, (2) hâkimleri kanunlara sıkı bir şekilde bağlı kalmaları. Her ne kadar bu kültürde, hâkimlerin kanunlara sıkı bir şekilde bağlı kalınması nasihat edilmekte ise de, fiilî pratikte, kişisel bağlara sadakatin, kanunlara bağlılığa baskın olduğu belirtilir. Yalnızca Batı resmi hukukundaki malumatlar ve

²⁵⁵ İbid., s. 60.

²⁵⁶ İbid., s. 61.

²⁵⁷ İbid., s. 58.

²⁵⁸ İbid., s. 61.

Amerikan etik kurallarına ve mesleki ahlak kurallarına ilişkin düzenlemeler, Asya kültürü ortamındaki sorunları çözmeye kifayet etmiyor²⁵⁹.

Güney Kore'de yargı ile alakalı iki tür değerlendirme mevcuttur. *Birincisi*, yargıda yaşanan sorunların temelinde siyasî etkileşimlerin ve siyasîlere yönelik korumacı yargısal uygulamaların bulunduğu yönündedir. Kamuoyunun en çok dikkatini çeken davalar arasında, seçimlerde usulsüzlükler ve rüşvetle beslenen siyasi finansmanlar yer almaktadır. Seçim usulsüzlüğüne, rüşvet ve siyasî finansmana ilişkin kanunî hükümleri ihlal ettikleri yönünde haklarında şüphe bulunan çok sayıda kişiden sadece az sayıda siyasetçinin, seçim veya finansman usulsüzlükleriyle Cumhuriyet Savcıları tarafından suçlanıyor, suçlananların sadece bir kısmı hafif cezalarla cezalandırılıyor, geri kalanların genellikle berat ettirilerek iktidardaki veya muhalefetteki partilerin üyesi olarak faaliyetlerini sürdürüyor olmaları, ciddi manada yargısal sorunlara yol açmaktadır²⁶⁰. Benzer durum, diğer ceza davaları için de söz konusu olmaktadır. Bu vesileyle, yargı teşkilatının, bu tür davalarda yargı mercilerine yönelik kamusal beklentilere yeterince cevap verememesi hayal kırıklığına sebep olmaktadır²⁶¹.

İkincisi, yargıya ilişkin getirilen eleştirilere rağmen, olumlu yönde uygulamalar da mevcuttur. Esasen yukarıdaki eleştirilerin istisnasız bir şekilde haklı olduğunu söylemenin, Güney Kore'deki bazı gerçekliklerle bağdaşırılığı yoktur. Yargı üzerinde başta Başkan olmak üzere yürütmenin ve siyasîlerin mutlak etkinliğinin olması halinde, yargı mercilerinin Başkan ve yakınlarını yargılayabilmesi ve görevden alabilmesi pek mümkün ve muhtemel görünmemektedir. Oysa 1987 Anayasası'nın yürürlüğe girmesinden sonra seçilen 6 Başkan arasından üçü yolsuzluk ve gücün kötüye kullanılması sebebiyle cezaî takibata uğramış, diğer üç Başkan, yakın aile üyeleri hakkında, çeşitli yollarla nüfuzlarını kötüye kullandıkları gerekçesiyle suç duyurusunda bulunulmasını takiben yargılanarak mahkûm

²⁵⁹ İbid., s. 65.

²⁶⁰ İbid., s. 57.

²⁶¹ İbid., s. 57-58.

edilmiştir²⁶². 2017 yılının başlarında başkan Park Geun-hye, impeachment kapsamında AYM tarafından iktidarın kötüye kullanılması ve başkanlık görevlerinin ihmal edilmesi sebebiyle mahkûm edilerek görevden alındı. Ayrıca, Seul ceza mahkemesinde çeşitli suçlardan yargılanarak mahkûm edilmiştir²⁶³. Bütün bunlar birlikte değerlendirildiğinde, yargının bazı aksamalara rağmen hiç de kötü imtihan vermediği söylenebilir.

D. Kuvvetler Arası İlişkilerin Değerlendirilmesi

Güney Kore’de yasama ve yürütme ilişkilerine ilişkin iki tür değerlendirmenin mevcut olduğu görülmektedir. *Birinci* değerlendirmeye göre, yasama-yürütme ilişkilerinde denge yürütme lehine bozulmaktadır. Mevcut sistemi eleştirenlere göre, hükümet sistemi bağlamında temel sorun, Anayasa’da güçlü yetkilerle mücehhez olan yürütmeyi kontrol edebilecek ve dengeleyebilecek kurumsal mekanizmaların mevcut olmaması, bu sebeple yetki ve gücün yasama ve yürütme arasında dengeli bir şekilde bölünmüş olmamasıdır²⁶⁴.

İkinci tür değerlendirmeye göre, Anayasa’daki yasama-yürütme ilişkilerine ilişkin hükümler yorumlamaya müsait soyut hükümlerdir. Dolayısıyla bu durum, Başkan’ın gücünün kısıtlanmasına ve anayasal kurumlar arasında dengenin sağlanmasına izin vermektedir. Mesela eski Başkan Roh Moo-hyun’un yaptığı gibi, Başkan, yürütme gücünü, Millet Meclisi’nin onayına tabi olarak atamış olduğu başbakanla paylaşmayı veya Millet Meclisi üyeleriyle görüşmeler yaparak onlarla uzlaşa sağladıktan sonra kararlar vermeyi seçebilir²⁶⁵. Bu da, Başkan’ın yetkilerinin fiilî pratikler itibarıyla sınırlanması neticesini ortaya çıkarabilir.

1987 Anayasası’na göre, Başkan’ın yetkilerinin, önceki Anayasa’lara kıyasla oldukça kısıtlandığı söylenebilir. Fakat bütün bunlara rağmen, uygulamada Başkan’ların fiilen kullandıkları yetkilerle yasamaya karşı çoğu kereler baskın hale geldiklerine, bu belirleme ile uyumlu olarak, çoğu zaman Başkan’ların, anayasal yetki

²⁶² HAHM, *The Allure of Semi-Presidentialism in Korea*, s. 3.

²⁶³ South Korea: Former President Park Geun-hye Sentenced to 24 Years in Jail; TAEHO, agm.

²⁶⁴ KİM, *Reforming South Korea’s ‘Imperial Presidency’*, s. 1-2.

²⁶⁵ *Ibid.*, s. 2.

ve ayrıcalıklarını, ülkeyi yönetmek için mümkün olduğunca az kısıtlanmasına razı olarak kullandıklarına şahit olunmuştur²⁶⁶. Bu bağlamda, yasama-yürütme-yargı ilişkilerinde dengenin yürütme lehine bozulmasına sebep olan anayasal düzenleme ve uygulamalar şu şekilde sıralanmıştır: (1) Başkan'lar, kendi eğiliminde olan partiler üzerindeki fiilî otoriteleri vasıtasıyla, Meclis üzerinde tam kontrolü sağlama yoluna gidebilmektedirler. (2) Yargıda görev yapan yüksek Mahkeme hâkimlerinin Başkan tarafından, diğer mahkemelerde görev yapan hâkimlerin Başkan ve Millet Meclisi'nin ortak iradesiyle atanan Yüksek Mahkeme baş hâkimi tarafından atanıyor olması sebebiyle yargıda tarafsızlık kaybolmakta ya da büyük ölçüde zayıflamaktadır. (3) Denetim ve kontrolü sağlayacak kurumlar mevcudiyetlerini başkana borçlu oldukları için, denetim ve kontrolü sağlayacak kurumlar düzgün ve etkin bir şekilde işlev görememektedir²⁶⁷.

Güney Kore'de başkan'ın kuvvetler arası ilişkilerdeki baskın rolünün sorgulanmasının bir sebebi de, bazı Başkan'ların bu baskın rolleri ile birlikte, bazı Anayasa ve kanun dışı işlere yönelmeleri, bu sebeple yargılanıp sorgulanmaları ve bir kısmının bu sebeple görevlerine son verilmesidir. Bütün bu pratik olguların geri planında, mevcut hükümet sistemi içerisinde, Başkan'ın yetkilerinin sınırlandırılmamış olmasının ve pek çok konuda kimseye karşı sorumlu olmadan çok fazla güç kullanabilmesinin olduğu ifade edilmiştir²⁶⁸.

III. Hükümet Sistemi Değişikliği Tartışmaları

Güney Kore'de ilk kurucu Anayasanın (1948) kabulünden itibaren sürekli hükümet sistemi tartışmaları yaşanmıştır. Demokrasiye geçişin sağlandığı 1987 Anayasası'nın kabulünden sonra da hükümet sistemine dair tartışmalar bitmemiştir. Bu tartışmaların odağında, 1987 Anayasası'nda, geçmiş yıllara kıyasla yürütmenin yetkilerinde önemli kısıntılara gidilmesine rağmen, yürütmenin, sistem içerisinde

²⁶⁶ İbid., s. 2.

²⁶⁷ İbid., s. 1-2.

²⁶⁸ HAHM, The Allure of Semi-Presidentialism in Korea, s. 3.

baskın halini korumasını sağlayan güçlü yetkilere sahip olması yer almaktadır²⁶⁹. Bazıları, 1987 sonrası dönemde, yaşanan siyasî istikrarsızlıkların ve yolsuzlukların başkanlık sisteminin bu kurumsal yapısı yüzünden gerçekleştiğini ileri sürmüşlerdir²⁷⁰. Başkanlık sistemi bağlamında yaşanan bu tür sorunların kaynağını teşkil ettiği düşünülen mevcut kurumsal yapı sebebiyle, Güney Kore’de son yıllarda, başkanlık sistemin alternatif hükümet sistemi olarak, yarı-başkanlık sistemi fikri üzerinde politikacılar ve yorumcular arasında çekişme olduğu görülmektedir²⁷¹.

Son yıllarda hükümet sistemi bağlamında tartışma konusu olan hususlardan biri, Başkan’ın görev süresi ve en fazla kaç defa seçilebileceğine ilişkin anayasal hükümlerdir. Mevcut Anayasa’daki “sadece bir dönem Başkan seçilebilme” kuralı, bir kişinin sürekli şekilde Başkan seçilmesine mani olduğu için, Anayasa’nın kabul edildiği yıllarda, demokratikleşme yönünde işlev görmesi yönünden önemli görülüyordu. Son yıllarda ise bu kural, Başkan’ın, halktan gelecek talep ve tepkilere karşı kayıtsız kalmasına sebep olduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir²⁷². Bu eleştirileri bertaraf etmenin yolu olarak, Başkanlık görev süresinin bir yıl kısaltılması ve bir kişinin en fazla iki kez seçilebilmesi kuralının kabul edilmesi görülmektedir. Yeni düzenleme ile başkanın, halkın taleplerine ve tepkilerine karşı daha duyarlı ve halka karşı hesap verebilir hale getirilmesi amaçlanmıştır²⁷³.

Mevcut hükümet sistemine yönelik bu eleştiriler yapılmakla birlikte, hükümet sistemine yönelik revizyonun mahiyeti ve muhtevası konusunda iki eğilim ortaya çıkmıştır. *Birincisi*, mevcut başkanlık sisteminin kısmen revize edilerek sürdürülmesini savunanlar, *ikincisi*, yarı-başkanlık sisteminin getirilmesini savunanlar.

²⁶⁹ HAHM & HEO, South Korea: Park Geun-hye’s Leadership and South Korean Democracy, s. 9.

²⁷⁰ HAHM, The Allure of Semi-Presidentialism in Korea, s. 2.

²⁷¹ İbid., s. 3.

²⁷² İbid., s. 4-5; Chaihark HAHM, “Symposium: Reflections on South Korea’s Constitutional Future”, (June 22, 2018), <https://blog-iacl-aidc.org/blog/2018/6/22/symposium-reflections-on-south-koreas-constitutional-future>, (ET: 07.07.2019).

²⁷³ KIM, Reforming South Korea’s “Imperial Presidency”, s. 2.

Birinci eğilime göre, Anayasa'da öngörülen başkanlık sistemi, kısmî bir revizyona tabi tutularak korunmalıdır. Mevcut hükümet sisteminin revize edilmesinin temel konusunu, kuvvetlerin adem-i merkeziyetçi olması oluşturmaktadır. Maksat, başkanlıkta ve merkezi hükümette temerküz eden güçlü yetkilerin kısmen de olsa bölünerek zayıflatılmasıdır²⁷⁴. Bu eğilim sahiplerine göre, önemli kontrol ve dengeleri sağlayacak düzenlemeler yapılarak mevcut başkanlık sistemi muhafaza edilmelidir²⁷⁵. Bu revizyonların, bağımsız ve yetkin olan organlar yoluyla, başkanın yetkilerinin kısmen zayıflatılarak, asıl olması gereken kıvama gelmesini sağlayıcı yönde işlevler göreceği öngörülmüştür²⁷⁶.

Diğer eğilime göre, yarı-başkanlık sistemi benimsenmelidir. Bu sistem kapsamında idarî işlevler ve yeterlilikler, halk tarafından seçilen Başkan ve Millet Meclisi tarafından seçilen Başbakan arasında bölünmelidir. Bu önerinin sebebi, böyle bir sistemin, yürütmeyi yasama konusunda daha sorumlu hale getirmesidir²⁷⁷. İkinci eğilim taraftarlarına göre, yarı-başkanlık sistemi, genellikle bir bütün olarak hükümetin, artan toplumsal tepkilere karşı daha duyarlı olmasını ve hesap verebilir hale gelmesini mümkün hale getirecektir. Halk tarafından seçilen bir Başkan, şüphesiz halkın taleplerini dikkate almaya çalışacaktır. Ancak mevcut Anayasayla garanti edilen sabit görev süresi (5 yıl) göz önüne alındığında, bu durum, Başkan'ın halkın arzularını yakından takip etmesi için daha az teşvik edicidir. Buna karşılık, yarı-başkanlık sistemi kapsamında, genel seçimler yoluyla Yasama Meclisi içinden çıkan bir Kabine, seçmenlerin isteklerine daha duyarlı olacaktır. Farklı yollardan oluşmuş olsalar da, demokratik meşruiyete sahip iki ofise sahip olmak, halkın görevini üstlenmeye çalışmak açısından sağlıklı bir rekabeti teşvik edecektir²⁷⁸. Başkanlık sisteminde, her karar nihayetinde her konuda uzman olamayacak bir kişi tarafından verilmektedir. Buna karşın, yarı-başkanlık modelinde, farklı alanlarda

²⁷⁴ İbid., s. 2.

²⁷⁵ HAHM, The Allure of Semi-Presidentialism in Korea, s. 4-5.

²⁷⁶ KIM, Reforming South Korea's "Imperial Presidency", s. 2.

²⁷⁷ İbid., s. 2.

²⁷⁸ HAHM, The Allure of Semi-Presidentialism in Korea, s. 3.

uzmanlığı olan birden fazla aktör arasında işbirliği ve müzakereyi teşvik eden bir yönetim çerçevesinin sağlanması ihtimali daha yüksektir²⁷⁹.

Yarı-başkanlık sisteminin, bazı mahzurlarından da bahsedilmektedir. Buna göre, yarı-başkanlık sisteminin kabulü, başkanlık sistemi geleneğinin uzun süredir uygulanmasından sonra, siyasî sistemin altyapısının baştan ayağa yenilenmesi uzun bir zamanı ve ağır maliyetleri beraberinde getireceği için, bu önerinin sorunsuz şekilde hayata geçirilmesi zor olabilir²⁸⁰. Yarı-başkanlık sistemine yönelik bir diğer eleştiri de, Cumhurbaşkanı ile başbakan arasındaki yetki ve sorumluluk dağılımı sebebiyle, özellikle birçok çağdaş sorunun kesiştiği yerlerde karışıklığa veya çatışmalara sebep olabilecek potansiyele sahip olmasıdır²⁸¹. Güney Kore’de, hükümet sistemine ilişkin revizyonlar kapsamında, Fransa’da tatbik edilen yarı-başkanlık sistemi ve uygulamalarında karşılaşılan “kohabitasyon”²⁸² dönemlerinde yaşanan tecrübeler de sıklıkla referans noktası olarak tartışılmıştır. Bu tartışmalarda, Fransızların kohabitasyon dönemlerinde hoşgörü ve uzlaşmaya prim veren siyasî kültürleri nedeniyle çıkmaza girmekten kaçındıklarına işaret ediliyor. Başkanlık sisteminin revize edilmesini yeterli görenler, Güney Kore’de kohabitasyon dönemlerinde Fransa’dakine benzer bir uygulamanın yaşanmasını sağlayacak karşılıklı saygı temelli demokratik siyasî kültürün kök salmadığını belirtiyorlar. Bu iddia sahipleri, bu sebeple, yarı-başkanlık hükümeti yönünde anayasa değişikliğinin, Cumhurbaşkanı ve Başbakan’ın farklı siyasî partilere mensup olmaları durumunda, hükümetteki baskı ve durgunluğu ortadan kaldırmayacağını iddia ediyorlar²⁸³.

1987 Anayasası’nda öngörülen hükümet sistemine yönelik memnuniyetsizlikler sebebiyle gündeme taşınan anayasa değişikliği önerileri, sadece

²⁷⁹ İbid., s. 3-4.

²⁸⁰ KIM, Reforming South Korea’s “Imperial Presidency”, s. 2.

²⁸¹ İbid., s. 2.

²⁸² Kohabitasyon, güçlü yetkilere sahip olan ve halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanı ile demokratik temsil yeteneği olan Başbakan’ın farklı siyasî eğilimde (farklı siyasî partiye mensup) olması durumudur. Doğan KILIÇ, “Türkiye’de Bitmeyen Tartışma: Hükümet Sistemi Üzerine Değerlendirmeler”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi D.*, C. XX, S. 1, Y. 2016, s. 497.

²⁸³ Bu konuya ilişkin tartışmalar için bkz.: HAHM, The Allure of Semi-Presidentialism in Korea, s. 4.

doktrindeki hükümet sistemi tartışmaları bağlamında geliştirilen önerilerle sınırlı kalmadı; bu konuda muhtelif kereler Anayasa değişikliği teşebbüsleri yapıldı.

Güçlü Başkan'ların gücünün sınırlandırılması yönünde geniş kesimlerden gelen talepler sonrasında, Başkan Kim Dae-jung (1998-2003), seçim kampanyalarında başkanlık sistemini parlamenter sisteme değiştirme sözü verdi ve daha sonra konuyla ilgili komisyonlar kuruldu. Fakat ülkede hangi sistemin benimseneceği konusunda bir fikir birliği mevcut olmadığı ve Başkan'lar, yetkilerinde kısıntıya gidilmesi konusunda isteksiz olma eğiliminde oldukları için, hükümet sistemi değişikliğini sağlayacak bir Anayasa değişikliği yapılamadı²⁸⁴.

Benzer gelişmeler 2009 yılından sonra da devam etti. 2009 yılını takip eden dönemde, Millet Meclisi'nde oluşturulan iki farklı "anayasa değişikliği danışma komisyonu" tarafından yarı-başkanlık sistemine dayanan anayasa değişikliği taslağı hazırlandı. Bazı sivil toplum gruplarından da, "başkanlığı zayıflatma ve Yasama Meclisi'nin yetki ve sorumluluğunu destekleme" yönünde bazı Anayasa değişikliği önerileri geldi ise de²⁸⁵, yasama Meclisinde bu yöndeki kamuoyuna yönelik taleplere olumlu cevap verilmemesi neticesinde, bu çabalar da akim kaldı.

Hükümet sistemi değişikliğini öngören anayasa değişikliğine ilişkin talepler, eski Başkan Park Geun-hye'nin görevden alınmasının ardından yeni bir boyuta ulaştı. Park Geun-hye'nin görevden alınmasından sonraki dönemde yapılan başkanlık seçimlerinde, beş büyük Başkan adayının tümü, seçtikleri takdirde, hükümet sistemini de etkileyecek şekilde Anayasa'da değişiklik yapacaklarına dair söz verdiler. Bunlardan sadece birisi yarı-başkanlık sistemine geçilmesi önerisini özel olarak savundu ve bu aday seçimlerde üçüncü oldu²⁸⁶. Mevcut Başkan Moon Jae-in, 1987'den bu yana ilk kez 26.03.2018 tarihinde Anayasa değişikliğine ilişkin önerinin yasama organı tarafından kabul edilmesinin sağlanması yönünde çabalar sarf etti. Hükümet sisteminin yapısına ilişkin değişiklikleri de ihtiva eden Anayasa revizyonu önerisinde, yürütmeye yönelik kontrollerin ve dengelerin sağlanmasının

²⁸⁴ KİM, Reforming South Korea's 'Imperial Presidency', s. 2.

²⁸⁵ HAHM, The Allure of Semi-Presidentialism in Korea, s. 3.

²⁸⁶ Ibid., s. 4-5.

kolaylaştırılması, Başkan'ın yetkilerinin azaltılmasına ilave olarak, yasama organına daha fazla kontrol gücünün verilmesi yoluyla Başkan'ın yasama tarafından dengelenmesi sağlanarak, mevcut başkanlık sisteminin revize edilerek korunması amaçlanıyordu²⁸⁷.

Muhalefet partileri, Moon tarafından getirilen bu değişik önerisiyle şekillenecek anayasal yapılanmanın, Başkan'ın dizginlenemez bir güce sahip olduğu "emperyal başkanlık" sistemi ile başa çıkabilmek için yeterli olmadığını savunmuşlardır. Muhalefet partileri, Başkan Moon'un önerisine alternatif olarak, yürütme organı içinde bir güç ayrımının yapılmasını önerdiler. Bu öneriye göre, Millet Meclisi tarafından seçilen Başbakanı bağımsız yürütme yetkileri verilmeli, halk tarafından seçilen Başkan, dışişleri, millî güvenlik ve Güney-Kuzey Kore'nin yeniden birleştirilmesi alanlarında özel olarak belirlenmiş yürütme yetkileri ile mücehhez kılınmalıdır²⁸⁸. Başkan Moon ve yardımcıları, muhalefet tarafından getirilen bu alternatif önerileri açıkça reddettiler. Onlara göre, muhalifler tarafından önerilen düalist yürütme sistemi, kararsız ve verimsiz bir yürütmeye yol açabilir ve milletin çoğunluğunun tutarlı bir şekilde itiraz ettiği sahte bir parlamenter sistem olarak ortaya çıkarabilir²⁸⁹.

IV. Güney Kore'de Demokrasi ve Hürriyetler

Güney Kore'de demokrasiye 1948 Anayasası'yla geçildi. Fakat bu Anayasa'nın uygulanmaya başlamasından sonra çok fazla süre geçmeden Başkan'lar otoriter uygulamalara yöneldiler. Bazı kereler askerî darbeler oldu. Muhtelif kereler Anayasa değişikliği yapıldığı halde, fiili uygulamada otoriter uygulamalardan uzaklaşılması bir türlü mümkün olmadı. Başkan'ın yasama karşısındaki demokratik teori ile uyumlu olmayan otoriter güçlü olma pozisyonu nispeten 1990'lı yıllara kadar sürdü²⁹⁰. 1987 yılında yapılan Anayasa ile yeniden demokrasiye geçildi. Mayıs 1988'de

²⁸⁷ HAHM, Symposium: Reflections on South Korea's Constitutional Future.

²⁸⁸ İbid..

²⁸⁹ İbid..

²⁹⁰ LIM, agm., s. 240-241.

13. Meclis'in seçilerek göreve başlamasıyla birlikte, Kore'de demokratikleşme yönünde yeni bir aşamaya gelindi. Güney Kore tarihinde ilk defa bu seçimlerde Başkan'ın partisi, Millet Meclisi'nde sandalyelerin çoğunluğunu kazanamadı. Bu, Güney Kore'de, iktidarın hür ve serbest seçimler yoluyla yasama meclisinde çoğunluğun muhalefete geçmesi neticesini ortaya çıkarması sebebiyle, demokratikleşme açısından önemli bir aşamayı teşkil etmektedir²⁹¹.

1987 Anayasasının kabulünden sonra Roh'un Başkan seçilmesini müteakiben, eski rejimi en üst konumda temsil eden askerî kuvvetler hızla demokratik sisteme entegre edildi²⁹². Şubat 1993'te Başkan Kim Young-sam'ın göreve başlamasının ardından, sarf edilen ciddi çabalar neticesinde demokratikleşmenin ilk aşaması olan demokrasiye geçiş tamamlanarak demokratik konsolidasyon süreci başlatılmış oldu²⁹³. Başkan Kim, her şeyden önce, askerî kurum ve millî güvenlik kurumu üzerindeki sivil kontrolün üstünlüğünü yeniden kurmayı başardı²⁹⁴. Kim, göreve başladıktan hemen sonra, hem askerî, hem de bir millî güvenlik aygıtı olarak görev yapan askerî subayların politika ile olan irtibatlarını kesmek için kararlı eylemler yaptı²⁹⁵. Ordu iktidardan uzaklaştırılarak sivil egemenlik tam anlamıyla restore edildi ve prosedürel demokrasinin asgarî kurumsal yapısı kuruldu²⁹⁶. Anayasal ve kanunî reformlar yoluyla, siyasileşmiş askerî generaller ordudan tasfiye edilerek ve askerî kuruluşlar içindeki "gizli cuntacı amaçlar taşıyan topluluk"lar dağıtılarak askerî bürokrasi üzerinde sivil kontrol sağlam bir şekilde sağlanmış oldu²⁹⁷. Kim, iki eski Başkan olan eski General Chun ve Roh'un, yolsuzluk, askerî isyan, 1979 darbesini gerçekleştirme ihaneti ve Kwangju ayaklanması sırasında sivillerin katledilmesi suçlamalarıyla yargılanmalarını sağladı. Bu tür önlem ve

²⁹¹ İbid., s. 243-244.

²⁹² CROISSANT, agm., s. 242.

²⁹³ JUNG, agm., s. 35, 37-38.

²⁹⁴ SHIN & PARK, agm., s. 6-7.

²⁹⁵ JUNG, agm., s. 38.

²⁹⁶ SHIN & PARK, agm., s. 8-9.

²⁹⁷ İbid., s. 8.

eylemler Güney Kore'nin otoriter geçmişinden kurtarılması konusunda yardımcı oldu²⁹⁸.

Muhalefet cenahında yer alan Lee Myung Bak'ın 2007 yılında yapılan başkanlık seçimlerini kazanmasıyla birlikte, 1987'de demokrasiye geçişten bu yana başkanlık ikinci kez muhalefete geçti. Muhalefetin bu zaferi 9 Nisan 2008 Millet Meclisi seçimleri ile tamamlandı ve muhafazakârlar bu şekilde tekrardan iktidara gelmiş oldular²⁹⁹.

Demokratik siyasî zeminde, solcu ve ilerici olarak bilinen kesimler, demokratik sistem içinde kalarak başarılı bir katılım gerçekleştirdiler, ideolojik spektrumu genişleterek onu daha esnek, açık ve liberal hale getirdiler. Bu dönemde, daha önceleri radikal olarak görülen kesimlerin de demokratik usullerle iktidara gelebilmeleri, bu yolla iktidarın demokratik seçimlerle el değiştirmesi sağlandı. Büyük iç ve dış şoklara rağmen, demokrasiden vazgeçilmemesi, bu şokların başarılı bir şekilde üstesinden gelinmesi neticesinde demokratik sistem konsolide hale geldi³⁰⁰. Kim Dae Jung hükümeti (1998-2003), döneminde yapılan reformlarla, Güney Kore'de siyasî sistem, "seçim demokrasi"sinin ötesine geçirildi ve bu şekilde demokratik konsolidasyona yol açan yeni bir sürece girildi³⁰¹.

Güney Kore, Asya'da, siyasî iktidarı muhalefet partisine barış içinde aktaran ilk yeni demokrasi oldu. Batı medyasında ve bilimsel topluluklarda, bu nedenle, Kore'nin, dünyada ortaya çıkmakta olan post-otoriter ülkeler için muhtemel bir demokratikleşme modeli olarak giderek daha fazla bahsedildiği belirtiliyor³⁰².

Güney Kore'de, demokratikleşmenin, oldukça iyimser bir aşamaya geldiği, bazı uluslararası kuruluşların bulguları ve bu tespitleri ile de teyit edilmektedir. The Economist Intelligence Unit's'in Demokrasi Index'ine göre, Güney Kore, 10 puan

²⁹⁸ JUNG, agm., s. 38.

²⁹⁹ CHAIBONG, agm., s. 128-129.

³⁰⁰ İbid., s. 129.

³⁰¹ SHIN & PARK, agm., s. 6-7.

³⁰² İbid., s. 9.

üzerinden³⁰³ 2006 (7.88), 2015 (7.97), 2016 (7.92) puanlarla kusurlu demokrasi, 2008 (8.01), 2010 (8.11), 2011 (8.06), 2012 (8.13), 2013 (8.06), 2014 (8.06), 2017 (8.00), 2018 (8.00) puan alarak tam demokrasiler kategorisinde yer almıştır³⁰⁴.

SONUÇ

Güney Kore'de 1948 yılından itibaren (1960 Anayasası dönemindeki 9 aylık parlamenter sistem uygulaması istisna) başkanlık sistemi uygulanmaktadır. Fakat 1960-1987 yılları arasındaki uygulamaların, ya askerî yönetimler, ya da askerî olmayan otoriter rejimler şeklinde gerçekleştiği görülmektedir. 1948-1987 yılları arasında 4 Cumhuriyet Anayasası (1960, 1961, 1972 ve 1980) yapıldığı, her bir Anayasa yapımında hükümet sistemine yönelik kısmî revizyonlar yapıldığı halde, bir türlü demokratik başkanlık sistemine geçilememiştir. 1987 öncesi uygulamaların, Latin Amerika ülkelerindeki uygulamalara benzerlik teşkil ettiği görülmüştür. Bu yıllardaki otoriter rejimlerin, anayasal temelleri olduğu kadar, fiilî pratikler ve demokrasi kültürünün zayıf olması yönü de mevcuttur. Kısa süreli parlamenter sistem tecrübesi hariç tutulacak olursa, bu ülkede, bazı çevrelere göre, uygulanan otoriter rejimlerin müsebbibi olarak başkanlık rejiminin görüldüğüne şahit olunmaktadır.

1987 yılında, toplumdan gelen otoriter uygulamalara yönelik tepkiler ve demokratik rejime yönelik yoğun ve yaygın talepler üzerine, Altıncı Cumhuriyet Anayasası, Millet Meclisinde oybirliği ile referandumda da %93 çoğunlukla kabul edilmiştir. Yeni Anayasa'da da başkanlık sistemi, kısmi revizyonlarla sürdürülmüştür. Otoriterizmin kaynağı olarak görülen başkanın güçlü yetkilere sahip olması ve bu yetkilerin kullanılmasının etkili bir şekilde denetlenememesi, Başkan'ların çoğunun yolsuzluklara karışmış olmaları, 1987 Anayasası döneminde de, sürekli Anayasa revizyonunu gündeme getirmiştir. Fakat revizyonun kapsamı ve muhtevası

³⁰³ 0-4 puan aralığı otoriter rejim (Authoritarian regime), 4-6 arası Hybrid (melez) rejim (Hybrid regime), 6-8 arası kusurlu demokrasi (Flawed democracy), 8-10 arası tam demokrasi (Full democracy). "The Retreat of Global Democracy Stopped in 2018", *The Economist*, (January 8th 2019), <https://www.economist.com/graphic-detail/2019/01/08/the-retreat-of-global-democracy-stopped-in-2018>, (ET: 15.06.2019).

³⁰⁴ İbid.

konusunda iktidar partileri ile muhalefet arasında uzlaşa sağlanamamıştır. İktidar çevreleri, kısmî revizyonla başkanlık sisteminin sürdürülmesi taraftarı oldukları halde, muhalif çevreler, bu öneriyi Güney Kore'deki sorunlar için yeterli görmedikleri için, yarı-başkanlık sistemini önermişlerdir.

Esasen 1987 Anayasası'nın, çoğu Başkan'ların yolsuzluklarının ve dizginsizliğinin kaynağını teşkil ettiği tüm partiler tarafından paylaşıldığı için, Başkan adayları hükümet sistemini de etkileyen Anayasa değişiklikleri vaadinde bulunmuşlar, bazı başkanlar, Anayasa değişikliği için somut adımlar atmışlardır. Fakat, 1987 yılında, Altıncı Cumhuriyet Anayasası'nın muhtevası üzerindeki iktidar-muhalefet uzlaşısı, yeni revizyon önerileri konusunda sağlanabilmiş değildir. Bu uzlaşa sağlanamadığı müddetçe yeni bir Anayasa revizyonunun yapılması pek muhtemel görünmemektedir.

Her ne kadar, 1987 yılında kabul edilen Altıncı Cumhuriyet Anayasası'nın ilk yıllarında demokratik uygulamalar bağlamında bazı sorunlar yaşanmış ise de, zamanla bu ülkede demokratik konsolidasyon yönünde önemli ilerlemelerin kaydedildiğine şahit olunmuştur. Demokrasi ve yargı kültürünün kökleştiği ölçüde, hem hukuk devleti, hem de demokratik başkanlık sisteminin işlerliği ve istikrarı konusunda sorunların zamanla minimize olabileceği söylenebilir.

KAYNAKÇA

ABEBE, Adam & ARBAN, Erika & DALY, Tom Gerald, "Symposium: Editors' Introduction: South Korea at a Crossroads Reflecting on Constitutional Change", *IACL-AIDC BLOG*, (June 14, 2018), <https://blog-iacl-aidc.org/blog/2018/6/13/editors-introduction-south-korea-at-a-crossroads-reflecting-on-constitutional-change-77wn8>, (ET: 16.06.2019).

AYDOĞDU, Yasin, "Güney Kore'de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler", *Türkiye Adalet Akademisi D.*, Y. 8, S. 31, Temmuz 2017.

AYDOĞDU, Yasin, *Seçim Sistemleri ve Türkiye*, Adalet y., Ankara, 2015.

BAE, Sun Kwang-, "South Korean Politics in Transition: Democratization, Elections, and the Voters", *Regime Change and Regime Maintenance in Asia and the Pacific*, (Department of Political and Social Change, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University), 1997, http://pacificinstitute.anu.edu.au/sites/default/files/resources-links/PSC_Regime_WP_20.pdf, (ET: 15.06.2019).

BAUMGARTNER, Frank & BROUARD, Sylvain & GROSSMAN, Emiliano & LAZARDEUX, Sébastien & MOODY, Jonathan, "Divided Government, Legislative Productivity, and Policy Change in the USA and France", *Governance*, Wiley, Vol. 26, Issue 4, Y. 2013, <https://hal-sciencespo.archives-ouvertes.fr/hal-01053724/document>, (ET: 07.07.2019).

"Briefing Report Sister City Donghae, South Korea", August 16, 2018, <https://www.cityoffederalway.com/sites/default/files/Documents/Department/ED/FINAL%20Briefing%20Report%20Donghae.pdf>, (ET.: 28.06.2019).

BUTCHER, Luke, "The Effectiveness of Early Voting – A Case Study of the Republic of Korea", *Draft Paper for the ECPR General Conference*, Oslo, Norway, 6-9 September 2017, <http://www.electoralmanagement.com/wp-content/uploads/2017/01/Luke-Butcher-The-Effectiveness-of-Early-Voting-A-Case-Study-of-the-Republic-of-Korea-ECPR-Conference.pdf>, (ET: 25.12.2016).

CAN, Osman, "Bir Başkanlık Sistemi Örneği Güney Kore", *Star Gzt.*, 16.05.2012.

CHAIBONG, Hahm, “South Korea’s Miraculous Democracy “, *Journal of Democracy*, Vol. 19, No. 3, July 2008, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/reprints/2008/RAND_RP1370.pdf , (ET: 13.06.2019).

CHEIBUB, José Antonio, “Minority Presidents, Deadlock Situations, and the Survival of Presidential Democracies”, <https://pdfs.semanticscholar.org/3e60/78d9159c50050d79babebf798df041aa59ca.pdf>, (ET: 01.08.2019).

CHEIBUB, Jose Antonio, *Presidentialism, Parliamentarism, and Democracy*, Cambridge University Press, Cambridge, 2007, http://fdjpkc.fudan.edu.cn/_upload/article/files/10/bd/dd6bb622400a8cccedde721a4568/8a90b72d-e5bf-477b-aad7-34154990497b.pdf, (ET: 21.05.2018).

CHOI, Dai-Kwon, “The Judicial Functions and Independence in Korea”, *LAWASIA Comparative Constitutional Law Standing Committee’s 4th Conference on Judicial Independence and the Rule of Law held in Bangkok, Thailand, on May 27th-29th*, 1999, <https://pdfs.semanticscholar.org/c46a/2426d4f6b57fe3219027444ebd633fd94142.pdf>, (ET: 11.07.2019).

“**Constitutional History of Republic of Korea**”, *IDEA Constitutionnet*, <http://constitutionnet.org/country/republic-korea>, (ET: 22.06.2019).

“**Constitution Of The Argentine Nation**”, http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=282508, (ET: 09.09.2017).

“**Court Organization Act**” (Amended December 27, 2007, Act No. 8794), <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/kr/kr028en.pdf>, (ET: 11.07.2019).

CROISSANT, Aurel, “Electoral Politics in South Korea”, *Electoral Politics in Southeast and East Asia*, (Edt: Aurel CROISSAN & Gabi BRUNS & Marei JOHN) Library of the Friedrich-Ebert-Stiftung, 2002, <https://library.fes.de/pdf-files/iez/01361008.pdf>, (ET: 12.06.2019).

“Democracy Around the Regions in 2017”, *The Economist Intelligence United Limited*, https://pages.eiu.com/rs/753-RIQ-438/images/Democracy_Index_2017.pdf, (ET: 11.11.2018).

DURMAZ, Taner, “Kore Cumhuriyeti Ülke Raporu-2016 ‘The Republic Of Korea Report’ I”, (10.01.2016), http://www.academia.edu/30193090/KORE_CUMHUR%C4%B0YET%C4%B0_RAPO_RU_-_2016_1_THE_REPUBLIC_OF_KOREA_REPORT_, (ET: 15.12.2017).

“Election Commission Act”, https://elaw.kri.re.kr/eng_mobile/viewer.do?hseq=37417&type=part&key=3, (ET: 08.07.2019).

ERDOĞAN, Mustafa, *Anayasal Demokrasi*, 12. B., Siyasal Kitabevi, Ankara, 2015.

ERDOĞAN, Mustafa, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Hukuk y., Ankara, 2017.

ERDOĞAN TOSUN, Gülgün & TOSUN, Tanju, *Başkanlık ve Yarı Başkanlık Sistemleri*, Alfa y., İstanbul, 1999.

EREN, Abdurrahman, “İtirazım Var Başkanlık Sistemine”, *Yeni Türkiye*, Y. 9, S. 51, Mart-Nisan 2013.

GINSBURG, Tom, “The Constitutional Court and the Judicialization of Korean Politics”, *New Court in Asia*, (Edt: HARDING, Andrew, et al.), Routledge, 2009, https://www.researchgate.net/publication/40716564_The_Constitutional_Court_and_the_Judicialization_of_Korean_Politics, (ET: 10.07.2019).

“Government Organization Act of South Korea”, https://en.wikisource.org/wiki/Government_Organization_Act_of_South_Korea, (ET: 30.06.2019).

GÖZLER, Kemal, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları*, Ekin y., Bursa, 2010.

“Güney Kore”, https://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCney_Kore, (ET: 25.12.2016).

“Güney Kore: Tarih ve Sistem”, <http://www.foreignpolicy.org.tr/arkaplan/ocak05/tr/aykon3.htm>, (ET: 25.12.2016).

“Güney Kore’nin Siyasî Görünümü”, <http://www.mfa.gov.tr/guney-kore-siyasi-gorunumu.tr.mfa>, (ET.: 25.12.2016).

HAHM, Chaihark, “*The Allure of Semi-Presidentialism in Korea*”, *From Big Bang To Incrementalism: Choices and Challenges in Constitution Building*, (Jointly organised by International IDEA and the Constitution Transformation Network Hosted by Department of Political Science, University of the Philippines Diliman) Manila, the Philippines, 3-4 October, 2017, https://law.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0010/2536534/Korea-Hahm.pdf, (ET. 13.06.2019).

HAHM, Chaihark, “Symposium: Reflections on South Korea’s Constitutional Future”, (June 22, 2018), <https://blog-iacl-aidc.org/blog/2018/6/22/symposium-reflections-on-south-koreas-constitutional-future>, (ET: 07.07.2019).

HAHM, Chaihark & KIM, Sung Ho, “To Make ‘We the People’: Constitutional Founding in Postwar Japan and South Korea”, *International Journal of Constitutional Law*, Vol. 8, Issue 4, October 2010, <https://academic.oup.com/icon/article/8/4/800/667104> (ET: 22.06.2019).

HAHM, Sung Deuk & HEO, Uk, “South Korea: Park Geun-hye’s Leadership and South Korean Democracy”, *Journal of Asian and African Studies*, August 2017, https://www.researchgate.net/publication/319048942_The_First_Female_President_in_South_Korea_Park_Geun-hye's_Leadership_and_South_Korean_Democracy, (ET: 15.06.2019).

HIX, Simon & JUN, Hae-Won, “Party Behaviour In The Parliamentary Arena The Case of the Korean National Assembly”, *Party Politics*, Vol. 15, No. 6, November 2009, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.512.2243&rep=rep1&type=pdf>, (ET: 04.07.2019).

“History”, *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/place/South-Korea/Economic-and-social-developments>, (ET: 16.06.2019).

“History”, *Supreme Court of Korea*,
<https://eng.scourt.go.kr/eng/judiciary/introduction.jsp>, (ET: 11.07.2019).

HONG, Wan Sik, “Electoral Systems and Constitutional Principles in Korea”,
<http://www.juridicas.unam.mx/wccl/ponencias/1/35.pdf> (E.T. 12.4.2016).

“Internet Appendix to ‘Political Uncertainty and Corporate Investment Cycles’”,
https://afajof.org/wp-content/uploads/files/supplements/IA-Political_Uncertainty_an.pdf, (ET: 29.06.2019).

“Introduction”, *Supreme Court of Korea*,
<https://eng.scourt.go.kr/eng/judiciary/introduction.jsp>, (ET: 11.07.2019).

“Investment Climate Statement”,
<https://2016.export.gov/southkorea/doingbusinessinkorea/investmentclimatestatement/index.asp>, (ET: 01.07.2019).

JUN, Hae Won & HIX, Simon, “The Meaning of Conflict in the Korean National Assembly”, *Political Science and Political Economy Working Paper*, No. 4/2006,
<http://www.lse.ac.uk/government/Assets/Documents/pdf/research-groups/pspe/working-papers/PSPE-WP4-06.pdf>, (ET: 04.07.2019).

JUNG, Young-Tae, “Democracy And Election After Democratization in South Korea”, *Identity, Culture and Politics*, Vol. 10, No. 2, 2009,
file:///C:/Users/Ak%C3%BC%C3%A7%C3%BCk/Downloads/Jung_Young-Tae.pdf,
(ET: 13.06.2019).

KALINOWSKI, Thomas & RHYU, Sang-young & CROISSANT, Aurel (Koordinator), *South Korea Report (Sustainable Governance Indicators 2017)*,
http://www.sgi-network.org/docs/2017/country/SGI2017_South_Korea.pdf, (ET: 12.06.2019).

KILIÇ, Doğan, “Türkiye’de Bitmeyen Tartışma: Hükümet Sistemi Üzerine Değerlendirmeler”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi D.*, C. XX, S. 1, Y. 2016.

KIM, Seonhwa, “Reforming South Korea’s ‘Imperial Presidency’”, *Institute For Security & Development Policy*, Policy Brief, No. 205, (October 10, 2017),
<http://isdpc.eu/content/uploads/2017/10/2017-kim-reforming-south-koreas-imperial-presidency.pdf>, (ET: 12.06.2019).

KIM, Soon-yang, “The Veto Point Politics of the Presidential Impeachment in South Korea: An Analysis of the Parliamentary Impeachment against President Rho Moo-hyun”, *The Korean Social Science Journal*, Vol. 39, No. 2, Y. 2012, <https://pdfs.semanticscholar.org/befd/708552ea30721df83f9785cea2655of87945.pdf>, (ET: 06.07.2019).

“Kore Kültür ve Enformasyon Ajansı”, *Kore Gerçeği*, (Çev: LEE, Nana), Kore, Kültür, Spor ve Turizm Bakanlığı, Seul, 2011, file:///C:/Users/Ak%C3%BC%C3%A7%C3%BCK/Downloads/2011_facts_tur.pdf, (ET: 11.09.2017).

“Korea (Republic of)’s Constitution of 1948 with Amendments through 1987”, https://www.constituteproject.org/constitution/Republic_of_Korea_1987.pdf?lang=en, (ET: 17.06.2019).

“Korean Legislative System and Procedures”, *National Law Information Center*, <http://www.law.go.kr/LSW/eng/engAbout.do?menuId=3>, (ET: 30.06.2019).

KROUWEL, André, “Measuring Presidentialism of Central and East European Countries”, *Working Papers Political Science*, No. 02/2003, Amsterdam, August 2003, <https://pdfs.semanticscholar.org/e283/238dda0aeddbbcbcf53c6a1f6df2ff4d4298b.pdf>, (ET: 31.07.2019).

KÜÇÜK, Adnan, *ABD ve Latin Amerika Ülkelerinde Başkanlık Sistemi ve Uygulamaları*, Adres y., Ankara, 2019.

LEE, Jung Hwa, “A Study on the Party System in South Korea after Democratization”, *The University of Michigan* 2016, https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/120745/junghwal_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (ET: 13.06.2019).

LEE, Kang-Kook, “The Past and Future of Constitutional Adjudication in Korea”, *Current Issues in Korean Law*, (Edt. Laurent MAYALI & John YOO), University of California at Berkeley Berkeley, California, 2014, <https://www.law.berkeley.edu/files/koreanlaw.pdf>, (ET: 10.07.2019).

LEE, Han Soo & MIN, Hee & SEO, Jungkun, "Legislative Response to Constituents' Interests in New Democracies: The 18th National Assembly and Income Inequality in Korea", *Government and Opposition*, Vol. 53, Issue 2, April 2018, http://politics.khu.ac.kr/home/khpolitics/www/img/prof/GO_online_version_08.15.16.pdf, (ET: 04.07.2019).

LEHOUCQ, Fabrice, "Constitutional Design And Democratic Performance In Latin America", (December 15, 2005), <http://lanic.utexas.edu/project/etext/llilas/vrp/lehoucq.pdf>, (ET: 19.07.2018).

LIM, Seong-Ho, "Neither Gridlock nor Moderation, but Administrative Recharge: The Irony of Divided Government in South Korea", *The Korean Journal of International Relations*, Vol. 45, No. 5, 2005, http://kaisnet.or.kr/resource/down/3_10.pdf, (ET: 01.07.2019).

LİJPHART, Arend, *Çağdaş Demokrasiler*, (Çev: ÖZBUDUN, Ergun & ONULDURAN, Ersin), Türk Demokrasi Vakfı ve Siyasi İlimler Derneği Ortak y., Ankara, 1989.

MARTINEZ, Jenny S., "Inherent Executive Power: A Comparative Perspective", *The Yale Law Journal*, Vol. 115, Issue 9, Y. 2006, <https://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=5044&context=ylj>, (ET: 27.06.2019).

MIZUSHIMA, Leo, "South Korea, Developments in South Korean Constitutional Law", *2016 Global Review of Constitutional Law*, (Edt: ALBERT, Richard & DRUGDA, Šimon & FARAGUNA, Pietro & LANDAU, David), Boston College, Boston, 2017, https://www.academia.edu/34158994/I_CONNECT-Clough_Center_2016_Global_Review_of_Constitutional_Law_Edited_by_Richard_Albert_%C5%Aoimon_Drugda_Pietro_Faraguna_and_David_Landau, (ET: 15.06.2019)

MİŞ, Nebi & ASLAN, Ali & AYVAZ, M. Erkut & DURAN, Hazal, *Dünyada Başkanlık Sistemi Uygulamaları (Rapor)*, 2. B., SETA y., Ankara, 2016.

MOON, David, "Hybrid Constitutionalism to Mainstream Human Rights in a Unified Korea", Queen's University Kingston, Ontario, Canada, September, 2013,

https://qspace.library.queensu.ca/bitstream/handle/1974/8388/Moon_David_201309_LLM.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (ET: 25.06.2019).

“National Assembly Elections”,
http://www.nec.go.kr/engvote_2013/02_elections/01_04.jsp, (ET: 08.07.2019).

“Overview of Legislation System of the Republic of Korea”, (05/08/2003),
<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/APCITY/UNPAN011552.pdf>,
 (ET: 28.06.2019).

ÖZBUDUN, Ergun, *Türk Anayasa Hukuku*, s. 17. B., Yetkin y., Ankara, 2017.

ÖZER, Atilla, *Anayasa Hukuku*, 8. B., Turhan Kitabevi, Ankara, 2017.

PAYNE, J. Mark, “Balancing Executive and Legislative Prerogatives: The Role of Constitutional and Party-Based Factors”, *Democracies in Development*, (Edt.: PAYNE, J. Mark & ZOVATTO, Daniel G., & DÍAZ, Mercedes Mateo), Harvard University, Washington, 2007,
<https://publications.iadb.org/bitstream/handle/11319/441/Democracies%20in%20Development.pdf?sequence=2>, (ET: 07.04.2018).

“Peru’s Constitution of 1993 with Amendments Through 2009”,
https://www.constituteproject.org/constitution/Peru_2009.pdf, (ET: 08.01.2017).

POPE, Kyle & HALL, Adam Pepin-, “Can South Korea Enact Electoral Reform in Time”, *The Diplomat*, (April 2, 2019),
<https://thediplomat.com/2019/04/can-south-korea-enact-electoral-reform-in-time/>,
 (ET: 25.06.2019).

“Public Official Election Act”,
http://www.nec.go.kr/engvote_2013/05_resourcecenter/02_01.jsp, (ET: 08.07.2019).

QUINTERO, Rodrigo González, “Judicial Review in the Republic of Korea: an Introduction”, *Revista de Derecho*, Universidad del Norte, No. 34, Y. 2010,
<http://www.scielo.org.co/pdf/dere/n34/n34a02.pdf>, (ET: 09.07.2019)

RHEE, Woo-Young, “Judicial Appointment in the Republic of Korea from Democracy Perspectives”, *Journal of Korean Law*, Vol. 9, December 2009,
file:///C:/Users/Ak%C3%BC%C3%A7%C3%BCK/Downloads/03_Judicial%20Appoin

[tment%20in%20the%20Republic%20of%20Korea%20from%20Democracy%20Perspectives Woo-young%20Rhee.pdf](#), (ET: 11.07.2019).

RICH, Timothy S., “Explaining the Success of the People’s Party: An Analysis of South Korea’s 2016 Legislative Elections”, *Asian Politics & Policy*, Vol. 11, Issue 1, Y. 2019, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/aspp.12432>, (ET: 25.06.2019).

SARTORI, Giovanni, *Comparative Constitutional Engineering: An Inquiry Into Structures, Incentives and Outcomes*, New York University Press, Washington Sququare: New York, 1994, https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-349-22861-4_5, (ET: 02.10.2017).

SARTORİ, Giovanni; *Karşılaştırmalı Anayasa Mühendisliği*, (Çev: Ergun ÖZBUDUN), Yetkin y., Ankara, 1997.

SHIN, Doh Chull & PARK, Chong-Min, “The Mass Public and Democratic Politics in South Korea: Exploring the Subjective World of Democratization in Flux”, *Asian Barometer*, (Working Paper Series: No.15), Taipei, 2003, <http://www.asianbarometer.org/publications/77c4c98a128d99ad75610decdd187ae4d.pdf>, (ET. 13.06.2019).

SHUGART, Matthew Soberg, “Of Presidents And Parliaments”, *East European Constitutional Review*, Vol. 2, No. 1, 1993.

“**Shutdown of the Federal Government: Causes, Processes, and Effects**”, Congressional Research Service, Updated, (December 10, 2018), <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL34680.pdf>, (ET: 01.03.2019).

SON, Park Won-, “Democratization in Korea and Its Influence on the Constitution”, *The Research School of Pacific and Asia Studies (RSPAS)*, Australian National University, <https://core.ac.uk/download/pdf/156615919.pdf>, (ET. 22.06.2019).

“**South Korea: Former President Park Geun-hye Sentenced to 24 Years in Jail**”, (April 6, 2018), <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/06/former-south-korea-president-park-geun-hye-guilty-of-corruption>, (ET: 06.07.2019).

“**South Korea President Park Names Kim Byong-Joon as PM**”, (November 2, 2016), <https://www.aljazeera.com/news/2016/11/south-korea-president-park-names-kim-byong-joon-pm-161102051729259.html>, (ET: 03.06.2019).

STEPAN, Alfred & SKACH, Cindy, "Constitutional Frameworks and Democratic Consolidation", *Parliamentarism Versus Presidentialism in World Politics*, Vol. 46, No. 1, October, 1993, http://www.brooklyn.cuny.edu/web/aca_socialsciences_polisci/150422_IA_Comps_S_tepanSkachParliamentary-V-Presidential.pdf, (ET: 31.07.2019).

TAEHO, Lee, "Korea's Candlelight Revolution and Participatory Democracy", *Asia Leadership Fellow Program e-magazine*, issue 1, http://alfpnetwork.net/en/e-magazine001_06/, (ET: 06.07.2019).

TETSİAD, "Güney Kore Ülke Raporu", http://www.tetsiad.org/files/downloads/bilgi_bankasi/ulke_raporlari/Guney%20Kore%20Ulke%20Raporu.pdf, (ET: 25.12.2016).

TEZİÇ, Erdoğan, "Başkanlık Rejimini Anlamak", *Yeni Türkiye*, Y. 9, S. 51, Mart-Nisan 2013.

TEZİÇ, Erdoğan, *Anayasa Hukuku*, 17. B., Beta y., İstanbul, 2004.

"The Constitution of the Republic of Korea", https://www.much.go.kr/en/contents.do?fid=03&cid=03_14, (ET: 16.06.2019)

TURHAN, Mehmet, *Hükümet Sistemleri ve 1982 Anayasası*, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi y., Diyarbakır, 1989.

UĞUR, Meral, "Güney Kore: Tarih Ve Sistem", <http://www.foreignpolicy.org.tr/arkaplan/ocak05/tr/aykon3.htm>, (ET: 03.04.2018).

UK, Heo & YUN, Seongyi, "South Korea in 2017: Presidential Impeachment and Security Volatility", *Asian Survey*, Vol. 58, No. 1, February 2018, <file:///C:/Users/Ak%C3%BC%C3%A7%C3%BCK/Downloads/AsianSurvey2018.pdf>, (ET: 06.07.2019).

ULUŞAHİN, Nur, *Anayasal Bir Tercih Olarak Başkanlık Sistemi*, Yetkin y., Ankara, 1999.

YANG, Eunji, "The Story of Korean Democracy", *Echoes: Democracy*, Y. 2012, <http://mikebrandon.me/Echoes/Korea/Echoes%20book%202%20Democracy.pdf>, (ET: 25.06.2019)